

PO 18956/1957

Idy (Hepurka)

~~T A J N Ě~~
EV. ČÍS. 246

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

1

1951

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

Obsah:

Úkoly operačně taktické přípravy v r. 1951-52	3
Arm. gen. Dr Jaroslav Procházka: Naše úkoly	5
Div. gen. Čeněk Hruška: Význam morálně politického činitele v moderní armádě	7
Brig. gen. Vlastimil Novák, plk. pěch. Jaroslav Dočkal: Charakteristické rysy sovětské vojenské vědy	10
Div. gen. Václav Kratochvíl: Obklíčení vševojskové armády a podmínky, za kterých může vzniknout	20
Brig. gen. Jaroslav Ťokan: Útok armádního sboru na vybudované obranné postavení nepřítele	29
Pplk. del. Emil Šrank: Delostrelecké zabezpečenie útoku armádního sboru na vybudované postavenie nepriateľa	48
Pplk. žen. Jaroslav Foršt: Přehled nejdůležitějších otázek, které řeší velitel pěší divise před přijetím rozhodnutí na mapě	59
Plk. aut. Bohumil Kožešník: Převoz pěší divise auty	65
Brig. gen. František Houra: Studium a uplatnění sovětské vojenské vědy, jeden z nejdůležitějších úkolů vojenských akademií	74
Vědecká práce sovětských důstojníků	79

O CIZÍCH ARMÁDÁCH

Pplk. V. Sverdlov: Provedení protiútoku v obraně (překlad).	81
Obranný boj (Podle Polního řádu americké armády)	84
Válečné zkušenosti z Koreje	86

ODPOVĚDI NA DOTAZY ČTENÁŘŮ**Содержание:**

Задачи оперативно-тактической подготовки в г. 1951-52	3
Арм. генерал Ярослав Прохазка: «Наше уколы»	5
Див. генерал Ч. Грушка: «Значение морально-политического фактора в современной армии»	7
Бриг. генерал В. Новак, полковник пех. Я. Дочкал: «Характерные черты советской военной науки»	10
Див. генерал В. Кратохвил: «Окружение общевойсковой армии и условия, в которых оно возникает»	20
Бриг. генерал Я. Тьокан: «Наступление армейского корпуса на позиционную оборону противника»	29
Подполковник арт. Э. Шранк: «Артиллерийское обеспечение наступления арм. корпуса на позиционную оборону противника»	48
Подполковник инж. войск Я. Форшт: «Перечень основных вопросов решаемых командиром пехотной дивизии перед принятием решения на карте»	59
Полковник авт. войск Б. Кожешник: «Перевозка пехотной дивизии на автомашинах»	65
Бриг. генерал Ф. Гоура: «Изучение и внедрение достижений советской военной науки — огна из важнейших задач военных академий»	74
Научная работа советских офицеров	79

ПО ИНОСТРАННЫМ АРМИЯМ

Подполковник Ф. Сverdlov: Проведение контратаки в обороне (перевод).	81
Оборонительный бой (Для Полевого устава ам. арм.)	84
Воевой опыт из Кореи	86

ОТВЕТЫ НА ВОПРОСЫ ЧИТАТЕЛЕЙ

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. BRANNÉ MOCI

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník první

1

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1951

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1901

R13

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1901

ÚKOLY OPERAČNĚ TAKTICKÉ PŘÍPRAVY V ROCE 1951-52

(Část směrnice ministra národní obrany vydané dne 16. 10. 1951)

Pro přípravu generálů a vyšších důstojníků nařizují:

pokračovat ve vytrvalém a systematickém zvyšování znalostí v operačním umění a taktice vyšších jednotek,

prostudovat co nejdůkladněji plánování, organizaci i vedení útočné a obranné operace a boje.

Při studiu útočné operace a boje soustředit hlavní pozornost na organizaci průlomu a jeho rozvinutí, na dovedné manévrování silami a prostředky, ovládnutí z chodu mezilehlých postavení a druhého pásma obrany, odražení protiútoků a protiúderů nepřítele a zejména na odražení útoků tankových a mechanisovaných útvarů a vyšších jednotek, na usilovné pronásledování nepřítele s cílem jeho obklíčení a zničení,

pečlivě prostudovat použití mechanisované divise armádního sboru při dovršení průlomu hlavního pásma obrany nepřítele, ovládnutí z chodu druhého pásma obrany, bojové zabezpečení zasazení mechanisované divise a její další činnosti v hloubce obrany,

plně si osvojit taktiku, techniku a bojové možnosti druhů vojsk, naučit se správně jim dávat úkoly a organizovat jejich nepřetržitou součinnost pro dosažení úspěchu,

naučit se používat tankových divisí jako armádních rychlých skupin a znát jejich činnost v operační hloubce.

Při studiu obranné operace i boje upnout hlavní pozornost na vytvoření odolné, hluboké, aktivní obrany, dovedné skloubení paleb se systémem překážek a zátarasů, správné rozdělení sil i prostředků v obraně a vytvoření největších hustot na ohrožených a nebezpečných tankových směrech,

zvláště pečlivě procvičit organizaci protitankové obrany za účasti všech sil a prostředků a smělý manévr protitankovými prostředky k odražení tankových útoků nepřítele,

nastudovat organizaci a provádění protiútoků a protiúderů s rozhodným cílem zničit nepřítele, který se vklíní do obrany, bojové zabezpečení protiútočících vojsk a smělý manévr silami a prostředky z pasivních úseků k vytvoření převahy na ohroženém směru a rozbití proniknuvšího nepřítele,

ovládnout metodiku rozpočtů a naučit se organizovat a provádět přeskupení a přemístění vojsk pochodem, převozem na autech, po železnici a letouny v různých podmínkách, ve dne i v noci, při velké úhroze a aktivní činnosti nepřátelského letectva.

S největší pozorností prostudovat otázky organizace protiletectvé, protitankové, protivysádkové a protichemické obrany ve všech druzích boje i bojové činnosti vojsk,

učit se více praktické činnosti v boji v polních podmínkách,

naučit se prakticky udržovat nepřetržitě velitelské i součinnostní spojení všemi druhy pojitků, zejména radiem,

naučit se znát takticko-technické vlastnosti druhů vojsk a prakticky jich správně v boji používat,

co nejobsáhleji se věnovat otázkám organizace a práce týlu a materiálně technického zabezpečení vojsk, neboť sebelépe organizovaná i připravená operace nebude mít úspěch, jestliže není materiálně zabezpečena,

pokračovat ve studiu bohatých zkušeností Sovětské armády a jejích bojových operací druhé světové války,

pokračovat ve studiu operačního umění, taktiky a výzbroje cizích armád, v prvé řadě armády USA.

Všichni generálové a důstojníci musí prostudovat výzbroj a techniku čs. armády a seznámit se s nejnovějšími vzory výzbroje a technického zabezpečení. Generálové a důstojníci druhů vojsk musí vrcholně znát taktiku a techniku svého druhu vojska.

V přípravě štábů:

zlepšit přípravu štábů jako orgánů velení vojskům, dosáhnout u nich vysoké souhry a organizace v práci, aby uměly organisovat i provádět nepřetržitě velení vojskům ve všech druzích boje i operace, zvláště při přemístění a změně velitelských stanovišť a pozorovaten,

generálové a důstojníci štábů musí plně ovládnout metody operačních a taktických výpočtů, vymýtít pomalost práce a naučit se rychle a přesně zpracovávat štábní dokumenty a dodávat je zavčas vojskům, uvnitř štábů dosáhnout přesné součinnosti se štáby a odděleními druhů vojsk jak při plánování, tak i při vedení boje i operace, při čemž operační oddělení musí hrát vedoucí úlohu,

zpravodajská oddělení naučit umění organisovat a provádět nepřetržitý průzkum všeho druhu, bez ustání sledovat uskupení a činnost nepřítele a rozborem situace odhalovat jeho záměry.

Generálové a důstojníci štábů musí ovládnout způsoby plánování velitelského průzkumu, jeho organizaci a provedení a organizaci součinnosti v terénu,

procvičit generály a důstojníky štábů v používání všech spojovacích prostředků, zvláště radia,

procvičit štáby v rychlé změně velitelských stanovišť a pozorovaten, ve vyhledávání jich a v pečlivé organizaci jejich rozmístění a maskování,

při provádění cvičení a operačních her vést přesnou evidenci dokumentů, dbát na jejich plné utajení a zvýšit odpovědnost velitelů a náčelníků za zachování vojenského tajemství.

NAŠE ÚKOLY

Arm. gen. Dr Jaroslav Procházka

Jednou se základních povinností velitelského sboru je neustále zdokonalovat své vojenské vědomosti, doplňovat své znalosti v oboru přípravy, organisace a řízení boje, dokonale si osvojit takticko-technické vlastnosti druhů vojsk, ustavičně se učit metodám výchovy a přípravy vojsk, soustavně získávat praktické návyky ve velitelském umění a bedlivě dbát o své politické vzdělání. Je třeba neustále sledovat novinky vojenské teorie i praxe, tvůrčím způsobem pracovat o otázkách vojenského umění, lépe organisovat vlastní práci i práci svých podřízených.

Máme tu výhodu, že se máme od koho učit, že se můžeme učit od Sovětské armády, čerpat z jejích neocenitelných válečných zkušeností, jakož i z jejich zkušeností při budování a upevňování armády nového typu. Je třeba heslo „Sovětská armáda — náš vzor“ přeměnit ve skutky a tak plnit jeden z hlavních požadavků na nás kladených — přiblížit se co nejvíce Sovětské armádě. Kde jsme se dobře učili od Sovětské armády, tam jsme dosáhli nejlepších výsledků.

Naše nová, lidově demokratická armáda má novou vojenskou teorii. Touto teorií je sovětská vojenská věda, jejímž tvůrcem a geniálním uskutečňovatelem je generalissimus Stalin. Úkolem příslušníků velitelského sboru, zejména generálů a vyšších důstojníků, je osvojovat si důkladněji zásady sovětské vojenské vědy a naučit se je uskutečňovat v praxi. K splnění tohoto úkolu má přispět i nový vojenský časopis „Vojenská mysl“, který je určen pro vyšší velitelský sbor.

Úkolem nového časopisu je, aby byl pomůckou vyššího velitelského sboru při studiu otázek sovětské vojenské vědy a zejména otázek operačního umění a taktiky vyšších jednotek, současně pak tribunou širšího a hlubšího politického a vojenského vzdělání. Bude aktuálně doplňovat a prohlubovat tematiku operační přípravy generálů a důstojníků. Bude osvětlovat a vědecky zpracovávat základní otázky sovětské vojenské vědy a sovětského vojenského umění.

Úkolem nového časopisu je přinášet na základě praktických příkladů bojové zkušenosti Sovětské armády z Velké vlastenecké války, šířit znalosti o zkušenostech sovětského lidu a jeho armády při vytváření podmínek pro vítězství již v míru, při budování a upevňování Sovětské armády, při výchově a přípravě kádrů. Bude pojednávat o otázkách hospodářského i morálně politického potenciálu s hlediska obrany státu. Bude přinášet studie hodnotící základní fakta vojenské historie s marxisticko-leninského hlediska.

Úkolem časopisu je informovat vyšší velitelský sbor o vojenských doktrínách imperialistických armád, o jejich organisaci a taktice, o jejich materiálním zabezpečení. Bude rozšiřovat vědomosti vyšších velitelů o mezinárodních vojensko-politických otázkách, sledovat základní události vojenského a vojensko-politického rázu ve světě.

Úkolem časopisu konečně je přispívat k utužení bojové družby naší armády s armádou Sovětskou a s armádami zemí lidové demokracie.

Abyste nový časopis mohl plnit úspěšně své úkoly, bude třeba, aby učinilo u nás vážný krok vpřed bádání na poli vojenské teorie a s ní spjaté praxe, a to jak u příslušníků vyššího velitelského sboru, tak i v centrech vědecké práce, zejména na našich vojenských akademích a v jiných vojenských výchovných ústavech. Důležitým prostředkem se musí stát také samostatné práce generálů a důstojníků, prováděné v rámci velitelské přípravy. Je-li jednou z nejdůležitějších method zvýšení kvality našeho velitelského sboru sebezvdělávání a neustálé vlastní zdo-

konalování, má časopis „Vojenská mysl“ přispět co nejúčinněji k splnění tohoto úkolu.

Vydáváním časopisu činíme další důležitý krok vpřed při zvyšování bojových schopností naší armády. Bude třeba, aby naši generálové a důstojníci, jimž bude časopis přidělován, látku v časopisu uveřejněnou pečlivě studovali a sami co nejhojněji do časopisu přispívali. Časopis se nebude uzavírat konstruktivní kritikou a široké diskusí o závažných otázkách. Bude pomáhat kritikou a diskusí k vyjasnění a upřesnění všeho nejasného.

Je naším přáním, aby vydávání časopisu dalo popud k hlubšímu studiu otázek vojenské teorie i praxe, k důkladnějšímu osvojování si sovětské vojenské vědy a sovětských zkušeností, k usilovnějšímu vědeckému bádání na poli vojenské teorie a praxe u nás. Aby armáda mohla splnit své poslání — stát pevně na stráž míru a pokojné budovatelské práce lidu, vítězně ubránit naši svobodu a cestu k socialismu před jakýmikoli útoky imperialistických nepřátel, potřebuje mít velitele na vysoké politické i odborné úrovni. Na nás, na generálech a důstojnících bude záležet, abychom tento příkaz čestně splnili.

VÝZNAM MORÁLNĚ POLITICKÉHO ČINITELE V MODERNÍ ARMÁDĚ

Div. gen. Čeněk Hruška

Nikdo nebude popírat důležitost armády v dnešní době, neboť dosud žijeme v situaci, v které stojí proti sobě dva tábory, z nichž kapitalistický tábor, aby rozšířil svoje panství a udržel svoji moc nad dělnickou třídou a malými národy, hlavně koloniálními, zbrojí vyvolává válečné konflikty a snaží se dokonce znovu zavést kapitalistické hospodářství v zemích lidových demokracií a dokonce i v Sovětském svazu. Je to pro nás demokraty směšné, ale američtí imperialisté ve svém velikášství se snaží provést tyto imperialistické plány a holedbají se svou finanční silou a pomocí svých kapitalistických satelitů v Organizaci spojených národů. Jejich imperialistické záměry prozrazuje jimi vyvolaná válka proti imalému, ale hrdinnému korejskému národu, válečné přípravy v západním Německu a pomoc trockistické Jugoslavii v jejím štvání proti Sovětskému svazu a proti zemím lidových demokracií. Proto se země lidových demokracií snaží, aby vzhledem k situaci a štvání imperialistů do války měly svoje armády v pořádku, aby byly připraveny v plné zbroji, kdyby se imperialistické státy odhodlaly je napadnout.

Sílu moderních armád na místě ne posledním tvoří jejich politická vyspělost a jejich politická jednota. Příslušníci naší lidové armády mají a musí vědět, proč jsou v armádě a proč, kdyby došlo k válce, mají bojovat. A tu je nutno připomenout všem příslušníkům naší armády slova presidenta republiky, vrchního velitele branné moci Klementa Gottwalda, který při zahájení školy pro osvětové pracovníky 18. října 1948 pravil: „Morální a politický potenciál země, morální a politický činitel vůbec, je velmi důležitý ve vedení soudobé války a také ve výstavbě armády. Chceme mít armádu věrnou a oddanou lidu a lidově demokratickému režimu, prodchnutou bdělostí a ostražitostí k nepřátelům lidu. K tomu potřebujeme, aby příslušníci armády a zejména důstojnického sboru byli politicky vyspělí a uvědomělí, smýšleli a cítili tak, jak smýšlí a cítí náš lid a jeho nejpokrokovější složka — dělnická třída.

Ano, takovou armádu chceme a budeme mít, avšak k tomu musí směřovat úsilí hlavně velitelů a politických pracovníků všech stupňů a hlavně vyšších velitelů. Stalinská poučka o stálých činitelích rozhodujících o osudech války již nám velmi pomohla při budování naší nové armády. V této stalinské poučce se zdůrazňuje také význam morálního činitele, který pomáhá v nejtěžších situacích a který nám pomáhá nejenom v době války, ale také, a to zvláště v době míru, při výcviku a při budování armády. A na význam morálně politického činitele nesmí zapomínat žádný velitel při budování naší armády, hlavně při plnění našich nemalých úkolů.

Úspěšné plnění těchto úkolů při výcviku, při bojové a politické přípravě znamená, že tyto úkoly není možné plnit bez vysoké politické vyspělosti velitelů. A to je nutné vědět a to si musí každý velitel a politický pracovník uvědomit a pochopitelně musí stále studovat a osvojovat si marxisticko-leninskou teorii a tím zkvalitnit svoje znání o vědeckém socialismu. Soudruh Stalin na XVIII. sjezdu VKS(b) v roce 1939 o marxisticko-leninské výchově státních a stranických kádru pravil:

„Není snad třeba mluvit o velmi vážném významu stranické propagandy marxisticko-leninské výchovy našich pracovníků. Mám na zřeteli nejen pracovníky z aparátu strany, mám na mysli také pracovníky z organizací mládežnických, odborových, obchodních, družstevních, hospodářských, osvětových, vojenských a jiných. Je třeba uznat za axiom, že čím vyšší je politická úroveň a marxisticko-leninské uvědomění pracovníků z kteréhokoli oboru státní správy a stranické práce, tím lepší a plodnější je sama práce, tím lepší jsou její výsledky. Je možno s jistotou říci, že kdybychom dovedli naše kádry všech oborů vyškolit

ideologicky a zocelit politicky tak, aby se mohly samostatně orientovat ve vnitřní a mezinárodní situaci, kdybychom z nich dovedli učinit zcela vyspělé marxisty-leninovce, mohli bychom plným právem pokládat všechny naše otázky z devíti desetin již za vyřízené.“

Ano, tak vysoko cení marxisticko-leninskou úroveň u státních a stranických pracovníků geniální Stalin. A to, myslím, že nám všem, hlavně velitelům, má být pobídkou k ještě usilovnějšímu studiu velikého učení Marxova a Leninova. Bez ovládnutí teorie vědeckého socialismu nemůže být u nás všestranně vzdělaný velitel, to si musí uvědomit každý náš důstojník a generál.

„Je tedy úkolem politické výchovy v armádě učit především marxismu-leninismu, mimo jiné i proto, že jedině učení marxismu-leninismu může být základem pokrokové a moderní vojenské vědy, že jedině na podkladě teorie marxismu-leninismu můžeme správně a úspěšně řešit otázky obrany státu a lidové obrany vlasti.“

To také řekl prezident republiky Klement Gottwald při zahájení školy pro osvětové pracovníky.

Naši velitelé a političtí pracovníci musí mít také na paměti to, co dělá naši armádu politicky jednotnou. To znamená, že v naší armádě nemůže mít jiné nazírání na socialismus velitel a druhé nazírání voják. Na socialistické zřízení a na budování socialismu v naší zemi musí mít jednotný názor jak velitel, tak prostý příslušník naší armády. Naši velitelé musí mít stále na paměti slova, která řekl o Sovětské armádě jeden z vůdčích činitelů sovětské vlády M. I. Kalinin: „Sovětská armáda,“ pravil M. I. Kalinin, „je zvláštní armáda, jež není podobná žádné dřívější armádě ruské, ani žádné armádě evropské. Její složení je skutečně lidové. Vojáci i velitelé Rudé armády jsou z jedné třídy, což není ani v jedné soudobé armádě. Naše armáda je spojena nesčetnými pouty s lidem jak ve způsobu života, tak i společensky.“ Dnes ovšem takové armády, jako je Sovětská armáda, budují všechny lidově demokratické státy, to znamená, že takovou armádu buduje i náš stát, a je pochopitelné, že již dnes je mezi naší armádou a armádami kapitalistických států veliký rozdíl. V naší armádě se tvoří politická jednotka mezi velitelem a vojínem a to naši armádu přibližuje Sovětské armádě. Také styk naší armády s lidem je čím dál tím těsnější. Naše armáda je dnes milována pracujícím lidem, je čím dál tím těsnější spolupráce mezi nimi, jak to dokázal Den čs. armády v říjnu 1951, a tu můžeme říci, že i zde se přibližujeme našemu vzoru — slavné Sovětské armádě.

A v tom se jeví již dnes morální převaha naší armády nad armádami buržoasními. Vždyť vojn buržoasní armády nemá a nemůže mít stejný zájem jako jeho důstojník a velitel. Vezměme na př. dnešní válku v Koreji. Američtí imperialisté se snaží porobit si hrdinný národ Koreje proto, aby tuto malou zemi mohli vykořisťovat, a přitom tato malá země má jim být strategickou základnou a mostem k úderu na velkou Čínu a Sovětský svaz. Američtí imperialisté by se chtěli zmocnit velikého přírodního bohatství, které jim uniklo po Říjnové revoluci v roce 1920 a také po roce 1949, kdy čínský lid definitivně vyhnal ze své země nejen zrádce Čankajška, ale také americké a ostatní imperialisty.

Ano, jaký zájem může mít americký, anglický nebo francouzský dělník, který je náhodou v uniformě, o to, že jeho kapitalista chce znovu vykořisťovat tyto národy a obohacovat se na jejich účet. A tento proletář má cestu k jeho bohatství a novému vykořisťování zabezpečit svým tělem, strádáním na frontě, mnohdy těžkým zraněním, které ho vyřadí z normálního života a udělá jej prosebníkem u těch, kterým pomáhal znovu k bohatství a vykořisťování.

Imperialisté, aby dosáhli u svého vojáka — proletáře — poslušnosti k svému kapitalistickému režimu, vedle mechanického drillu a hrubého nátlaku na něho, snaží se jej přimět k povolnosti pomocí lživé protisocialistické propagandy, pomocí šovinistického nacionalismu a i podněcováním nízkých pudů. Tím chtějí překlenout rozdíl mezi dělnickou a kapitalistickou třídou v kapitalistické armádě a vytvořit z dělnické třídy v jejich armádě poslušný nástroj pro svoje imperialistické a vykořisťovatelské plány. Tuto činnost, jak získat vojáka pro imperialistické zájmy, jsme viděli v hitlerovské armádě a dnes to vidíme v armádě americké, anglické a jiných kapitalistických armádách, jak se tam pomocí agitace a lživé propagandy snaží získat vojáky pro své imperialistické zájmy.

To je rozdíl mezi naší lidovou armádou, která nemá imperialistické zájmy, a armádami kapitalistických států. Systém naší výchovy je docela jiný a musí být jiný, nežli je v kapitalistických armádách. Vždyť naše lidově demokratická republika spěje k socialismu. Výchova v naší armádě je tedy výchova komunistická, která potírá nacionalismus a hlavně imperialismus, vychovává vojáky a důstojníky ke sbratření národů, kteří chtějí mír, vychovává vojáky a důstojníky k proletářskému internacionalismu. To dokazuje, že mezi naší armádou a armádami lidově demokratických států a armádou Sovětského svazu jsou nejlepší bratrské styky. V naší armádě se propagují sympatie k dělnické třídě kapitalistických států a boj dělnické třídy kapitalistických států se popularisuje, čímž se vychovává voják i důstojník v proletářském internacionalismu. A takový přátelský poměr není, nebude a nikdy nemůže být mezi kapitalistickými armádami, i když jdou svorně proti armádě Sovětské a armádám lidově demokratických států. I v tom je rozdíl mezi armádami lidově demokratickými a Sovětskou armádou proti armádám kapitalistickým.

Imperialisté a jejich sluhové, praví socialisté i naši zrádci nejen v Americe, ale i v jiných kapitalistických státech dívají se s despektem na snažení našeho lidu, který buduje socialismus a nevěří, že náš lid vybuduje socialismus. Zrovna tak se dívají na snažení našeho lidu při budování nové armády a nevěří, že takovou vybudujeme a že naše armáda bude moderní a bojeschopnou armádou. Můžeme se vrátit zpět do dob před druhou světovou válkou. I tehdy se buržoazie nejen u nás, ale ve všech kapitalistických státech společně s pravicovými socialisty dívali na budování socialismu v Sovětském svazu s despektem a nevěřili, že se Sovětskému svazu socialismus podaří vybudovat. Tvrdili, že pětiletky v Sovětském svazu, to prý je komunistická propaganda. O Rudé armádě tvrdili, že nevydrží sebemenší úder nepřítel. A co se stalo? Nejen že byl vybudován socialismus v Sovětském svazu, to jest na jedné šestině světa, ale jeho Rudá armáda v druhé světové válce rozdrtila nejsilnější armádu světa — hitlerovskou armádu. A dnes, nejen že byl vybudován socialismus v Sovětském svazu, ale dnes se v Sovětském svazu buduje komunistická společnost, taková je pravda a skutečnost.

A to bude i u nás. Mohou se smát, mohou nevěřit, že vybudujeme socialismus v naší zemi a že vybudujeme novou armádu. Vybudujeme socialismus v naší zemi, a to v dohledné době. Vybudujeme novou armádu, která se bude podobat našemu vzoru — Sovětské armádě, která bude a dnes již je postrachem válečných štváčů. Ovšem — socialismus nám nepadne s nebe. Ten je nutno budovat, při čemž je nutno překonávat všechny překážky, které nejsou malé. Zrovna tak naši novou armádu, to znamená moderní armádu, nevybudujeme lehce, bez překážek; i to si musíme uvědomit. Kus cesty k vybudování takové armády jsme již urazili. Nyní je nutné armádu dobudovat a ještě to nebude lehké, i když jsme se mnohému naučili. A to znamená a je nutno to zdůraznit, že bez sovětské vojenské vědy novou armádu nevytvóříme. To si musí uvědomit všichni naši velitelé.

Proto se ještě s větším vypětím musíme učit, studovat vědecký socialismus a sovětskou vojenskou vědu, abychom tím rychleji mohli řešit problémy výcviku, výchovy příslušníků armády a navzdory všem našim nepřátelům urychleně vybudovat novou, moderní armádu, armádu nového typu, která se bude podobat Sovětské armádě.

PODSTATA A RÁZ SOVĚTSKÉ VOJENSKÉ VĚDY

Brig. gen. Vlastimil Novák, plk. pěch. Jaroslav Dočkal

I. Úvod

Sovětská vojenská věda vytvořená soudruhem Stalinem je velkolepým vítězstvím marxisticko-leninské teorie v oblasti vojenství. Zároveň je mocným činitelem vítězného vedení války proti nepřítelům socialistického státu.

Sovětská vojenská věda dokázala již nedlouhou svou naprostou převahu nad buržoasní vojenskou doktrínou. Nejvíce se to projevilo na bojištích Velké vlastenecké války. Vychvalovaná německá fašistická armáda, která vzbuzovala údiv u armád buržoasních států, byla na hlavu poražena Sovětskou armádou, vybudovanou a bojující podle zásad stalinské vojenské vědy.

„Fašismus postavil proti Sovětskému svazu svůj systém vojenské doktríny a vojenské organizace,“ řekl A. A. Ždanov. Socialismus v čele se soudruhem Stalinem postavil svou vojenskou vědu, svou vojenskou organizaci. Zvítězila stalinská vojenská organizace, stalinská vojenská věda.

II. Zvláštnosti sovětské vojenské vědy

Sovětská vojenská věda vznikla současně se zrozením ozbrojených sil sovětského státu, před kterým vyvstal v plném rozsahu úkol vojenské obrany velkých vymožeností Říjnové revoluce proti imperialistům.

Vojenská věda sovětského socialistického státu je nauka o budování ozbrojených sil SSSR, o přípravě státu k obraně proti vpádu vnějšího nepřítelů a o vítězném vedení války proti imperialistickým uchvatitelům.

Rozhodující zvláštnost sovětské vojenské vědy, která ji zásadně odlišuje od vojenské doktríny kapitalistických států, je v tom, že slouží velkému a posvátnému dílu spravedlivého osvoboditelského boje pracujících. V protikladu k imperialistickým státům, kde vojenská moc, jak říkal V. I. Lenin, je jednou ze zbraní třídního utlačování a zotročení dělníků a rolníků, obrátila sovětská vláda vojenskou vědomost

proti vykořisťovatelům a postavila tyto vědomosti do služeb pracujících. V tomto docela protichůdném určení buržoasní vojenské doktríny a sovětské vojenské vědy je nutno spatřovat hlavní příčinu hrubých organických nedostatků vojenské teorie imperialismu na straně jedné a tvůrčí pokrokový ráz sovětské vojenské vědy na straně druhé.

Engels, který předvídal vznik vojenské vědy socialistické společnosti, řekl již tehdy, že . . . „nová vojenská věda bude ve stejné míře potřebným produktem nových společenských vztahů, v jaké byly metody vytvořené revolucí a Napoleonem, nezbytným důsledkem těch nových vztahů, které byly dány revolucí“. Tato Engelsova poučka vychází již z rozboru nového údobí války a jeho závislosti na hospodářských a politických podmínkách.

Sovětská vojenská věda je produkt socialistického zřízení zrozeného Říjnovou revolucí. Její nepřemožitelná síla se objasňuje tím, že se opírá o bohaté materiální a duchovní síly socialistické společnosti a o Marxovo a Leninovo učení vítězíci nade vším. Marxisticko-leninský světový názor, který je theoretickým základem stalinské vojenské vědy, umožňuje sovětským vojenským velitelům bez chyby řešit složité otázky budování ozbrojených sil a řízení jejich bojové činnosti.

Takové rozhodující prvky, jako je nový socialistický systém společenského zřízení s plánovaným hospodářstvím, s mohutně rozvinutými výrobními silami a zcela novými výrobními vztahy lidí, s novou ideologií a morálkou, tvoří základ, na kterém se budují celá sovětská vojenská věda a s ní i vojenské umění.

Právě proto, že je skutečnou a jedinou vojenskou vědou, dokázala sovětská vojenská věda proniknout do podstaty soudobé války. Odhalila její zákonitosti a objasnila její reálné podmínky, na kterých závisí průběh i výsledek války, a ukázala cestu k dosažení vítězství nad nepřítelem.

Sovětská vojenská věda pojala do sebe vše nejlepší z toho, co dalo vojenské umění minulosti, a především pokrokové prvky ruského vojenského umění; kriticky přepracovala tyto zkušenosti vzhledem k podmínkám a úkolům socialistického státu a jeho armády. Sovětská vojenská věda pak právě proto, že je jedinou vojenskou vědou, dovedla správně zhodnotit a ocenit velké bojové zkušenosti Sovětské armády a tak dále rozvíjet své základní theoretické poučky.

Proto by bylo nesprávné považovat sovětskou vojenskou vědu, vybudovanou na hlubokém theoretickém rozboru této zkušenosti, za pokračování buržoasní vojenské doktriny a myšlení. Její zrození znamenalo již samo vznik kvalitativně úplně nové vojenské vědy, jakou historie neznala.

Sovětská vojenská věda plně odpovídá zájmům obrany sovětského státu, požadavkům a rázu strojového údobí války. Jestliže manufakturní údobí válek odpovídalo manufakturnímu stupni výroby, pak přechod k strojovému údobí válek si žádá novou vojenskou ideologii, která by byla v soulase se strojovým údobím, jež začíná s rozvojem vyspělé kapitalistické výroby údobí imperialismu. Je to přirozené, neboť dosažení vítězství v soudobé válce je možné jen jako výsledek ohromného vypětí všech sil národa a armády, týlu a fronty. Za těchto podmínek se buržoasní vojenská doktrína, jejíž obsah se omezuje jen na otázky vojenského umění v úzkém buržoasním pojetí, dostala do neřešitelného rozporu s novými zvlátnostmi vedení války. Jasnou odpověď na všechny otázky, které postavilo strojové údobí války, dala jedině sovětská věda.

Sovětská vojenská věda, která znamená sama sebou revoluční převrat v rozvoji vojenství, je vytvořena jejevúdcovským geniem soudruha Stalina. Zrodila se v ohni boje proti zahraničním interventům a bělogvardjécům, dosáhla svého dalšího rozvoje v údobí mírového socialistického budování a byla dále rozvinuta a obohacena zkušenostmi Velké vlastenecké války.

III. Význam stále působících činitelů

Ohromný význam pro sovětskou vojenskou vědu mělo soudruhem Stalinem vytvořené učení o stále působících činitelích rozhodujících o osudu války. Toto učení

určilo přímou organickou spojitost průběhu a výsledku války se stupněm a rázem hospodářského a politického rozvoje státu, velikostí a kvalitou armády, jakož i s úrovní připravenosti a vyspělosti jejich kádrů. Podle toho se změnil také i sám způsob řešení všech problémů řízení války v soudobých podmínkách a podstatně se změnila struktura i obsah vojenské vědy.

V protikladu k buržoasním theoretikům, kteří omezují vojenskou vědu jen do rámce vojenského umění, učí soudruh Stalin, že se vojenská věda nemůže zabývat jen otázkami vojenského umění. K správnému osvojení vědeckých znalostí celého souhrnu otázek soudobé války nedostačuje jen studium způsobů vedení války. K tomu je třeba, učí soudruh Stalin, znát a brát v úvahu též hospodářské a morální možnosti jak vlastního, tak i nepřátelského státu. To je právě jeden z hlavních rozdílů sovětské vojenské vědy proti buržoasní vojenské doktríně.

Soudruh Stalin učí, že se v strojovém údobí války, které vystřídalo manufakturní údobí, od základu změnilly podmínky vedení války a následkem toho se stalo složitějším dosažení vítězství v této válce. Obrovský rozvoj výrobních sil vytvořil materiálně technické předpoklady pro rozvoj silných mnohamilionových armád, vyzbrojených nejsložitější a nejrozmanitější technikou. V složení armád se objevila tanková a mechanisovaná vojska, letectvo, samohybné protitankové a protiletadlové dělostřelectvo, motorisovaná pěchota a jiné druhy vojsk, které byly v manufakturním údobí neznámy.

Soudobá válka je válka motorů a záloh, učí soudruh Stalin.

V souvislosti s tím vyvstala úplně nově otázka o úloze týlu při řešení výsledku války. V manufakturním údobí války, v klasickém stadiu jeho rozvoje představovaly síly válčících států ve skutečnosti armády, které byly zasazeny na bojišti. Účast týlu v průběhu války byla omezena. Jeho úkol záležel hlavně jen v tom, aby vybavil armádu pro válku a vytvořil potřebné zásoby výzbroje a munice pro případ, že by se válka protáhla.

Docela jinak je tomu v strojovém údobí války. Soudobá válka strhuje do svého okruhu všechno obyvatelstvo a podrobuje

je tvrdé zkoušce veškerý tyl státu, jakož i jeho společenské a státní zřízení. Jestliže dříve hlavní zákon války záležel v tom, že je nutno vrhnout v rozhodující čas a na rozhodující místo co nejvíce sil a prostředků a dosáhnout vítězství nad nepřítelem v jedné generální bitvě, nyní se tato zákonitost pronikavě změnila. Válečná zkušenost ukázala, že se dnes dosažení cílů války stalo věcí složitější než dříve. Soudobé armády mají obrovskou životnost. Tato životnost úplně souvisí s celkovou situací státu. Dokonce úplná porážka nepřátelských armád, dosažení v určitý okamžik, nezabezpečuje konečné vítězství, když rozdrčené jednotky mají za sebou hospodářský a morálně pevný tyl, který za jistých podmínek je s to vytvořit novou armádu, která může pokračovat v boji a porazit nepřítele.

Z celkového složitého souhrnu podmínek a sil, které mají vliv na průběh války, určil soudruh Stalin hlavní činitele rozhodující o výsledku války. Tito činitelé jsou pevnost tylu, morální duch armády, počet a jakost divisí, výzbroj armády, organizační schopnosti velitelského sboru. Ani jednoho z těchto činitelů nelze posuzovat izolovaně od druhého a vyzvednout jakožto jedinou sílu, která určuje průběh a výsledek války. Vítězství může být ve válce dosaženo jen na podkladě harmonického rozvoje a sladění činnosti všech stále působících činitelů. Proto přepočítání v hodnocení na př. pevnosti tylu vede k zeslabení i jiných činitelů a může být příčinou porážky armády.

Sovětská vojenská věda, založená na uznávání rozhodujícího významu stále působících činitelů na výsledek války, dosáhla tím plného vítězství nad báhorkovou německou fašistickou doktrínou, založenou na uznávání vedoucí úlohy náhodných momentů.

Přisuzování rozhodující úlohy stále působícím činitelům při určování výsledku války nevyklučuje nijak známý vliv vhodných momentů (prvek překvapení atd.) na průběh války.

V systému vojensko-vědeckých znalostí zaujímá proto stalinské učení o rozhodujících činitelích války právem místo jako hlavní theoretická zásada, která dala možnost správně řešit otázku o předmětu a obsahu sovětské vojenské vědy. Bez důklad-

ného ujasnění a znalosti tohoto stalinského učení není myslitelná vědecká práce ve vojenském umění, správná organizace vojsk, jejich výcvik a výchova.

IV. Podstata a význam sovětského vojenského umění

K dosažení vítězství v soudobé válce, jak již bylo podotčeno, je nutno mít především převahu nad nepřítelem po stránce ekonomické a morální. Avšak ekonomické a morální možnosti vzaty samy o sobě nemohou automaticky předurčit výsledek války. Bezprostřední osud války se řeší ozbrojenými silami opírajícími se o materiální a duchovní sílu státu a o vojenské umění.

Význam vojenského umění tkví v tom, že musí na bojišti správně využít lidských mas a bojové techniky a korunovat tak vítězstvím úsilí fronty a tylu. Má vyzbrojit kádry armády znalostmi způsobů vedení války, jejichž použití zabezpečuje rozdrčení nepřítele. Takovým právě vojenským uměním, které dokázalo bez jakýchkoli pochyb svou naprostou převahu nad vojenskou doktrínou buržoasních armád, je sovětské vojenské umění. Tvůrce tohoto pokrokového vojenského umění je Stalin.

Sovětské vojenské umění je vojenské umění nového, vyššího typu, jaký nepoznala ještě historie. Opírá se o nepřekonatelné síly socialistického zřízení, o převahu Sovětské armády jakožto armády nového typu a je mohutnou zbraní vítězného vedení spravedlivých válek na ochranu zájmů sovětské vlasti. Jeho síla je v tom, že je založeno na marxisticko-leninské teorii, že velitelské kádry Sovětské armády jsou vyzbrojeny marxisticko-leninskou dialektickou methodou, která jim umožňuje tvořivě uskutečňovat řízení bojové činnosti vojsk. V tom jsou právě položeny základy pro neustálé zdokonalování způsobů vedení války, používaných sovětskými ozbrojenými silami v boji s nepřáteli socialistické vlasti.

V protikladu k antivědecké buržoasní doktríně, založené na dobrodružných uchvatelských zámyslech a báhorkových vojenských plánech, je sovětské vojenské umění, které počítá s trvale působícími činiteli vítězství, prodchnuto vědeckým charakterem, v němž náhoda ustupuje přesně vědeckým poznáním zákonitostem

vedení války. Při řešení otázek řízení vojenských operací opírají se sovětsí vojenští velitelé o znalost zákonů válek, o důsledné vzetí v úvahu stále působících činitelů, což jim umožňuje bez chyby určit poměr sil v každé konkrétní situaci a bít nepřítele na jisto. Pokrokový ráz sovětského vojenského umění se zvláště jasně projevil na bojištích Velké vlastenecké války.

V. Prvky sovětského vojenského umění

Sovětské vojenské umění zahrnuje v sobě tři prvky: strategii, operační umění a taktiku, které tvoří jeden vlastní organický celek. Vedoucí úloha v sovětském umění patří strategii, která v sobě zahrnuje oblast vyššího vojenského řízení operací, to jest operačního umění, a která se zabývá otázkami vedení válečných operací velkého rozsahu a války v celku. Strategie slouží k tomu, aby vypracovala plán vedení války a vedla boj za uskutečnění tohoto plánu.

1. **Sovětská vojenská strategie** je naprosto nový zjev v historii vojenského umění. Velká síla sovětské vojenské strategie tkví v tom, že bere v úvahu požadavky politické strategie leninismu a opírá se o neustále rostoucí hospodářský, morální a vojenský potenciál socialistického státu. Strategické řízení bojových operací sovětských vojsk se uskutečňuje na základě důkladného vzetí v úvahu skutečného poměru sil, počítaje v to silné a slabé stránky nepřítele. To dovoluje vědecky předvídat zákonitost rozvoje válečných událostí, rozhodujícím způsobem uplatňovat vliv na průběh války a plánovitě vytvářet podmínky k rozdrčení nepřítele.

Důležitým úkolem sovětské vojenské strategie je určit směr hlavního úderu na základě daného údobí války a stanovit cesty a prostředky k dosažení válečných cílů. „Určit směr hlavního úderu,“ píše soudruh Stalin, „znamená již předem řešit ráz operací na celé údobí války, to znamená již předem rozhodnout na devět desetin o osudu celé války. Takový je úkol strategie.“

Klasickým příkladem volby směru hlavního úderu a též volby okamžiku spuštění úderu je stalingradská operace Sovětské armády, která skončila rozdrčením 330tisícového uskupení německých vojsk a která

dala velkolepé výsledky nejen vojenské, ale i politické.

Velká vlastenecká válka přesvědčivě potvrdila obrovskou převahu vědecké stalinové strategie nad pochybenou strategií hitlerovského velení. Stalinové řízení bojových operací vojsk je klasickým příkladem strategického řízení soudobé války.

Stalinové strategické řízení ve Velké vlastenecké válce se vyznačovalo moudrými a rozsáhlými strategickými zámysly, důkladným proniknutím do plánů nepřítele, rozhodným stanovením prostředků a jejich mobilisací k dosažení maximálních výsledků strategického plánu.

2. **Sovětské vojenské operační umění** je druhým prvkem sovětského vojenského umění.

Vznik sovětského operačního umění byl odpovědí na změnu podmínek vedení války ve strojovém údobí, kdy se velmi jasně projevila nedostatečná schopnost taktických bojových prostředků k dosažení strategických cílů. Místo generální bitvy, která byla hlavním způsobem v řešení válečných úkolů v manufakturním údobí, zaujala nyní řada velkých operací spojených mezi sebou jediným strategickým zámyslem. Každá operace je stupněm k další operaci, přímým přechodem k ní, takže souhrn operací dosahuje strategického cíle, který je dán pro danou kampaň, pro dané údobí nebo válku v celku. Z uvedených důvodů bylo nutno theoreticky vypracovat hlavní problémy úspěšného vedení operací a vytvořit nový prvek vojenského umění, to jest operační umění. Buržoasní vojenští vedoucí činitelé, kteří se v praxi setkali s nutností provádět operace, nebyli schopni vypracovat theoreticky otázky operačního umění. Tento naléhavý úkol byl vědecky vyřešen jen v sovětském vojenském umění.

Sovětské operační umění je složkou vojenského umění a podřizuje se strategii. Důležitým jeho úkolem je určit takové formy a způsoby boje na bojišti, které nejvíce odpovídají danému údobí války a které nejlépe mohou připravit strategický úspěch, při čemž se řídí potřebami a požadavky strategie. Je uskutečňováno armádami a frontami.

Sovětské vojenské umění přikládalo od prvních dnů svého vzniku prvořadý význam otázkám rozpracování bojových ope-

rací velkého rozsahu. Již v letech občanské války prováděla Sovětská armáda své bojové operace pod přímým řízením soudruha Stalina a ukázala velkolepé příklady provedení velkých bojových operací v bojích proti Kolčakovi, Denikinovi, Wrangelovi atd. Ještě na vyšší úroveň bylo však vyzvednuto sovětské operační umění soudruhem Stalinem v letech Velké vlastenecké války. Skvělá vítězství Sovětské armády, dosažená nad nepřítelem pod Moskvou a Stalingradem, pod Kurskem, na Visle a Němenu, pod Vídní a Berlínem jsou nevídanými příklady vysokého umění, vedení soudobých operací a skvělé přípravy vojenského operačního umění.

3. **Taktika** je třetím prvkem sovětského vojenského umění. Taktika je v přímé závislosti na operačním umění a skrze ně se podřizuje strategii. Nejdůležitějším úkolem taktiky je určit způsoby vedení soudobého boje, které odpovídají cílům a úkolům operace a požadavkům situace. Proto činnost taktiky a výsledky této činnosti nesmějí být posuzovány samy o sobě, nýbrž s hlediska úkolů a možností operačního umění a strategie. Soudruh Stalin při charakteristice podřízenosti taktiky vzhledem k strategii řekl: „Jsou okamžiky, kdy taktické úspěchy ulehčují vykonání strategického úkolu, jsou však také takové okamžiky, kdy taktické úspěchy jsou skvělé svým přímým účinkem, ale neodpovídají strategickým cílům a utvářejí neočekávanou situaci zhoubnou pro celé tažení. Jsou konečně takové okamžiky, kdy je třeba pominout taktický úspěch úmyslně, přistoupit na taktické minus a riskovat i dočasnou prohru jen proto, aby v budoucnosti byly zabezpečeny strategické úspěchy.“

Za Velké vlastenecké války ukázala Sovětská armáda převahu své taktiky nad nepřítelem. Proti šablonovité taktice Hitlerovy armády praktikovali sovětské velitelé stalinskou taktiku manévrování. Sovětská taktika je pružná, dialektická a je uskutečňována přesně v souladu se vzniklou situací. Taktické předpisy a řady chápe jako abstrakci bojových zkušeností, jako obecné vodítko, jako učebnici mnohem spíše než jako formální rozkaz. Třeba ovšem rozlišovat mezi taktickými předpisy a všeobecnými vojenskými řady (jako je na př. předpis o strážní službě). U těchto předpisů

ovšem není pružného výkladu a jejich nedodržení se přísně trestá. I nedodržení taktických předpisů je ovšem trestné, byli-li porušeni zbytečně, nerozvázně a bez přesného odůvodnění. Největší taktické úspěchy zaznamenala Sovětská armáda právě v takových situacích, které neodpovídaly plně žádnému předpisu a kdy sovětské velitelé museli úseky řešit sice v duchu předpisů, ale nikoli podle jejich doslovného znění.

Takové jsou hlavní prvky sovětského vojenského umění. Každý z těchto prvků má své předurčení a plní určitou úlohu.

VI. Hlavní rysy sovětského vojenského umění

1. Tvůrčí novotářský ráz

Vynikajícím rysem sovětského vojenského umění je jeho tvůrčí novotářský ráz. V protikladu k buržoasní vojenské doktríně založené na zásadách „věčných a neměnných zásad“, vychází sovětské vojenské umění z pokynů soudruha Stalina o tom, že se způsoby vedení války mění podle podmínek vývoje a především podle vývoje výroby. Tím je též vysvětleno, proč bojová činnost sovětských vojsk nezná žádné šablony tak charakteristické v buržoasních armádách.

2. Rozsah operací

Novým a rozhodujícím momentem vedení vojenských operací Sovětské armády je, jak ukazují zkušenosti z Velké vlastenecké války, uskutečňování obrovských operací, prováděných ve velkém rozsahu několika frontami a sledujících dosažení strategických cílů. K jasnější představě rozsahu operací stačí uvést bitvu pod Stalingradem, která probíhala na frontě široké do 650 km. Na počátku sovětského útoku činila vzdálenost mezi obklíčovými údernými skupinami — stalingradskou a jihozápadní frontou 250 km a vnější obvod kruhu obklíčení dosahoval 175 km. Úder byl proveden do celé operační hloubky — 150 km. Bitvy se zúčastnilo na sovětské straně více než 1 200 000 lidí. Operace 1., 2., 3. a 4. ukrajinské fronty se rozvíjely v únoru r. 1944 (druhý stalinský úder) v pásmu širokém 1 300 km, běloruské

fronty v pásmu 700 km s hloubkou úderu více než 600 km.

Systém takových obrovských operací prováděných podle jednotného plánu hlavního velitelství byl rozpočítán na zničení hlavních uskupení nepřítele, na plné zlomení jeho moci a na dosažení vítězství. To znamená, že sovětská strategie, operační umění a taktika tvoří v rámci vojenského umění jeden celek, neboť všechny síly a prostředky v každé velké operaci jsou podřízeny jedinému strategickému úkolu. Proto zvláště tato skutečnost dává bojové činnosti Sovětské armády rozhodný a cílevědomý ráz, ničivý způsob provedení operací (zničení 330 000 německých vojáků u Stalingradu) a podmiňuje její vysokou efektivnost.

3. Rozhodné strategické a operační formy manévru

Tvůrčí ráz sovětského vojenského umění se nejlépe a konkrétně projevuje při stanovování a volbě formy boje. Zvláště v této oblasti se velmi projevuje jeho převaha nad buržoasní vojenskou doktrínou, která řeší otázku forem vedení války jednostranně. Slepě přeceňují buď obranu nebo útok, metafyzicky oddělují manévrové vedení války od pozicních forem, či dokonce je staví proti sobě. Sovětské vojenské umění vychází z toho, že je nutno správně spojit všechny formy boje a dovedně jich používat. Nutno ovládat všechny formy války a všechny vymoženosti vojenské vědy, rozumně jich používat, dovedně je slučovat nebo včas použít té nebo oné formy podle situace. Uvedu konkrétní příklady.

V prvním údobí Velké vlastenecké války, kdy početní převaha sil pro náhlé a věrolomné přepadení SSSR byla na straně hitlerovských vojsk, vyzvedl soudruh Stalin, vycházející ze situace a ze skutečného poměru sil, na první místo **aktivní obranu** jakožto rozhodující formu boje v tomto údobí. Použitím aktivní strategické obrany Sovětská armáda vyčerpala a vykrvácela hitlerovská vojska a již v průběhu obranných bitev dala základy k dosažení vítězství nad nepřítelem. Zasadila nepříteli zdrcující úderu a získala čas k tomu, aby soustředila síly a přešla v rozhodné útočné operace v dalším údobí války.

Skvělým přínosem do teorie a praxe

vedení války byla **protiofensiva** sovětských vojsk uskutečňovaná podle plánů a za řízení soudruha Stalina. Ani jedna z buržoasních armád, které se zúčastnily druhé světové války, nedovedla ukázat nějaké příklady úspěšného použití této poměrně málo propracované a dosud zřídka používané formy boje.

Za Velké vlastenecké války umožnilo úspěšné použití této formy boje Sovětské armádě získat pod Moskvou, Stalingradem, Kurskem atd. operační s strategickou iniciativou, zasadit nepříteli zdrcující úderu a změnit celý průběh války ve svůj prospěch.

Sovětské vojenské umění za Velké vlastenecké války naprosto jasně vyřešilo též všechny hlavní otázky soudobé útočné operace.

Při uskutečňování útoku na hluboce členěnou obranu hitlerovských vojsk ukázala Sovětská armáda klasické příklady **průlomu mohutných soudobých postavení**. Řešení tohoto úkolu bylo, jak je známo, pro imperialistické armády za první i druhé světové války nepřekonatelným břemenem. Jen armáda socialistického státu, vyzbrojená všemi druhy nejnovější techniky, stalinským vojenským uměním, úsilím všech druhů vojsk, ukázala nejlepší a nejučelnější operačně taktické formy úspěšného průlomu souvisle opevněné fronty. Jakožto nejrozhodnější formy průlomu obranného postavení používalo hlavní velitelství Sovětské armády silného čelného úderu na jednom směru, dále řady současných úderů na několika jiných směrech a konečně úderu roztínajícího frontu nepřítele do velké hloubky. Zvláštním zjevem bylo též spuštění úderu v nestejnou dobu.

Ohromný význam pro úspěšné uskutečňování průlomu nepřátelské obrany měly zásady **organizace správné součinnosti všech druhů vojsk**, vypracované soudruhem Stalinem. Organizace součinnosti v operacích skupin front byla funkcí jen hlavního velitelství a uskutečňovala se předběžným stanovením úkolů frontám; fronty byly řízeny přímo stalinským hlavním velitelstvím a vysláním z hlavního velitelství představitelů na bojiště k sjednocení činnosti front přímo na místě.

Rízení operací (velení) bylo centralizováno. Něco podobného, t. j. řízení operací z jednoho střediska, nepodařilo se ani jedné kapitalistické armádě. Potvrzují to zkuš-

nosti: v době operací Američanů, Angličanů a Francouzů v letech 1944/1945 v západní Evropě bojovaly fakticky každá z těchto spojeneckých armád samostatně a americký generál Eisenhower, který byl určen na papíře hlavním velitelem spojeneckých armád, operace ve skutečnosti na bojišti neřídil.

Zvláštního důrazu zasluhuje též v sovětském vojenském umění **hromadné použití dělostřelectva, tanků a letectva na hlavních směrech úderu** s rozdrčením celé operačně taktické hloubky nepřátelské obrany. Na příklad v berlínské operaci zasadilo sovětské velení proti nepříteli 6 300 tanků, 8 400 letadel, 41 000 děl a minometných hlavních různých ráže a stovky světlometů.

Neméně úspěšně byl vyřešen za Velké vlastenecké války problém rozvinutí bojové činnosti v hloubce nepřátelské obrany a dovedení **operačně taktických úspěchů k strategickým výsledkům**. Každý z deseti stalinských úderů měl operační a strategické výsledky. Na příklad výsledkem druhého stalinského úderu bylo osvobození západní Ukrajiny a byly vytvořeny příznivé podmínky pro další úder. Naproti tomu je známo, že taktické úspěchy německých fašistických vojsk v l. 1941 až 1942 nemohly být dovršeny pro zjevně nerealnost jejich strategických plánů. Jestliže Sovětská armáda předčila nepřítel v řešení tohoto problému vojenského umění, děkuje za to především tomu, že vedla útok podle moudrých strategických plánů soudruha Stalina a že se její činnost opírala o mohutné a dovedně používané zálohy.

4. Vytvoření záloh

Soudruh Stalin učí, že vytvoření silných bojových záloh je rozhodující otázkou úspěšného vedení soudobé války. Bez toho si nelze myslet ani udržení dobytých pozavení a tím méně rozvinutí úspěchu. Zvláště proto za Velké vlastenecké války, jak zdůrazňuje K. E. Voršilov, ... „nakupení velkých strategických záloh k vedení dlouhodobé vítězné války věnoval soudruh Stalin největší pozornost“.

Soudruh Stalin vyžadoval v každé útočné operaci sovětských vojsk důkladnou přípravu a zabezpečení pružného manévrování těmito zálohami.

5. Zabezpečení rozhodující převahy sil nad nepřítelem

Díky provádění těchto stalinských požadavků podařilo se sovětským velitelům vždy zabezpečit převahu sil na rozhodujícím směru v rozhodující okamžik a udržet si tuto převahu do konce operace. Zpravidla byla převaha sil a prostředků sovětských vojsk na hlavních směrech třikrát až čtyřikrát větší než u nepřítel. V některých operacích tato převaha sil, díky dovednému manévrování záloh, byla téměř desetinásobná.

6. Vysoké tempo útoku a narůstání hloubky úderu

Dovedné používání záloh zabezpečovalo sovětským vojskům vysoké tempo útoku, provedení úderů do velké hloubky a narůstání sil těchto úderů v průběhu útoku. To znamená, že Sovětská armáda prakticky dokázala nemožnost použití u ní t. zv. zákona „o slábnoucí síle útoku“, který je vlastní buržoasním armádám. Sovětská vojska ukázala vysoká tempa útoku. Tak na příklad za operací na Visle a Odře tempo útoku dosahovalo 35 až 45 km za 24 hodin. Takového vysokého tempa nedosáhly kapitalistické armády na západním bojišti, kde nepřítel v závěrečném údobí války již nekladl téměř žádný odpor.

7. Použití manévrové formy boje

Jednou z hlavních zvláštností sovětského vojenského umění je to, že velitelé Sovětské armády k dosažení úspěchu nad nepřítelem dovedně používají manévrové formy boje. Zásada pružného manévrování je hlavním rysem bojové činnosti Sovětské armády a prolíná strategii, operační umění i taktiku. Sovětská armáda, jak ukazují zkušenosti z Velké vlastenecké války, dovedným manévrováním podle situace prováděla útočné operace buď tím, že zasazovala nepříteli postupné úderu na jednotlivých úsecích fronty, nebo tím, že prolomila frontu nepřítel současně na několika hlavních směrech. Takovéto metody činnosti nutí nepřítel tržstit zálohy a vedou k tomu, že tyto zálohy nejsou včas na potřebném místě a dovolují útočníku úspěšně provádět operace s použitím různých forem manévru. Útočné operace Sovětské armády, provádě-

děné v duchu rozhodné a manévrové činnosti, zmařily všechny pokusy německých fašistického velení změnit válku v poziční formy.

8. Pronásledování nepřítele

Sovětská armáda ukázala též skvělé formy pronásledování nepřítele, které se provádělo a bylo zakončeno úplným rozdrčením nepřátelských uskupení. Důležitou úlohu při pronásledování měly předsunuté oddíly a speciálně vytvořené silné oddíly pronásledovatelů, které často působily před hlavními silami ve vzdálenosti do 100 km.

Zároveň byla vyřešena i otázka **násilného přechodu vodních toků**. Tu bylo hlavním úkolem znemožnit nepříteli upevnit se na nových postaveních a s překvapením zmocnit se řeky a opevnit se na jejím protilehlém břehu s cílem využít získaných předností k dalšímu útoku. Proto je hlavním druhem přechodu vodních toků přechod vodního toku z chodu.

9. Manévr na obklíčení

V sovětském vojenském umění byl theoreticky odůvodněn a prakticky vyřešen jeden z nejsložitějších problémů vedení bojové činnosti, to jest **manévr na obklíčení a zničení velkých jednotek nepřítele**. Jak je známo, němečtí generálové se již dávno považovali za nositele a tvůrce této formy boje. Avšak toto tvrzení nebylo jim prakticky potvrzeno ani v první ani v druhé světové válce. Nepodařilo se jim provést ani jednu obklíčovací operaci a armádám jiných imperialistických států rovněž ne. Jediný pokus anglo-amerických vojsk provést operaci na obklíčení hitlerovského uskupení v prostoru Falaise (červenec 1944) nebylo dovršeno a hitlerovci vyšli z obklíčení bez vážných ztrát. Jedině armáda socialistického státu provedla manévr na obklíčení skvělou formou. Klasickými operacemi podobného druhu, které byly zakončeny ve velmi krátké době obklíčením a úplným rozdrčením nepřítele, byly stalingradská, korsuň-ševčenkovská, minská, jasso-kišinevská, berlínská a mnohé jiné. Každý sovětský útok má v sobě založenu myšlenku na obklíčení a zničení hlavních sil nepřítele.

Novostí v provádění sovětských obklíčovacích operací je operační zabezpečení.

To se uskutečňovalo buď tím, že obklíčující úderná uskupení sama vysílala část sil na boky s cílem vytvoření fronty zabezpečení nebo tím, že byl zasazen úder skupinám nepřítelů, které se snažily útokem zvenčí osvobodit obklíčené uskupení. Ve většině případů se uskutečňovalo zabezpečení sloučením obou těchto způsobů.

10. Důkladná příprava operace

Nutno ještě zdůraznit, že se všechny operace Sovětské armády vyznačují důkladnou přípravou, která je prováděna po stránce materiálně technické, politické a přímo vojenské.

Materiální zabezpečení takových operací jako moskevská, stalingradská, kurská a jiné bylo ve skutečnosti záležitostí celého státu a všeho sovětského národa.

V rámci politické přípravy operace vykonali političtí pracovníci velkou práci k zvýšení bojového ducha vojsk a k výchově útočného odhodlání. Komunisté a komso-molci šli v prvních řadách vojáků, dávali příklad odvahy a statečnosti.

Takové jsou hlavní zvláštnosti a zásady sovětského vojenského umění, jehož nepochybně převaha nad vojenskou doktrínou buržoasních armád byla nejednou potvrzena na bojištích.

VII. Uplatnění zásad sovětské vojenské vědy při školení

Vedoucí zásadou při školení vojsk a důstojníků v míru musí být: **učit je tomu, co potřebují ve válce**. Soudruh Stalin učí, že soudobá válka vyžaduje od vojsk a důstojníků vysokých bojových a morálních vlastností, důkladné vojenské a politické přípravy, dovedného ovládnutí bojové techniky, spolehlivé součinnosti a velké fyzické vytrvalosti. Tato stalinská slova musí být zákonem pro činnost učitelů na naší akademii a tvoří základ pro výchovu svěřených jim důstojníků.

Dalším důležitým požadavkem, který klade sovětská vojenská věda na výchovu důstojníků, je **neustálé zdokonalování jejich vojenského umění**. Zkušenosti z Velké vlastenecké války přesvědčivě mluví o tom, že bojeschopnost důstojníků přímo závisí na úrovni jejich bojového výcviku. Sovětská armáda drtila úspěšně německá fašistická

vojska právě proto, že měla převahu svého vojenského umění.

Důležitým prvkem školení je **taktický výcvik**. Jeho význam tkví v tom, že musíme učít vojska potřebným zásadám vedení soudobého boje a dát velitelům a vojákům praktické návyky bojové činnosti.

Úspěšné řešení úkolů taktické přípravy důstojníků předpokládá nutnost školení ve všech druzích boje a v nejrozmanitějších podmínkách terénu, počasí, roční a denní doby. Jak ukazuje zkušenost, vedoucí úloha v bojové činnosti patří útoku. Jen mocným a rozhodným útokem je možno nepříteli rozdrtit a dosáhnout vítězství. Obrana jakožto zákonitý druh boje má druhořadý význam vzhledem k útoku. „Útok a ztec při stejných podmínkách stran jsou vždy výhodnější než obrana.“ říkal N. V. Frunze a na druhém místě říká: „Vojska a velitelé musí být vycvičeni tak, aby uměli vyřešit úkoly obrany i útoku. Především však musí být vycvičeni k úkolům aktivně útočného rázu, neboť to je nejdůležitější a nejdůležitější a též psychologicky nejtěžší část bojových úkolů vůbec.“

Druhým neméně důležitým požadavkem kladeným na taktickou přípravu důstojníků je **výcvik důstojníků v duchu vedení manévrové činnosti**. Frunze řekl: „Manévrování musí proniknout do naší armády“ a totéž platí i pro nás.

Dále nutno uplatňovat při školení aktivnost a rozhodnost v bojové činnosti. Tyto vlastnosti spojené s morálně politickou vyspělostí zvětšují sílu útoku a činí obranu úpornou a odolnou. Na bojištích Velké vlastenecké války ukázali sovětsí velitelé skvělé příklady operací a bojů provedených v duchu aktivity a manévrování. Na těchto historických příkladech nutno též školit naše důstojníky.

Další nutnou podmínkou dobrého výcviku velitelů je správná organizace součinnosti různých druhů vojsk. Soudruh Stalin učí, že bez organizace spolehlivé součinnosti nelze dosáhnout vítězství nad nepřítelem. Je to pochopitelné, neboť soudobý boj je boj sloučených druhů zbraní, a na tom, jak přesně a sladně bude organizována jejich činnost, závisí v mnohém úspěch bojové činnosti.

Dosažení přesné součinnosti druhů vojsk

je jedním z nejdůležitějších ukazatelů odborných schopností důstojníka a umění řídit vojska na bojišti. Důkladně ovládnout toto umění a den ze dne zdokonalovat své umění velení vojskům musí být přímou povinností všech důstojníků našich akademií a učilišť.

Odborný výcvik důstojníků je však jen jednou stránkou ve školení důstojníka; druhou stránkou tohoto školení je **politická výchova**. Jen všestranné použití obou těchto složek spojených v organický celek zabezpečuje důstojníkům vysokou bojovou sílu, činí je schopnými úspěšně řešit úkoly obrany vlasti. Zatím co se vedoucí činitelé buržoasních armád bojí jako ohně růstu politického uvědomění vojáků a velitelů, je v lidově demokratickém státě vysoké politické uvědomění důstojníků důležitým pilířem v upevnění bojové schopnosti armády.

Nutno mít na zřeteli, že bojová činnost vyžaduje od velitelů velkých theoretických znalostí a dovedností vyznat se nejen v čistě vojenských otázkách, ale i v hluboké znalosti ekonomických a politických problémů, v kterých se rozvíjí vojenská činnost. To ukládá všem důstojníkům povinnost, aby neustále rozšiřovali svůj politický obzor, aby si osvojili vojenské a ekonomické znalosti a zvyšovali úroveň marxisticko-leninského vzdělání.

VIII. Závěr

K hlavním rysům stalinského vojenského umění tedy patří:

- rozhodný ničivý způsob provedení operací, rozhodné strategické a operační formy manévru (obchvat, obejítí, obklíčení, hluboký průlom a jeho rozvinutí atd.),
- správná volba okamžiků a směru hlavního úderu,
- zabezpečení rozhodující převahy sil nad nepřítelem v rozhodujícím místě a v rozhodující okamžik,
- předvídaní průběhu rozvinutí operací a reálnost jejich plánování,
- bezvadné odhalení manévru a zámyslu nepřítele,
- umění nalézat citlivá místa nepřítele a drtit jeho hlavní síly,

- vytvoření záloh, zvláště k rozhodujícímu okamžiku operace,
- neustálé narůstání účelných úderů jak do hloubky, tak do šířky ve stále vzrůstajícím měřítku, podřízených jednomu zámyslu.

Uvedené hlavní rysy stalinského vojenského umění jsou právě těmi pilíři, o které se musíme opírat ve své vlastní práci a též při školení našich nových kádrů. Nutno učinit všechna opatření, aby na našich akademiích a učilištích byla správně vykládána a uplatňována sovětská vojenská věda.

OBKLÍČENÍ VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY A PODMÍNKY, ZA KTERÝCH MŮŽE VZNIKNOT

Div. gen. Václav Kratochvíl

Plán práce:

- I. Všeobecně o obklíčovacích operacích.
- II. Podmínky, za kterých může vzniknout obklíčení.
  1. Vznik obklíčení v obraně.
  2. Vznik obklíčení při útoku.
  3. Vznik obklíčení při ústupu.

I. Všeobecně o obklíčovacích operacích

Obklíčovací operace je operace velmi stará. Avšak klasické vzory obklíčení s úplným rozdrčením a likvidací nepřítele se do Velké vlastenecké války SSSR v celé válečné historii vyskytují jen ojediněle. Nejcharakterističtější příklady obklíčení v době před Velkou vlasteneckou válkou jsou tyto:

1. Bitva u Kanen r. 216 před naší érou, v které kartaginský vojevůdce Hannibal obklíčil a zničil dvojnásobně silnou armádu římskou. Toto vítězství získal Hannibal dovedným uspořádáním své bojové sestavy a energickým jednáním svých velitelů.

2. Bitva u Ulmu r. 1805, kde rakouská armáda Ferdinandova očekávající příchod ruské armády Kutuzovovy, s kterou se měla spojit, byla obklíčena a zajata Napoleonem.

3. Bitva u Sedanu r. 1870, v které byla chalonská armáda Francouzů pod velením Mac Mahonovým obklíčena a zajata dvěma německými armádami.

V první světové válce nebylo příkladu obklíčení armády jako celku přes to, že tato operace byla v plánech generálních štábů téměř všech bojujících států velmi zdůrazňována. V praktickém provedení ve většině případů nebylo obklíčení dosaženo, protože neodpovídalo ani situaci, ani poměru sil a prostředků. Potvrzují to tyto příklady:

1. Záměry německého generálního štábu obklíčit a zničit francouzskou armádu obchvatem pravým křídlem německé armády přes Belgii a jejím zatlačení na opevnění

u vlastních hranic neměly úspěchu. Bitva na Marne dokázala úplnou neschopnost tohoto podniku.

2. Plány spojenců obklíčit Němce při likvidaci výběžku u Chateau Thierry-Amiens r. 1918 se rovněž neuskutečnily, protože německá obrana byla velmi odolná a rychlost útoku a hloubka operace spojenců byla velmi malá.

3. Pokusy rakouského velení obklíčit 5. ruskou armádu u Komarova skončily naprostým neúspěchem tohoto podniku, protože křídla i tyl obklíčující 4. rakouské armády byly obnaženy, takže sama byla obklíčena a mohla být poražena. V kritické situaci zachránilo 4. rakouskou armádu jen to, že ruské velení nepochopilo situaci a nařídilo odchod 5. armády. Velitelství 3. ruské armády pak neprojevilo iniciativu a neprovedlo úder do týlu 4. rakouské armády.

Během celé první světové války Němci skutečně obklíčili část ruské armády jen ve dvou případech, a to:

- r. 1914 u Tannenbergu, kde rozbili a zajali část armády generála Samsonova, a
- r. 1915 v prostoru Lipsk, kde rozbili 10. ruskou armádu a zajali šest pluků 20. sboru. Příčinou těchto úspěchů Němců byly chyby a nepřipravenost velení ruské carské armády.

Úspěchy Němců, vysvětlované ve vojenské literatuře jako klasické provedení „Kanen“ v době imperialistické války 1914—1918, byly vítězstvími jen místního významu, protože k úplnému zničení celého nepřítele neměli Němci ani dostatek sil, ani prostředků.

Jestliže však v první světové válce není příkladů obklíčení armády jako celku, je naproti tomu ve Velké vlastenecké válce SSSR řada případů obklíčení, při čemž byla obklíčena obrovská uskupení vojsk o několika stech tisících mužů s ohromným množstvím technických a bojových prostředků.

V posledních letech druhé světové války

nebylo na sovětsko-německé frontě téměř ani jediné velké operace, která by nebyla prováděna obklíčením a zničením velkých sil nepřítele.

Příčinu toho je třeba hledat předně v použití značných technických bojových prostředků jako dalekosného dělostřelectva, tanků a letectva, které mají rozhodný vliv na vedení soudobého boje a soudobé operace.

Za druhé je to nová organizace vojsk: tankové a mechanisované divise, tankové armády, dělostřelecké průlomové divise a letecké armády dávají soudobým technickým bojovým prostředkům ještě rozhodnější účinnost.

Za třetí — úspěch obklíčení byl podporován v minulé válce také rozdílem v rychlosti pohybu rychlých (mechanisovaných) vojsk a hlavní masy ozbrojených sil pěchoty a hipomobilního dělostřelectva.

Avšak ani nejvyspělejší technika a soudobé bojové prostředky samy o sobě nejsou rozhodující při průběhu obklíčovací operace. Ony poskytují jen možnosti obklíčení a zničení nepřítele, ovšem je třeba je umět uskutečnit. Mimo to současně s novou technikou je třeba užívat i nových způsobů boje.

„Technika bez lidí, kteří ji ovládají, je mrtvá,“ říká generalissimus Stalin, „technika ovládaná lidmi může a musí dělat divy“ („Otázky leninismu“, II. vydání rusky, str. 490).

Je všeobecně známo, že obklíčovat a zničit obrovská uskupení nepřítele dovedla v druhé světové válce jen Sovětská armáda, která nejenže byla vyzbrojena nejlepší bojovou technikou té doby, ale uměla jí též v boji i v operaci využít.

Připomeňme na př. dobře známou historickou skutečnost z r. 1944, kdy velení anglo-amerických vojsk v Normandii mělo čtyři armády proti jedné německé, téměř dvojnásobnou převahu tanků a více než šestinásobnou převahu letectva, a přece nedovedlo ani obklíčit, ani zničit 7. německou armádu.

Je tedy třeba jednat dovedně, aby možnost obklíčení a zničení nepřítele byla uvedena ve skutek.

Obklíčit a zničit nepřítele může jen ta armáda, která má vysokou bojovou morální hodnotu, pevný týl, je vyzbrojena moder-

ními technickými prostředky a dokonale ovládá nejhodnotnější teorii a soudobé operační umění, t. j. armáda, která podle učení generalissima Stalina má vlastnosti trvale působící ve válce.

Sovětská armáda má možnosti, které jí dovolují dosáhnout obrovských operačních a strategických cílů. Zkušenosti z druhé světové války ukazují, že jedině Sovětská armáda prováděla úspěšné útočné obklíčovací operace, operace s ohromným rozmachem, které vedly k zničení strategických sil nepřítele.

Je třeba mít na zřeteli, že v budoucnosti budou armády vybaveny bojovou technikou a novými bojovými prostředky ještě ve větší míře. To umožní velení velkých operačních vojskových svazů, aby řešilo úkoly a plánovalo operace s předpokladem maximálního úspěchu, t. j. operace na obklíčení a zničení nepřítele.

II. Podmínky, za kterých může vzniknout obklíčení

Všechny podmínky, za kterých může dojít k obklíčení, vyplývají z rázu soudobých útočných operací. Soudobé dělostřelectvo, mocné letectvo, mechanisovaná vojska, velké jednotky vzdušných výsadků, partyzánské boje v týlu nepřítele mají rozhodující vliv na vedení soudobých operací a dávají předpoklady pro široké použití obklíčovacího manévru. Proto byly za Veliké vlastenecké války SSSR a budou též v budoucnu případy obklíčení velkých uskupení nepřítele častější, než byly v dřívějších válkách.

Během první a druhé světové války i za Velké vlastenecké války Sovětského svazu můžeme sledovat, že obklíčení vznikalo za všech druhů bojové činnosti vojsk: v obraně, v útoku, za střetnutí, za ústupu, při protiúderu i při průlomu. Je zcela samozřejmé, že situace, za které vzniká obklíčení, má vliv na boj vojsk v obklíčení. Rozhodující vliv na boj v obklíčení má bojová sestava, v které jsou vojska zastížena v době vzniku obklíčení. S tohoto hlediska můžeme rozlišovat tři typické případy:

1. Obklíčení vojsk v obraně

Nejčastěji dojde k obklíčení vojsk v obraně. Při úporné obraně obranného pásma

mohou být bránící se vojska obchváčena z jednoho nebo z obou boků a obklíčena.

Obklíčení vzniká

- rychlým a rozhodným útokem vojsk na křídlech obklíčované skupiny,
- prudkým úderem rychlých jednotek do týlu bránících se vojsk,
- zkrúšením a izolováním bránících se vojsk palbou minometů, dělostřelectva a úderu letectva,
- obsazením a udržením důležitých taktických prostorů na bocích a v týlu obrany,
- zabezpečením, nebo zadržením přicházejících záloh nepřítelů,
- zabezpečením se jednotkami a zátarasy i na pomocných směrech nebo na směrech ohrožených protiúderem obrany.

Podle své vnější formy a podle rázu může být obklíčení operační a taktické.

Operační obklíčení zbavuje obklíčena vojska komunikaci, spojení s týlem a se sousedy a jeho dalším cílem je utvořit podmínky pro zajištění nebo zničení obklíčených vojsk.

Operační obklíčení netvoří ještě souvislý kruh kolem obklíčených vojsk, ani nedává možnosti postřelovat je v celé hloubce a obklíčený má uvnitř obklíčení možnost manévru. Operační obklíčení není těsným a rovnoměrným obklopením obklíčovaných vojsk s navázáním těsného styku mezi obklíčovými vyššími jednotkami a útvary. Operačního obklíčení je dosaženo tehdy, jestliže byly přehrazeny spojovací cesty, ovládnuty křižovatky a výhodná postavení v bocích a v týlu bránících se vojsk, které umožňují jejich zničení koncentrickými úderem z čela, z boků i z týlu.

Taktické obklíčení vzniká z operačního obklíčení, bylo-li zúžením kruhu dosaženo souvislé fronty obklíčovacích jednotek kolem bránících se vojsk. Při taktickém obklíčení má být obklíčené uskupení v celé jeho hloubce postřelováno dělostřelectvem a minomety a má být úplně izolováno od ostatních vojsk v obraně.

K dokončení obklíčení v operačním měřítku a ke zničení obklíčených vojsk je třeba velkých sil a prostředků. Proto může být prováděno s úplným úspěchem jen takovými operačními vojskovými svazy, jako je fronta. Ve válečné historii je však mnoho příkladů, kdy obklíčení a následujícího zni-

čení obklíčených vojsk bylo dosaženo i menšími nebo rovnocennými silami. K dosažení takového úspěchu je třeba

- dovedně dosáhnout rozhodné převahy sil na křídlech i na vrub smělého oslabení druhých úseků, kde je nutno vést boj i s použitím překážek,
- provést akci s mimořádnou rychlostí, pohyblivostí a rozhodností,
- umět rychle a zavčas využít pasivnosti, malé pohyblivosti, zdoluhavosti a jiných chyb obklíčovaných vojsk.

„Obklíčení a po něm následující zajištění nebo zničení nepřátelských vojsk při stejných nebo slabších vlastních silách je věcí cti, statečnosti, hrdinství vojsk a vysokého umění velitelů a musí být hodnoceno jako nejvyšší vojenský hrdinský čin.“ (Polní řád čs. branné moci, čl. 279.)

Obklíčení v taktické hloubce obrany vzniká při ustálené frontě. V tomto případě musí obklíčovající vojska zpravidla nejdříve prolomit obranu.

Úspěch obklíčovacího manévru bude v plné míře záviset na prudkosti, t. j. na velké rychlosti při rozvinutí operace útočících vojsk. Tato rychlost musí dosáhnout takového stupně, aby se úderná obchvacující křídla útočící armády mohla semknout dříve, než se pohnou hlavní síly bránících se vojsk.

Obklíčení je ulehčeno, je-li na jednom křídle nebo v týlu obrany přirozená překážka. V takovém případě se bude útočník snažit rozbit křídla (křídlo) hlavních sil obrany, přehradit jim ústupové cesty a pak je zatlačit k překážce. Úkol odříznout ústupové cesty je zpravidla svěřován rychlým jednotkám a vzdušným výsádkům, které jsou s rychlými jednotkami v těsné součinnosti.

Obklíčení však může být pevné jen tehdy, je-li dokončeno pěchotou. Pěchota musí po dosažení boků a týlu obklíčených vojsk vystřídát rychlé jednotky a zaujmout výhodné východiště pro koncentrický útok ke zničení obklíčených vojsk.

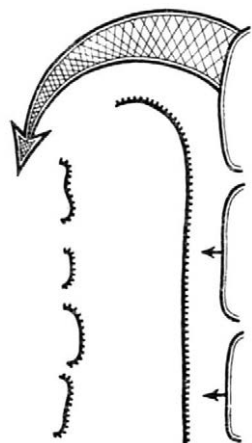
Nejrychleji a nejpůlněji lze dosáhnout obklíčení při současném obchvatu obou křidel obklíčovacích vojsk. To však vyžaduje značné početní i kvalitní převahy útočníka.

Rychlosti rozvinutí úspěchu a operačního obklíčení lze dosáhnout především silami rychlých vojsk (tankové a mechanisované

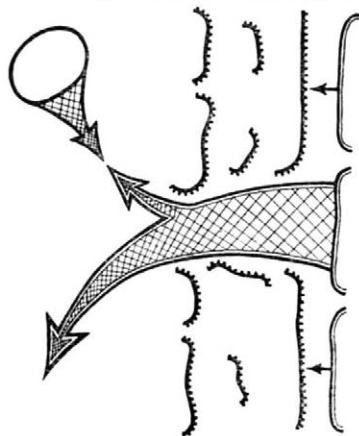
Obchvat /obejití/ jednoho křídla

Obr. 1

a/ v případě, kdy má nepřítel odkryté křídlo

b/ při průlomu fronty nepřítele

divise, tankové armády), bojového letectva a vzdušných výsadek vyslaných do hlubokého týlu obklíčovaných nepřátelských vojsk. Pěchota a dělostřelectvo rozvíjejí a zabezpečují průlom nebo při pronásledování úspěch dosažený rychlými vojsky. Sražení musí být zakončeno v době co nejkratší.

Rychlá vojska mohou mít v obklíčovacích operacích tyto hlavní cíle v týlu bránících se nepřátelských vojsk:

- rozbít anebo aspoň odrazit zálohy nepřítele, vržené do prostoru průlomu k jeho lokalizování nebo k obnovení původní obrany,
- ničit orgány polního a týlového velení obrany (štáby, různé týlové ústavy, letiště a p.),
- ovládnout určité prostory, přechody vodních toků a udržet předmostí do příchodu hlavních útočících sil.

Obklíčení, které nevede rychle k rozdrčení a zničení obklíčených nepřátelských vojsk, může mít za následek ohrožení samých obklíčujících vojsk, protože obklíčovaná vojska v takovém případě poutají menšími silami velké síly útočníka a získávají čas k přivedení pomoci zvenčí a k probití z obklíčení.

Mimo to, dokud nejsou obklíčena vojska

likvidována, zachovávají si volnost manévru, který mohou provést daleko rychleji (manévr na vnitřních liniích) než vojska, která obklíčují. Proto pokouší-li se útočník o prolomení obranného kruhu a o rozdělení obklíčené skupiny na jednotlivé části, mohou obklíčená vojska soustředit rychlé jednotky k odporu a tím prodloužit nebo oddálit svou likvidaci.

Během Velké vlastenecké války SSSR se nejčastěji vyskytovaly dvě formy manévru k obklíčení bránících se vojsk:

Podstata první formy manévru záleží v tom, že obklíčení je prováděno obchvatem nebo obejitím jednoho boku obklíčovaného uskupení vojsk. Obchvat nebo obejití mohou být provedeny tehdy, má-li obklíčované uskupení vojsk odkryté křídlo (obr. 1, a).

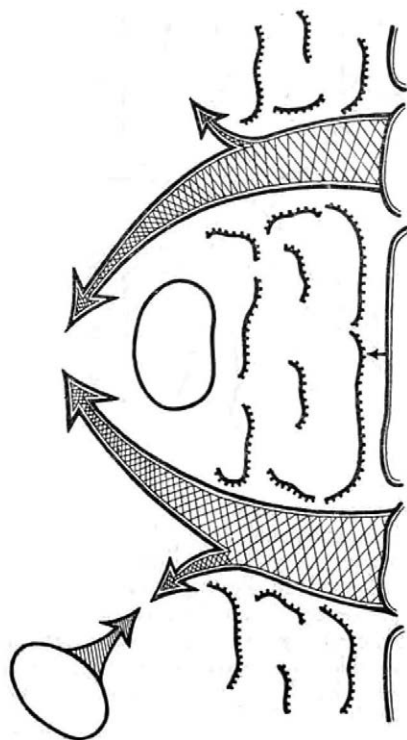
Ve většině případů je však třeba provést nejdříve průlom obrany, aby byly v sestavě obklíčovaných vojsk uměle vytvořeny odkryté boky a aby pak mohly být obchváteny nebo obejity (obr. 1, b).

Obklíčovací manévr probíhá obvykle ve velmi složité bojové situaci. Vojska, která útočí do boku a do týlu nepřítele, jsou nucena bojovat s obrácenou frontou a mohou být sama vystavena úderům do boku a do týlu zálohami nepřítele, které přicházejí na

Obr. 2

Obchvat obou křídel obkličovaných vojsk

pomoc obkličovaným jednotkám. Kdo obkličuje, může být sám obkličěn.

Velitelství obkličujících vojsk má dvojitý úlohu:

- a) nedopustit příchod záloh, určených k vysvobození obkličovaných vojsk zvenčí,
- b) likvidovat nepřátelská vojska v obkličení.

Jako příklad vzniku obkličení v obraně obchvatem jednoho křídla může sloužit obrana 50. sovětské armády v prostoru Tula v prosinci 1941. Ačkoli Němci nemohli obkličít 50. armádu u Tuly, přece na tomto příkladu můžeme názorně sledovat vznik obkličení a průběh událostí během samého obkličení.

Velitel 2. německé tankové armády se po-

koušel provést obkličení 50. sovětské armády. 3. a 4. německá tanková divise byly vyslány k hlubokému obejítí 50. armády z jihu a z východu. K zabezpečení tohoto manévru byla současně vyslána jedna motorizovaná divise ve směru na Rjazaň a část 17. tankové divise a jedna pěší divise byly vyslány na Kaširu proti 1. gardovému jezdeckému sboru. Porážkou tohoto zabezpečení vzniklo nebezpečí obkličení samých Němců. 2. německá tanková armáda utrpěla vážnou porážku. Její obkličovací manévr byl zmařen, Němci byli donuceni spěšně ustoupit, zanechavše na bojišti raněné a bojovou techniku.

Podstata druhé formy obkličovacího manévru záleží v tom, že manévr je prováděn obchvatem nebo obejítím obou boků obkličovaného uskupení vojsk. Touto formou manévru se dosahuje obkličení nejrychleji a neúplněji. Podmínkou provedení je však značná početní i kvalitní převaha obkličujících vojsk (obr. 2).

Oboustranný obchvat nebo obejítí mohou být provedeny tehdy, má-li obkličované uskupení vojsk odkryté boky, nebo po provedení průlomu obrany na jeho bocích. Ve většině případů je třeba provést průlom obrany na křídlech uskupení vojsk, které má být obkličeno.

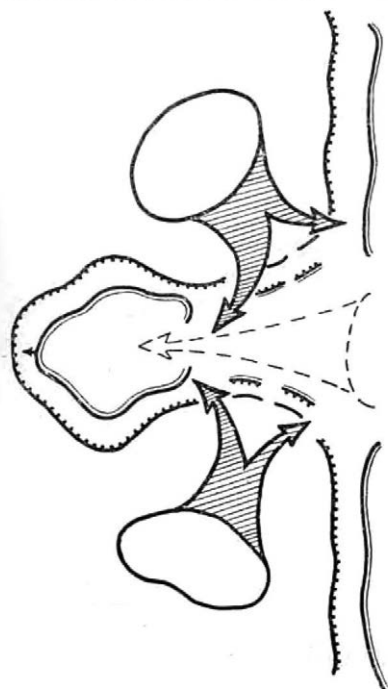
Průlom se obvykle provádí v rámci fronty na dvou i více úsecích na každém křídle. Současně se tvoří částí sil, podle situace i hlavními silami — vnější fronta pro boj s přicházejícími zálohami a částí sil se tvoří vnitřní obkličovací kruh k blokování a zničení obkličovaných vojsk. Obkličovaná vojska se tedy sevrou dvojitým obkličovacím kruhem.

Během Velké vlastenecké války SSSR byla tato druhá forma obkličovacího manévru nejčastější. Příkladem tohoto obkličovacího manévru je útočná operace Sovětské armády u Stalingradu v listopadu 1942.

Plán stalingradské operace byl vypracován velmi přesně se zřetelem na všechny údaje o situaci. Operace byla provedena podle připraveného plánu, v kterém nebyly provedeny žádné vážnější úpravy. 6. polní a 4. tanková německá armáda v celkovém počtu 330 000 mužů byly obkličeny a pak zničeny.

Obr. 3

Obklíčení nepřátelské úderné skupiny,
 která se vklínila hluboko do obranné sestavy,

2. Vznik obklíčení při útoku

Druhý typický případ obklíčení může vzniknout při útoku, kdy se úderná skupina hluboko vklínila do vlastní sestavy, a nemajíc zajištěny boky, octla se sama v obklíčení po mocných protiúderech nepřítele (obr. 3).

Podstatu tohoto případu můžeme sledovat na příkladu generála Paulusa u Stalingradu na konci roku 1942 a začátkem roku 1943.

3. Vznik obklíčení během ústupu

Třetí typický příklad obklíčení může vzniknout během ústupu, kdy bránící se vojska, utrpěvše porážku v obranné bitvě, snaží se uniknout po provedení úderu útočnicka, aby se vyhnula obklíčení.

Jakmile útočící vojska zjistí začátek ústupu nepřítele, zahájí nepřetržitě pronásledování s největším vypětím sil, aby způsobila nepříteli konečnou porážku desorganisační a znemožněním plánovaného ústupu. Při tom houžavnatě tvoří předpoklady k obklíčení a zničení hlavních sil nepřítele.

Útočník předbíhá prudkým pohybem ústup nepřítele, používá buď souběžného pronásledování jako neúčinnější formy manévru, nebo čelního pronásledování nebo spojení obou forem manévru (obr. 4, 5 a 6). Proniká hluboko do sestavy ustupujících vojsk, rozděluje je, ničí po částech a ovládnutím hlavních křižovatek, soutěsek a mostů přes vodní toky v týlu ustupujícího nepřítele rychlými vojsky tvoří podmínky pro obklíčení a zničení jeho hlavních sil.

Dalekonosné dělostřelectvo se přemísťuje postupně vpřed a svou palbou na křižovatky, soutěsky a přechody vodních toků ztěžuje nepříteli ústup a příchod jeho záloh z operační hloubky.

Rychlá vojska pronikají směle vpřed, zmocňují se soutěsek, mostů, komunikačních uzlů, ničí štáby, spojení a jednotlivé proudy ustupujícího nepřítele.

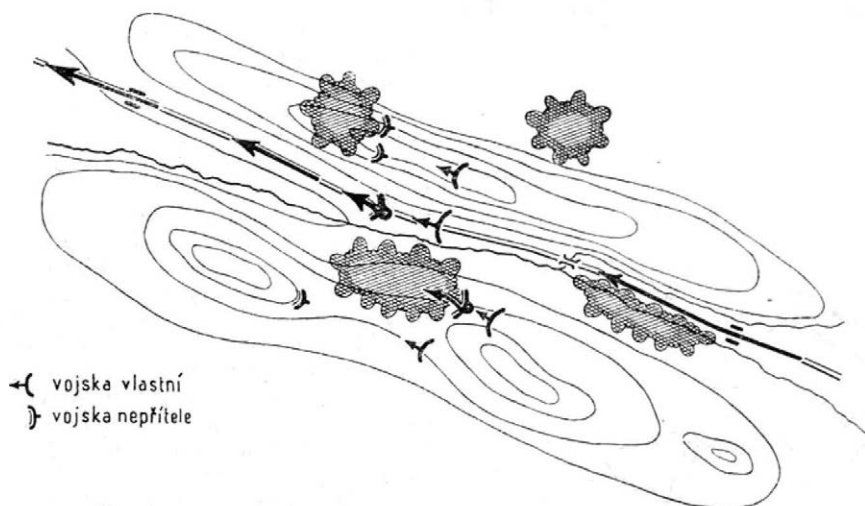
Bitevní letectvo útočí samostatně i v součinnosti s tankovými a mechanizovanými jednotkami na ustupujícího nepřítele, zvláště v místech jeho nahromadění, zdržuje příchod jeho záloh z operační hloubky a chrání pronásledující jednotky před útoky nepřátelského letectva.

Vzdušné výsadky se zmocňují soutěsek, přechodů vodních toků, komunikačních uzlů, dominujících výšin a drží je do příchodu rychlých jednotek.

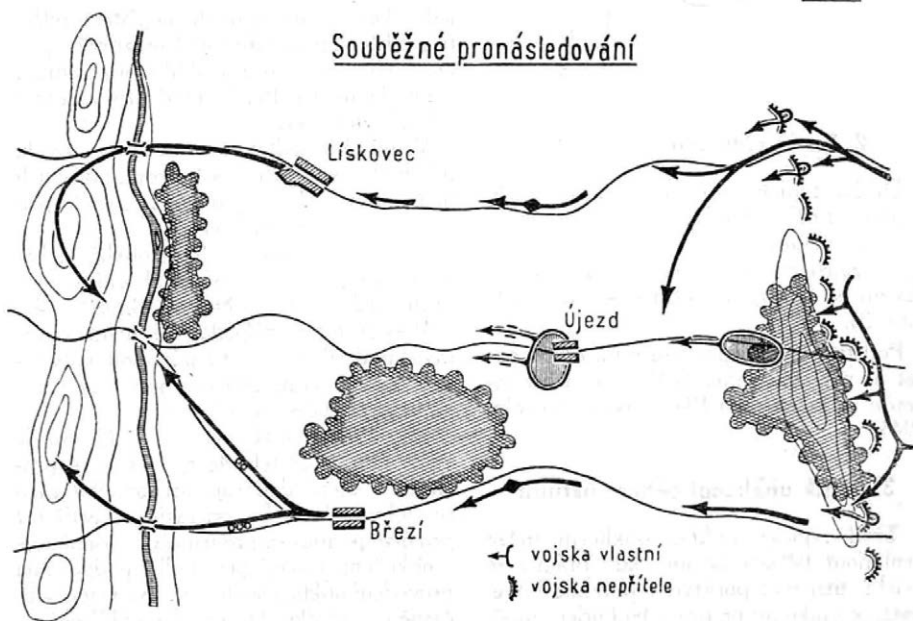
Jako příklad pro studium obklíčení během ústupu může sloužit obklíčení německých vojsk na jihovýchod od Minska v létě r. 1944. V tomto případě se 4. německé armádě podařilo ustoupit z původního obranného postavení na 200 km, byla však přece klasicky obklíčena a zničena.

Při studiu otázky vzniku obklíčení je třeba mít na zřeteli, že tytéž bojové prostředky, které dodávají rozhodného rázu soudobým útočným operacím, dávají též příznivé podmínky pro úspěšné vedení boje v obklíčení. Bojové prostředky podporující provedení obklíčovacího manévru jsou současně prostředky, kterými lze obklíčení zabraňovat.

Čelní pronásledování

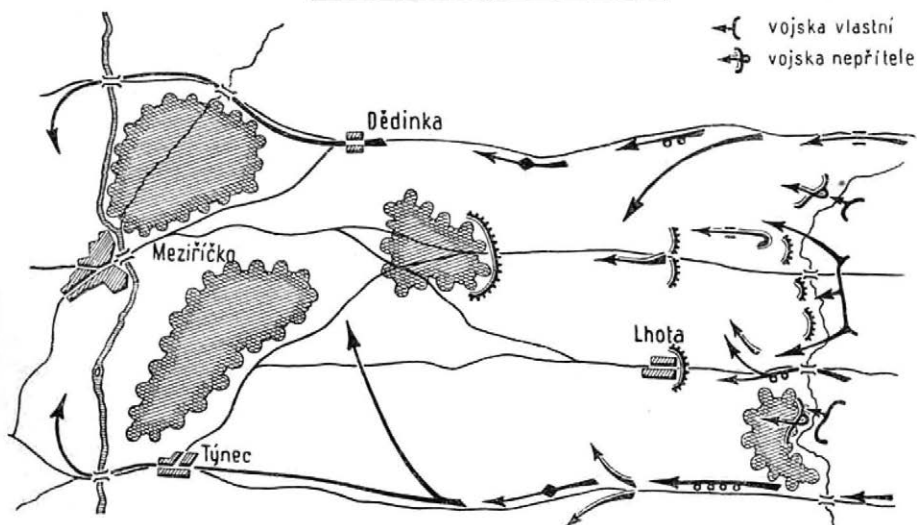

Souběžné pronásledování

Obr. 6

Kombinované pronásledování

Soudobá obrana může díky velké pohyblivosti vojsk a bojové techniky soustředit v nejkratší době nezbytné prostředky na ohroženém směru manévrem po frontě a z hloubky. Tím může být dosaženo nezbytné hustoty prostředků k zastavení útoku nebo k provedení protiúderu do boku skupiny vojsk, která se vklínila do obrany.

Nejrychleji ze všech druhů vojsk může být využito letectvo. Masové útoky bitevního letectva, prováděné v nejkratší době na velké vzdálenosti, dávají možnost změnit situaci ve vlastní prospěch.

Mimořádně velký význam při boji v obklíčení má dopravní letectvo. Před druhou světovou válkou vyčerpávala obklíčená vojska velmi rychle materiální prostředky, které měla u sebe, a pak trpěla velkým nedostatkem, zvláště nedostatkem munice. Velké uskupení vojsk, bohatě vybavené dělostřelctvem, avšak bez munice, se stávalo ve skutečnosti bezbrannou a lehkou obětí obklíčujících vojsk.

V soudobých podmínkách dává velká únosnost dopravního letectva nejen možnost zásobovat obklíčená vojska z vnějšku vzdušnou cestou, ale též doplňovat je lidmi a výzbrojí, odsunovat od nich raněné a vše, co nepotřebují k boji.

V současné době a tím více v budoucnu nestačí proto přerušit jen pozemní spojení obklíčených vojsk se sousedy a s týlem. Je a bude nutné přerušit toto spojení i ve vzduchu, to znamená, že obklíčení musí být nejen pozemní, ale též vzdušné. To nelze tak lehce splnit.

Tankové jednotky, které jsou v sestavě vojsk uvnitř obklíčovacího kruhu, velmi zvyšují jejich odolnost v obraně a údernou sílu při provádění protiútoků a protiúderů.

Vlastní tankové útvary a vyšší jednotky, které jsou vně obklíčovacího kruhu, mohou rychle změnit situaci a vytvořit příznivé podmínky pro pokračování boje v obklíčení nebo pro probití z obklíčení.

Velký význam při boji v obklíčení mají prostředky radiového spojení. V minulosti neměla obklíčená vojska spojení s velitelstvím a se sousedy. Byla nucena bojovat podle vlastního pojetí situace a bez souladu s činností vojsk vně obklíčovacího kruhu.

V soudobých podmínkách zajišťuje radiové spojení možnost pravidelného velení obklíčeným vojskům na velké vzdálenosti. Radiové spojení umožňuje soustavné dodávání zpráv o situaci obklíčených vojsk, dávání úkolů vojskům a usměrňování jejich

úsilí k plnění úkolů společných s vojsky vně obklíčovacího kruhu.

Ačkoli se možnost vedení úspěšného boje v obklíčení velmi zvětšuje, je a také v budoucnu zůstane boj v obklíčení nejsložitějším druhem boje. Boj v obklíčení se neplánuje jako prvek operace. K boji v obklíčení dochází během operace vynuceně.

Je ovšem třeba se vši rozhodností zdůraznit, že boj v obklíčení nesmí být považován za naprostý nezdar, za beznadějnou situaci. Je třeba mít na zřeteli, že obklíčená vojska na sebe přitahují větší síly nepřítele, používají je a znemožňují jejich použití na jiných úsecích fronty. Nadřazené velitelství může této situaci využít k dobytí vítězství na jiném úseku fronty.

Ve vojenských kruzích je známa zásada, že se činnost jednoho vojáka v týlu nepřítele rovná čelnímu útoku deseti vojáků. Na této myšlence je založeno použití soudobých vzdušných výsadek. Ty jsou záměrně vrhány do týlu nepřítele a tam úmyslně po určitou dobu bojují v obklíčení, aby umož-

nily hlavním silám dosáhnout daného cíle.

Boj v obklíčení vyžaduje od vojsk velké vytrvalosti, iniciativy, rozhodnosti, rychlosti jednání, pevnosti a hrdinství. Obklíčená vojska musí plnit daný úkol s největší obětavostí.

Obklíčená vojska snadno podléhají dojmům. Proto je péče o zachování jejich vysoké morálně politické úrovně nejdůležitějším úkolem velitelů všech stupňů a jejich politických zástupců.

Osobní příklad velitelů, činnost útvarových organizací KŠC a útvarových organizací ČSM jsou v obklíčení více než kdy jindy hlavní oporou odolnosti, vytrvalosti, statečnosti a hrdinství.

Správně organisovaný a provedený boj v obklíčení je velmi účinný. V obklíčení musí vojska bojovat podle určitého záměru, musí být vedena snahou o dosažení určitého cíle, t. j. snahou o udržení zaujatého prostoru, zničení útočícího nepřítele a probítí z obklíčení na daný rozkaz.

ÚTOK ARMÁDNÍHO SBORU NA VYBUDOVANÉ OBRANNÉ POSTAVENÍ NEPŘÍTELE

Brig. gen. Jaroslav Ťokan

Úvod

Tento článek pojednává o útočné činnosti armádního sboru v normálním terénu na silně vybudované polní opevnění nepřítele.

Armádní sbor za útoku plní takové bojové úkoly, které mají přímý vztah k armádě. Jeví se proto účelným na začátku tohoto pojednání uvést alespoň stručně hlavní zásady soudobé útočné operace.

V dalších statích vysvětlí tento článek bojové určení armádního sboru a věnuje hlavní zřetel organizaci, plánování a vedení soudobého útočného boje armádního sboru.

I. Zásady soudobé útočné operace

Hlavním úkolem ozbrojených sil na bojišti je zničit nepřítele. Tohoto úkolu však možno dosáhnout jen rozhodným útokem, rychlým pronikáním vpřed, které je zakončeno obklíčením nebo pronásledováním nepřítele až do jeho zničení.

Vedení soudobého boje vyžaduje velkého vypětí morálních a fyzických sil. Vysoké politicko-morální uvědomění všech bojovníků je základní zárukou vítězství. Politická práce musí neustále vychovávat a povzbuzovat vojáky k bojovým činům směřujícím k rozbití nenáviděného nepřítele.

Jejím cílem je připravit mužstvo, poddůstojníky a velitelský sbor na nastávající boj, vysvětlit jeho význam a smysl a vypěstovat v nich nezlomnou vůli k vítězství.

Rozvojem a zdokonalováním bojové techniky nabyta soudobá útočná operace větší dynamičnosti. Avšak i obrana byla posílena jak účinkem zbraní, tak i hlubokým učením a manévrovací schopností.

Se zřetelem na povahu soudobé obrany má útočná operace jen tehdy vyhlídky na úspěch, je-li prováděna na rozlehlé frontě současně několika údery. Vést takovou mohutnou operaci může jen fronta nebo sku-

pina front. Fronta provádí údery několika armádami na dvou nebo více směrech.

Vševojsková armáda v soudobé útočné operaci je proto důležitým článkem v operaci fronty.

Podstatným rysem soudobé útočné operace je ničení nepřítele po částech, řadou postupně vyplňovaných úkolů, jako jsou:

- zničení nepřítele v taktické hloubce obrany,
- zničení bližších a vzdálenějších operačních záloh,
- pronásledování nepřítele a ovládnutí konečného cíle.

Takto plánovaná armádní operace tvoří pak jednotlivá údobí, která mají konkrétní obsah, jsou vázána na určitý prostor, prováděna v určitém čase a vymezenými prostředky.

Při souvislých frontách obrany je průlom rozhodující a zpravidla jedinou formou manévru k vytvoření podmínek k přechodu do pohyblivé operace. Průlom má rozbít systém obrany a vytvořit volná křídla, aby tím byly připraveny podmínky k rozvinutí operace do hloubky i do stran a tak byl nepřítel postupně obklíčován a ničen.

Velitel armády stanoví ve svém rozhodnutí podmínky provedení průlomu, t. j. vymezení prostor průlomu, určí sbory, které budou průlom provádět, přidělí jim potřebné posilové prostředky a stanoví i úkoly ostatním druhům vojsk a týlu.

Velitel armády provádí tuto činnost s hlediska celkového plánu operace, je odpovědným organizátorem operace své armády.

Rozkazy dává velitel armády jednak sborům, jednak druhům vojsk, podřízeným přímo veliteli armády.

Za vedení boje při průlomu i v hloubce nepřátelské obrany, t. j. za splnění úkolů rázu taktického, jsou veliteli armády odpovědny velitelé sborů ve svých útočných pásmech.

Sbor je tedy nejdůležitější složkou armády při plnění taktických úkolů. Velitel sboru je hlavním organizátorem boje. On boj připravuje, plánuje a vede tak, aby bylo zabezpečeno včasné dosažení taktických cílů, potřebných armádě k úspěšnému vyplnění operačního úkolu.

II. Bojové určení a úkoly armádního sboru za útoku

Armádní sbor plní své bojové úkoly za útoku zpravidla v rámci armády za součinnosti s ostatními sbory nebo samostatně.

Útok sboru na samostatných směrech bývá výjimkou, podmíněnou terénními poměry (na př. v horách, v lesnatém nebo nepřehledném terénu).

Bojové určení sboru je závislé na celkovém plánu armádní operace, na daných prostředcích, terénu a na jiných podmínkách situace. Stanoví je vždy ve svém rozkaze velitel armády.

V útočné operaci armády může sbor být v prvním nebo v druhém sledu armádní sestavy.

Je-li v prvním sledu armády, bývá nasazen buď na směr hlavního nebo pomocného úderu armády.

Při organizaci a vedení operace je důležité, aby taktická hloubka obrany nepřítele byla co nejdříve prolomena a tento taktický úspěch mohl být po nasazení armádní rychlé skupiny (ARS) přeměněn v úspěch operační.

Z tohoto pojetí operace vyplývají i úkoly pro sbory prvního sledu armády. Sbor útočící na směr hlavního úderu dostává obvykle jako úkol dne prolomit první a druhé pásmo nepřátelské obrany, t. j. taktickou hloubku obrany (další úkol sboru).

Bližším úkolem sboru pak bývá prolomení hlavního pásma obrany nepřítele.

Tyto úkoly mohou být vzhledem na sílu a hloubku nepřátelského odporu, na způsob opevnění, na dané prostředky, terén, na povahu počasí nebo roční doby (na př. krátkost dne) a na ostatní podmínky situace stanoveny i jinak. Určuje to vždy velitel armády.

Na dosažené čáře sbor obvykle zabezpečuje nasazení armádní rychlé skupiny (ARS), po případě rychlé skupiny fronty

do průlomu, a to v součinnosti s ostatními sbory.

Sbor útočící na pomocném směru armády může plnit různé úkoly. Jestliže se přimyká svým křídlem k jednotkám hlavního úderu armády, je jeho hlavním úkolem zabezpečit ohrožený bok proti útočným akcím bránícího se nepřítele. Jindy zase může útočit na samostatném směru, který se v hloubce nepřátelské obrany sbíhá se směrem hlavního úderu, aby obklíčil a zničil určitou skupinu nepřítele.

Sbor postupující v druhém sledu armády mívá zpravidla za úkol skrytě se přemisťovat v nařízeném směru a být připraven k zásahu podle rozkazu velitele armády. Při zasazení do prvního sledu má obvykle za úkol rozvinout operaci do hloubky na směr hlavního úderu, nebo manévrovat do některého boku, za součinnosti se sousedy obklíčit a zničit určitou skupinu nepřítele.

Někdy může takový sbor být zasazen k odražení mocného nepřátelského protiúderu a podle situace i k zabezpečení hlavních sil armády provádějících ničení obklíčeného nepřítele.

Podle situace se může za útoku armádního sboru i část jeho sil přechodně bránit.

III. Formy taktického manévru armádního sboru za útoku

Taktický manévr je způsob použití živé síly a bojových prostředků tak, aby byl splněn daný úkol. Záleží v uspořádání přesunů a nasazení vojsk s cílem, aby byly vytvořeny na rozhodujícím směru a v pravý čas vůči nepříteli co nejnvýhodnější podmínky k vedení boje.

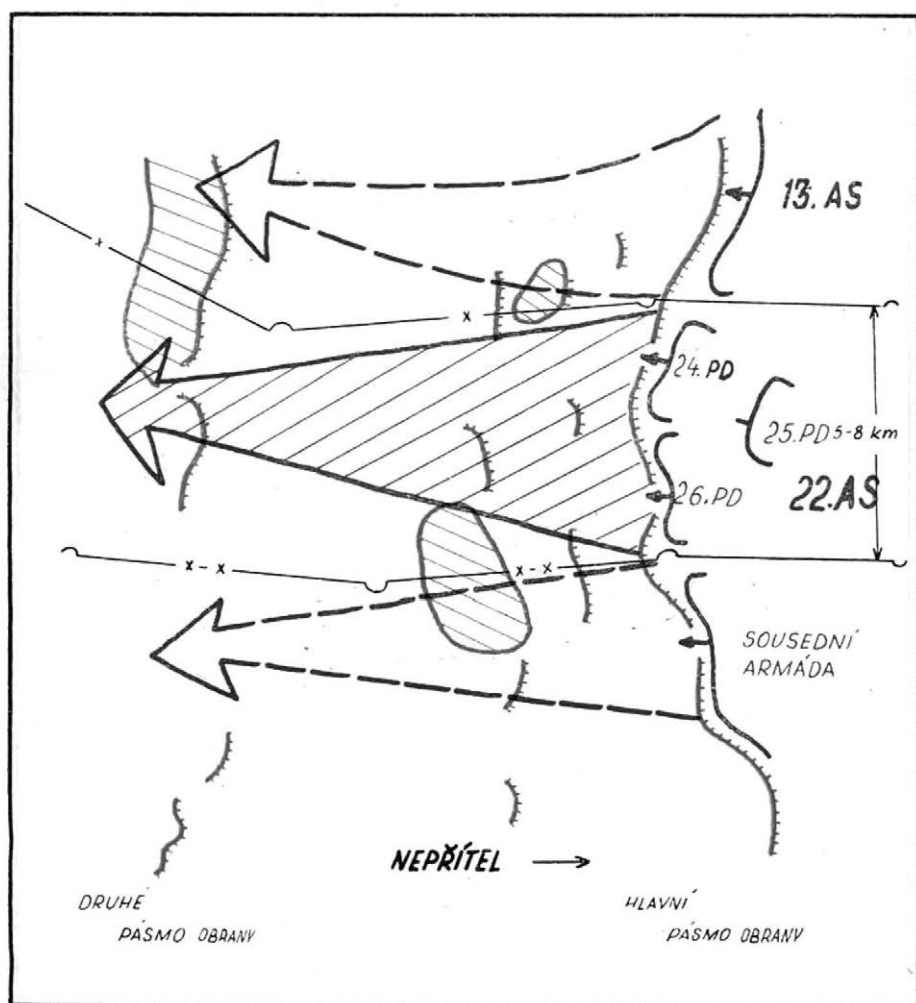
Formy taktického manévru stanoví velitel sboru ve svém rozhodnutí. Učiní tak jednak podle plánu a úkolu stanoveného velitelem armády, jednak podle výsledku ocenění nepřítele, terénu, vlastních možností a ostatních zvláštností situace.

Armádní sbor má výhodu ve své pružné organizaci, může při průlomu obrany a ničení nepřítele použít řady rozmanitých a svérázných forem manévru. Hlavní formy taktického manévru armádního sboru jsou:

1. Čelní úder na celé frontě, kterého se užívá, jestliže armádní sbor, jsa dostatečně vybaven, může útočit v celém svém pásmu.

Náčrt 1

ČELNÍ ÚDER ARM. SBORU NA CELÉ FRONTĚ

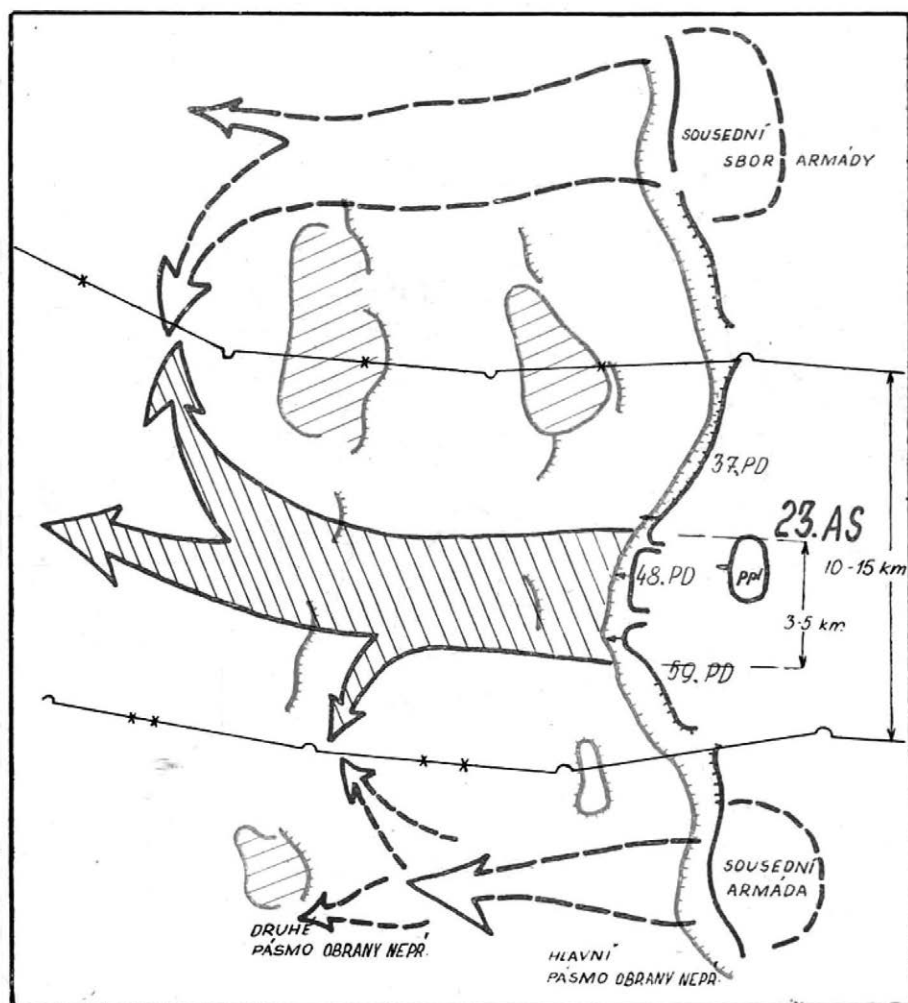
Bude to obvyčejně u sboru působícího na směru hlavního úderu armády (viz náčrt 1).

2. Čelní úder středem, kterého možno použít v případě, kdy armádní sbor má širší pásmo útoku a jeho prostředky vystačí provádět průlom jen na části fronty. Po průlomu hlavní síly rozvíjí svůj úspěch do hloubky nebo do stran (viz náčrt 2).

3. Úder jedním křídlem (pravým nebo levým) je prováděn tehdy, jestliže armádní sbor útočí na pomocném úderu armády. Takový manévř dovoluje doprovázet a zabezpečit hlavní síly armády s boku a po průlomu obrany rozvíjet úspěch do hloubky nebo do strany k obklíčení nepřítele (viz náčrt 3).

Náčrt 2

ČELNÍ ÚDER ARM. SBORU STŘEDEM S ROZVINUTÍM DO HLOUBKY A DO STRAN

4. Úder oběma křídly (koncentrický) na sbíhavých směrech je velmi účinný, neboť dovoluje vyřešit armádnímu sboru obklíčení a zničení omezené skupiny nepřítele. Vzhledem na velkou spotřebu sil se ho používá jen při velmi slabé obraně nepřítele, na př. v hloubce jeho obrany (viz náčrt 4).

Uvedené formy taktického manévru představují jen hlavní typy. Jejich řadu by

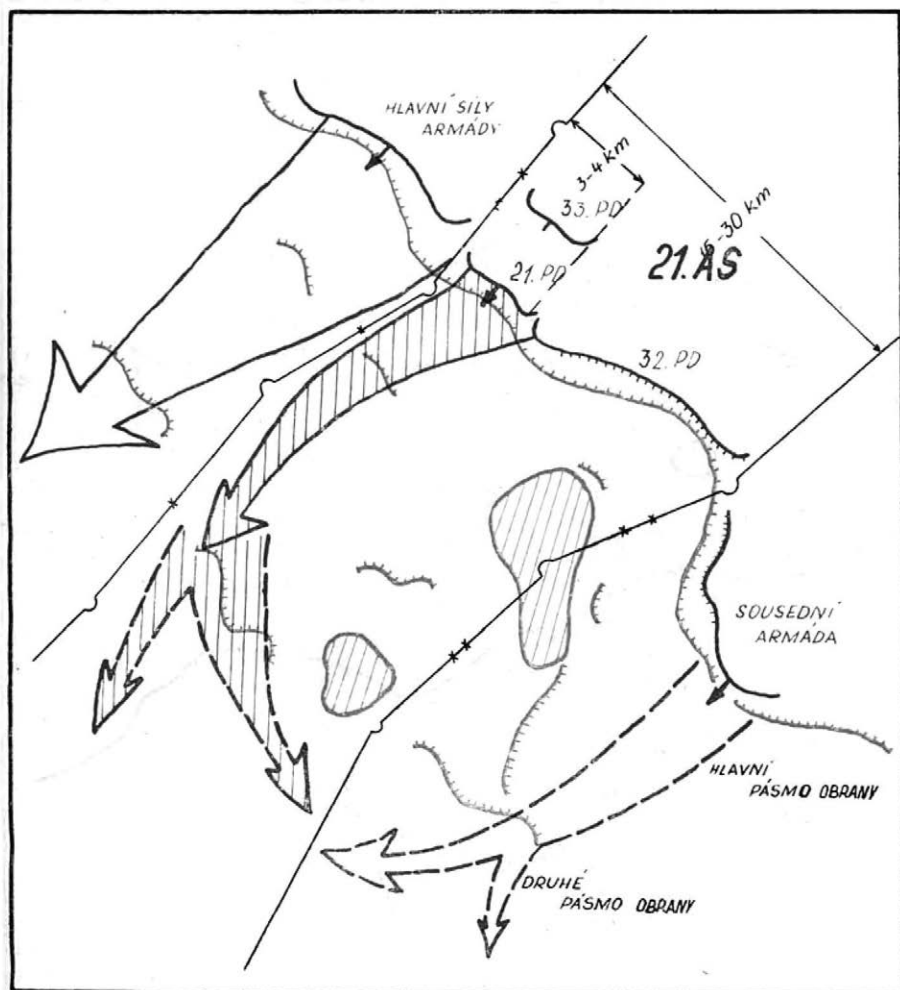
bylo možno rozšířit, neboť vedení soudobého boje, pokud jde o jeho formy, je velmi rozmanité.

IV. Složení armádního sboru a jeho možnosti za útoku

1. Armádní sbor je nejvyšší taktickou jednotkou a skládá se z organických jednotek, 2 až 3 divísi (z nich jedna může být

ÚDER ARM. SBORU JEDNÍM KŘÍDLEM*S ROZVINUTÍM DO HLOUBKY A DO STRANY*

Náčrt 3

mechanisovaná) a posilových prostředků.

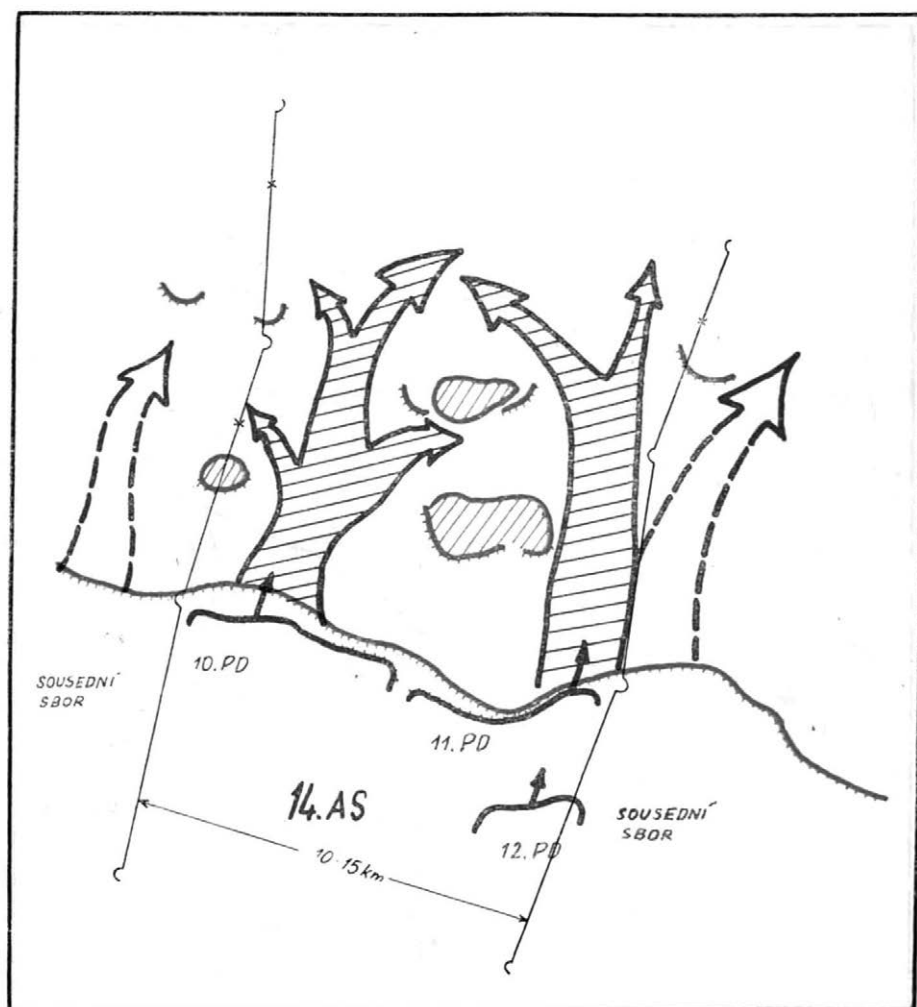
Sílu armádního sboru, t. j. počet a druh divísi a posilové prostředky, určuje velitel armády, a to zvláště pro každý bojový úkol. Složení sboru bude určováno se zřetelem na úkol sboru (šířka pásma, hloubka cíle, časové podmínky), na hodnotu nepřátelského odporu (síla, hloubka a vybudování obrany), terén a ostatní podmínky situace.

Složení armádního sboru se podle situace

mění. Kdežto za průlomu bývá hodnotně vybaven, v hloubce nepřátelské obrany může mít prostředky omezené.

Armádní sbor útočící na směr hlavního úderu armády proti silně vybudované obraně nepřítele mívá obvykle tři divise (dvě pěší a jednu mechanisovanou) a je přiměřeně zesílen tanky, dělostřelectvem, jednotkami ženijního a chemického vojska. Kromě toho mu bývá na dobu dělostřelecké

Náčrt 4

ÚTOK ARM. SBORU OBĚMA KŘÍDLY (KONCENTRICKÝ)NA SBÍHAVÝCH SMĚRECH

přípravy přidělováno dělostřelectvo jednotek druhého sledu armády.

Armádní sbor zasazený na směr pomocného úderu armády může mít jen dvě divise a je zesilován jen nejn nutnějšími prostředky, zejména protitankovými.

Pokud jde o letectvo, bývá armádní sbor při plnění určitých úkolů podporován částí vzletů bitevního a bombardovacího letectva podle rozkazů velitele armády.

2. Útočné možnosti armádního sboru jsou dány početními stavy jeho jednotek, hodnotou posilových prostředků a vlastnostmi nepřátelské obrany.

Armádní sbor, který útočí se středními počty na směr hlavního úderu armády a je přiměřeně zesílený, dostává útočné pásmo široké 5 až 8 km. Vyplývá to z možnosti divise útočit v pásmu širokém 2,5 až 4 km se 4 až 6 prapory v prvním sledu.

Jestliže armádní sbor útočí na pomocném směru, bude jeho fronta značně širší, někdy 10 až 20 i více km. V takovém případě budou jeho možnosti průlomu podstatně omezeny i při strohém soustředění prostředků. Takový sbor bude nucen zdolávat nepřátelskou frontu jen po částech, využívaje hlavně úspěchu svých sousedů.

Pokud jde o tempo útoku, dosahovaly podle zkušeností Velké vlastenecké války vševojskové jednotky průměrně denně:

- při průlomu taktické hloubky obrany 10 až 15 km,
- za boje v operační hloubce 15 až 20 km.

Rychlé jednotky měly průměrný denní výkon 25 až 40 km za den.

Dnem boje se rozumí doba 24 hodin, počítaná od rána jednoho do svítání druhého kalendářního dne.

Na zvýšení tempa útoku má vliv síla nepřátelské obrany, ale zejména vzájemný poměr sil. Proto musí velitel armádního sboru stále pečovat o to, aby pro svá vojska vytvořil co největší hustotu zbraní a převahu nad nepřítelem.

Abyste byl v útočném boji zabezpečen úspěch, je třeba na směru hlavního úderu vytvořit v pěchotě nejméně 3násobnou až 4násobnou, v dělostřelectvu a tancích nejméně 4násobnou až 6násobnou převahu nad nepřítelem. Třeba zdůraznit, že snaha mít převahu v bojových prostředcích a hustota zbraní má stále stoupavou tendenci.

V. Bojová sestava armádního sboru za útoku

Sestava armádního sboru musí odpovídat zámyslu velitele, aby bylo zabezpečeno splnění daného úkolu. Čím složitější bude úkol a podmínky situace, tím důkladněji třeba promyslet otázku bojové sestavy.

Armádní sbor útočící na směru hlavního úderu armády proti silně vybudované obraně nepřítele bývá zpravidla uskupen ve dva sledy, sborovou dělostřeleckou skupinu a zálohy (protitankovou, tankovou, ženijní a někdy i všeobecnou).

První sled sboru tvoří obvykle dvě pěší divise, zesílené dělostřelectvem, tanky, ženijními a plamenometnými jednotkami. Jejich úkolem je prolomit hlavní pásmo obrany nepřítele (blíže úkol sboru).

V druhém sledu bývá jedna pěší nebo

mechanisovaná divise, umístěná na směru hlavního úderu sboru. Jejím úkolem je po nasazení rozvíjet úspěch do hloubky a ve spolupráci s ostatními divisemi prolomit a ovládnout druhé pásmo obrany nepřítele (úkol dne sboru).

Někdy může být druhého sledu sboru použito k rozvinutí úspěchu i do stran nebo k odražení nepřátelského protiútku (protiúderu) a k zabezpečení sboru na ohroženém směru.

Všeobecná záloha bývá obvykle zřizována jen tehdy, není-li druhého sledu. Potom plní úkoly druhého sledu sboru nebo je určena k akcím podle situace. Její síla bývá okolo pluku.

Sborová dělostřelecká skupina se tvoří ze sborového a posilového dělostřelectva. Její hlavní úkol je zesílení podpory divisi prvního sledu, boj s nepřátelským dělostřelectvem, odražení protiútoků nepřítele a zabezpečení nasazení druhého sledu do útoku.

Sborová protiletadlová skupina se skládá z posilových protiletadlových prostředků, přidělených sboru.

Úkolem protiletadlové skupiny je bránit hlavní síly sboru, jeho zálohy a velitelská stanoviště proti vzdušným útokům nepřítele.

Sborová protitanková záloha se tvoří z posilového protitankového dělostřelectva a je určena k boji s nepřátelskými tanky podnikajícími protiútok. Někdy může být organizována i z jednotek samohybného dělostřelectva a zesílena stabilními plamenomety a ženijními jednotkami.

Sborová tanková záloha má za úkol buď zesílit divise prvního sledu nebo podporovat druhý sled při jeho nasazení nebo i působit samostatně při využití úspěchu. Někdy jí bývá používáno k boji s nepřátelskými tanky ve spolupráci s protitankovou zálohou sboru nebo divisí.

Sborový pohyblivý oddíl zatarasovací (POZ) má za úkol zajišťovat boky sboru proti tankům a proti pěchotě nepřítele. Provádí to buď samostatně nebo ve spolupráci s protitankovou zálohou sboru (divise).

Ženijní záloha sboru bývá určována k plnění ženijních úkolů za útoku podle vývoje situace.

Bojová sestava armádního sboru nebude

vždy stejná, i když její hlavní složky zůstávají. Při úderu sboru středem bude mít zvláštnost v tom, že hlavní síly sboru budou soustředěny jen na části fronty. Taková sestava musí být na hlavním směru uskupena značně do hloubky jednak k ochraně obou boků, jednak k narůstání sil podle plánovaného manévru.

Při křídelním úderu nebo při koncentrickém úderu budou hlavní síly sboru soustředěny na jednom nebo na obou křídlech.

Taková sestava bude mít vliv nejen na uskupení pěchoty vyšších jednotek, nýbrž i na organizaci a rozmístění záloh i dělostřeleckých skupin. Při úderu oběma křídly se někdy ukáže účelným na př. vytvořit dvě sborové dělostřelecké skupiny, dvě protitankové zálohy a p.

Příklad útočné sestavy armádního sboru je uveden v náčrtu 5.

VI. Příprava a organizace útočného boje armádního sboru

1. Všeobecně

Tato činnost se provádí na základě rozkazu a pokynů, které sbor dostal od velitelství armády. V podstatě znamená vyřešení čtyř základních otázek:

- přípravu a vydání rozhodnutí velitelem sboru,
- organizaci provedení rozhodnutí velitele a jeho takticko-technické zabezpečení,
- taktickou přípravu štábů a vojsk,
- přípravu materiálního zabezpečení boje.

2. Rozhodnutí velitele sboru

Abý útočný boj armádního sboru mohl být podle rozkazu velitele armády organizován a proveden, musí velitel učinit rozhodnutí. Své rozhodnutí učiní velitel sboru na základě pečlivého ujasnění daného úkolu, zhodnocení všech podrobností situace (nepřítel, vlastní vojska, terén, čas a j.) a na podkladě velitelského průzkumu.

Postupuje při tom přísně důsledně a metodicky, neboť vytvořit a vydat správné a odůvodněné rozhodnutí je jednou z nejdůležitějších činností velitele sboru vůbec.

Methodický postup velitele sboru za spolupráce jeho štábu, velitelů (náčelníků) dru-

hů vojsk a týlu bude obsahovat tyto postupné práce:

- ujasnit si podstatu úkolu a zhodnotit situaci k stanovení všeobecných rysů, jak zamýšlí úkol splnit;
- informovat náčelníka štábu, velitele druhů vojsk a týlu o situaci a novém úkolu, vydat pokyny pro zpracování informačních zpráv;
- pro vyléchnutí informačních zpráv a návrhů svých spolupracovníků vydat předběžné rozhodnutí a nutné pokyny štábu a velitelům druhů vojsk (provedení velitelského průzkumu, nutné přesuny a p.), dále vydat předběžná nařízení podřízeným velitelům divisí, aby všichni mohli zahájit potřebné práce;
- provést velitelský průzkum a po jeho skončení vydat své rozhodnutí, po něm pak pokyny náčelníkovi štábu, velitelům druhů vojsk a týlu k doplnění a rozvinutí svého rozhodnutí a konečně rozkazy velitelům divisí a jednotkám sboru přímo podřízeným.

Rozhodnutí velitele sboru pro útok zpravidla obsahuje:

1. **Stručný závěr o nepříteli** (podle potřeby).

2. Zámysl velitele sboru:

kde prolomit nepřátelskou obranu, směr hlavního úderu, které čáry postupně dosáhnout, kdy a za jakým účelem nasadit divisi druhého sledu.

3. Úkoly divisí prvního sledu (zprava):

označení divise a vyjmenování všech posilových prostředků, přesné vymezení úseku, na kterém prolomit obranu nepřítel, určení směru hlavního úderu, podmínky spolupráce se sousedy.

Bližší úkol: na př. ovládnutí čáry, která zahrnuje zálohy pluků nepřítel.

Další úkol: obyčejně průlom hlavního pásma obrany (bližší úkol sboru).

Další činnost divise, k čemu má být připravena. Které dělostřelectvo se přiděluje na dobu dělostřelecké přípravy (od jednotek druhého sledu).

Levá hranice divise, který velitel divise je odpověden za styk, VS, po příp. i pozorovatelna divise.

Stejně pro ostatní divise prvního sledu.

4. Druhý sled sboru (příp. všeobecná záloha):

jeho složení, prostor soustředění, směr postupu, na které čáře má být připraven k zásahu do prvního sledu a s jakým úkolem, jeho příp. zesílení při nasazení do boje.

5. Dělostřelectvo:

a) Složení SDS, velitel, palebná postavení. Doba pohotovosti dělostřelectva k palbě.

b) Trvání dělostřelecké přípravy a úkoly dělostřelectva.

c) Úkoly dělostřelectva podle údobí útoku, způsob činnosti, hlavní úsilí v podpoře divisi prvního sledu, ochrana boků, boj s nepřátelským dělostřelectvem, zabezpečení nasazení druhého sledu sboru a j.

6. Sborová protitanková záloha:

- její složení, velitel, rozmístění ve výchozí,
- směr postupu s úkolem být připravena k odražení hromadných útoků tanků nepřítele na čarách (vyjmenování čar, kde má za útoku zaujmout protitankové postavení k odražení útoku nepřátelských tanků z určitého očekávaného směru).

7. Sborová tanková záloha:

- její složení, velitel a umístění,
- směr postupu, s úkolem být připravena buď posílit útok divisi prvního sledu nebo podporovat druhý sled při jeho nasazení,
- případné úkoly pro boj s nepřátelskými tanky, a to samostatně nebo v součinnosti s protitankovou zálohou sboru,
- část zálohy připravena k boji s leteckými výsadky nepřítele.

8. Sborová protiletadlová skupina:

její složení, velitel a úkoly při vyrazení, za útoku podle jednotlivých údobí (plnění bližšího a dalšího úkolu).

9. Letectvo:

- které jednotky letectva podporují sbor a jejich počet vzletů,
- úkoly letectva za dělostřelecké a letecké přípravy,
- úkoly letectva za útoku; způsob pod-

pory divisi prvního sledu podle údobí boje (plnění bližšího a dalšího úkolu) a při nasazení druhého sledu sboru,

- boj s nepřátelským dělostřelectvem a jeho zálohami,
- zajištění útoku stíhacím letectvem.

10. **Pohotovost** vojsk k útoku (hodina a den).

11. **Velení:** VS sboru a pozorovatelný velitele sboru.

Své rozhodnutí vydá velitel sboru obyčejně v terénu nebo na svém velitelském stanovišti (pozorovatelně) zpravidla ústně, při čemž ho důstojník operačního oddělení a velitelé, jichž se týká, zaznamenávají do bloků a do map.

Vydá-li velitel sboru současně **bojový rozkaz** přítomným velitelům divisi, musí kromě údajů uvedených v rozhodnutí ještě dodat: zjištěné skutečnosti o nepříteli, úkol sboru, úkoly sousedů a ke konci nařídít, kdy mají velitelé předložit ke schválení svá rozhodnutí a různá hlášení.

Velitel armádního sboru vydává současně s bojovým rozhodnutím pro útok i **týlové rozhodnutí**.

V něm stanoví:

1. rozhraní mezi týly divisi,
2. rozdělení materiálu, přiděleného armádou pro plánovaný útok, podřízeným jednotkám (vyhradí si po případě určité množství některého materiálu jako svou dispoziční zásobu),
3. spotřebu materiálu podřízeným jednotkám (střelivo, pohonné hmoty),
4. způsob provádění přísunu a odsunu v případech, kdy dvě divise (nebo sborové posilové útvary a divise) používají stejných dopravních cest,
5. rozdělení týlových posilových prostředků, jsou-li sboru přiděleny a vyžaduje-li to situace, podřízeným divisím (na př. polní pohyblivá chirurgická nemocnice),
6. způsob ochrany a obrany týlových prostorů divisi, zejména na rozhraní mezi nimi,
7. účel a způsob provádění kontroly před zahájením útoku a v jeho průběhu.

Aby štáb sboru, velitelé druhů vojsk a týlu mohli přistoupit k organizaci boje a jeho zabezpečení, k zpracování všech př-

semností, zejména plánu boje, je třeba, aby velitel sboru jako rozvinutí svého rozhodnutí vydal ještě potřebné pokyny, které nejsou obsaženy v rozhodnutí (doplňující pokyny).

Pokyny náčelníkovi štábu se budou týkat zejména těchto úkolů: získávání zpráv, podmínek provedení přeskupení vojsk, organizace součinnosti, výcviku štábů a vojsk a podmínek velení.

Pro velitele druhů vojsk a náčelníka týlu se v pokynech stanoví podrobné provádění všech úkolů, pořadí a doba přípravných prací a předvídaná činnost za útoku, hustoty zbraní a p.

Všem těmto osobám určí velitel armádního sboru, dokdy a jak třeba zpracovat příslušné plány boje.

Náčelník štábu pro vyplnění rozhodnutí a pokynů velitele sboru rozdělí úkoly náčelníkům oddělení štábu.

K zabezpečení velení vydá náčelníkovi spojení sboru pokyny a stanoví v nich: umístění velitelského stanoviště a pozorovatelný sboru, osu spojení za útoku, dobu a druh pohotovosti spojení, podmínky spojení za útoku u sboru a se sousedy, dobu zpracování plánu spojení a předkládání různých hlášení.

Při organizaci útoku platí zásada centra lisovaného velení a veškerá činnost v armádě musí být řešena s hlediska zájmu operace. Proto je velitel sboru povinen předložit své rozhodnutí pro útok ke schválení veliteli armády dříve, než započne jeho provádění. Dobu a místo schválení nařizuje velitel armády.

Obdobně schvaluje velitel armádního sboru rozhodnutí podřízených velitelů divísi.

3. Organizace provedení rozhodnutí velitele sboru a takticko-technické zabezpečení boje

a) Tato činnost zahrnuje velmi rozsáhlou řadu otázek a plně zaměstná velitele, štáb, velitelství druhů vojsk i týlu sboru.

Důležitou činností při organizaci provedení rozhodnutí velitele sboru bude zejména plnění těchto úkolů:

- rozpracování rozhodnutí velitele sboru,
- organizace tankové podpory útoku,
- organizace dělostřeleckého útoku,
- organizace leteckého útoku,

- bojové zabezpečení útoku: průzkum, přeskupení vojsk, organizace součinnosti, zajištění styku a boků, protitanková, protiletecká a protivýsadková obrana, protichemická ochrana, ženijní zabezpečení, organizace maskování, organizace velení a spojení.

b) Jakmile vydá velitel armádního sboru své rozhodnutí a potřebné pokyny, může štáb sboru i štáby všech druhů vojsk a týlu přikročit k organizaci jeho provádění.

- Štáb sboru má odpovědnost zejména
- za zpracování všech taktických a zpravodajských písemností (bojový rozkaz, nařízení pro přesuny, různé směrnice a pokyny),
  - za shromažďování hlášení od podřízených a předkládání hlášení velitelství armády,
  - za vypracování plánu boje a tabulky součinnosti,
  - za organizaci velení a spojení,
  - za organizaci obrany a ochrany štábů,
  - za řízení práce podřízených štábů,
  - za přípravu map a plánů,
  - za provádění kontroly a j.

Velitelé (náčelníci) druhů vojsk a týlu se svými štáby vypracují odborné rozkazy a směrnice pro podřízené, hlášení pro velitelství armády a plány použití své zbraně (týlu). Přitom jsou ve stálém těsném styku se štábem sboru.

Bojové zabezpečení útoku obsahuje řadu úkolů, které musí vyřešit v podstatě tyto otázky:

- organizaci průzkumu za přípravy a vedení útoku,
  - organizaci přeskupení vojsk, zejména vzhledem na jeho utajení,
  - organizaci součinnosti mezi druhy vojsk za útoku,
  - zajištění styků a boků sboru,
  - otázky protitankové, protiletecké a protivýsadkové obrany a protichemické ochrany,
  - podmínky maskování ke klamání nepřítele,
  - obranné zpravodajství,
  - organizaci velení a spojení za útoku.
- Pokud jde o ženijní zabezpečení útoku, musí být vyřešeny:
- ženijní průzkum obrany nepřítele a terénu v útočném pásmu,

- příprava východiště útoku,
- ženíjní maskování vojsk,
- odstraňování min a překonávání překážek,
- ženíjní zabezpečení činnosti útočných skupin,
- zřizování a udržování cest, mostů a přeprav,
- účast při zajištění styků a ochraně křídel,
- pomoc vojskům při udržování dobytého terénu,
- péče o získávání pitné vody.

Pokud jde o přípravu východiště útoku sboru, má zabezpečit:

- skrytí a bezpečné rozmístění bojové sestavy sboru vybudováním potřebných zákopů, krytů a úkrytů,
- vybudování palebných postavení dělostřelectva, minometů, úkrytů pro tanky a jejich osádky a ostatní druhy vojsk, odražení nepřátelských útoků vytvořením zátarasů,
- přiblížení k východišti zteče vysunutím předního zákopu co nejbližší k nepříteli (na 150 až 200 m),
- přísuny a odsuny všech druhů zřizováním a udržováním cest, mostů a přeprav,
- rozmístění materiálu potřebného pro útok,
- velení vojskům vybudováním velitelských stanovišť a pozorovatelů.

Práce na přípravě východiště provádějí zpravidla jednotky prvního sledu sboru podle pokynů velitele sboru, a to každý druh vojska pro sebe. Speciální práce vykonávají jednotky ženíjního vojska anebo jejich provádění řídí.

Rozsah těchto prací bude vždy závislý na čase, který má sbor k dispozici, na prostředcích, na vlastnostech terénu a na ostatních podmínkách situace.

4. Taktická příprava štábů a vojsk

Taktická příprava velitelů, štábů a vojsk je jednou z důležitých složek úspěchu. Provádí se v přípravném údobí před útokem a je řízena sborem podle pokynů velitelství armády.

a) Příprava velitelů a štábů záleží

- v rozpracování plánu boje,
- v organizaci součinnosti druhů vojsk,

- v provedení cvičení na mapách v rámci praktického výcviku.

b) Příprava vojsk vyžaduje:

- výcvik vojsk pro plnění očekávaných úkolů za útoku, hlavní zřetel na boj při průlomu silně vybudované obrany nepřítele, boj o osady, překonávání různých překážek, zejména vodních,
- studium terénu a nepřítele, vlastnosti a uskupení jeho obrany na předním okraji i v hloubce, způsoby vedení obrany,
- praktickou přípravu vojsk za osobní účasti tankových a leteckých osádek.

Výcvik se provádí za frontou, řídí jej velitelé svých jednotek podle směrnic velitelství sboru.

5. Materiální zabezpečení armádního sboru za útoku

Armádní sbor ve svazku armády nemá sborových týlových útvarů a útavů, vlastních zásob materiálu a týlového prostoru. Týlové prostory jeho pěších divisí hraničí přímo s armádním týlovým prostorem.

Týl armádního sboru je řídicím a kontrolním orgánem divisí. K tomu je vybaven řídicími orgány služeb.

Armáda připravuje útočnou operaci přiděluje jednotlivým sborům podle jejich úkolů a složení týlovými rozkazy armády zásoby munice, pohonných hmot a jiného materiálu.

Velitel sboru rozdělí tyto zásoby divisím, sborovým útvarům a posilovým jednotkám podle jejich bojových úkolů. Rozhodnutí a rozdělení přidělených zásob divisím, určení prostoru divisních skladů, doby a pořadí přísunu materiálu jednotlivým divisím je uvedeno v týlovém rozkaze sboru, který je předkládán štábu týlu armády jako hlášení. Podle hlášení náčelníka týlu sboru organizuje pak štáb týlu armády přísun zásob divisím a ostatním útvarům sboru. Zásobování a vyúčtování veškerého materiálu se provádí po linii armáda-divise-vojskové těleso nebo armáda-vojskové těleso, jde-li o sborový nebo posilový útvar.

Organisaci týlu armádního sboru je však ponechána pružnost. Velitel armády má právo, kdykoli si to vyžádá operační situace, vybavit sbor týlovými prostředky, t. j. týlovými útvarů a útavů (na př. pohyblivými chirurgickými nemocnicemi, posilovými do-

pravními prostředky a p.), zásobami a odborným personálem. V takovém případě týl sboru vykonává úplnou nebo částečnou zásobovací a odsunovou činnost pro své divise a ostatní podřízené jednotky.

Přidělené zásoby materiálu pěších divísi, sborových a posilových útvarů, potřebné pro plánovaný útok, rozmisťují se ve skladech divísi, pěších pluků a praporů, posilových útvarů a v palebných postaveních dělostřelectva. Bývají to zpravidla zásoby na první 2 až 3 dny plánovaného útoku. Zásoby na další dny jsou připraveny a uloženy v armádních skladech nebo v jejich předsumnutých odděleních.

Štáb týlu armádního sboru, t. j. druhý velitelský sled sboru, se před zahájením útoku rozmisťuje zpravidla v prostoru divísi, aby tak měl co nejlepší podmínky pro svoji činnost a spojení s týly podřízených divísi. Během útoku se přemisťuje v souladu a se zřetelem na přemisťování velitelského stanoviště sboru a druhých sledů štábů divísi.

Náčelník týlu sboru dlí tam, kde je jeho přítomnosti nejvíce třeba. Během boje bude zpravidla na velitelském stanovišti sboru, kde má nejlepší podmínky, aby mohl sledovat průběh útočného boje a podle vývoje situace zasáhnout sám anebo prostřednictvím svého štábu a náčelníků služeb tam, kde toho je třeba.

Úspěšné řízení a kontrola týlu však musí být zajištěna nejužší součinností orgánů týlu druhů vojsk a služeb, týlu sboru s týly podřízenými a s týlem armády; ta je přímo závislá na bezvadném spojení ve všech údobích útočného boje.

VII. Plánování útočného boje armádního sboru

Podstata plánování útočného boje sboru záleží v tom, že se předem vypracuje bojová činnost vojsk podle jejich možnosti tak, aby bylo zabezpečeno plnění daného úkolu. Celá tato činnost je zpracována v plánu boje.

Plán útočného boje armádního sboru je důležitý dokument, který musí vyřešit přípravu i vedení boje po stránce taktické i materiální, a to podle období.

Délka přípravného období je závislá na podmínkách operace, a proto ji stanoví ve-

litel armády. Pro sbor mívá trvání 7 i více dní. Ve zvlášť příznivých případech může být i kratší (t. zv. urychlená příprava v trvání 2 až 3 dní).

Přípravné období začíná okamžikem, kdy velitel sboru dostal rozkaz pro útok, a končí zahájením dělostřelecké přípravy. Musí v něm být provedeny veškeré přípravné práce.

Vedení boje plánuje velitel sboru nejméně na jeden den (podrobně) a je rozděleno na jednotlivá období útočného boje. Každé období vyžaduje splnění určitého bojového úkolu (bližší úkol, po příp. další úkol a úkol dne).

I když vlivem okolností bude boj veden jinak, než bylo plánováno, přece jen plán své poslání splní; je lépe provést v něm určité změny než organisovat vše nově.

Zpracováním plánu boje se kromě velitele a náčelníka štábu sboru zabývá jen vybraný omezený počet osob. Náčelníci druhů vojsk a týlu a jednotliví vykonavatelé jsou s obsahem obeznámeni jen v potřebné míře.

Plán se zpracovává v jednom exempláři, výtisky se z něho nedělají. Je uložen u náčelníka štábu nebo operačního oddělení.

Podkladem k zpracování plánu útočného boje jsou rozkazy a pokyny velitelství armády rázu bojového i týlového a rozhodnutí velitele sboru.

Plán útočného boje armádního sboru může mít různé formy. Rozsah jeho zpracování bude obvykle závislý na čase, který má sbor na organisaci boje k dispozici.

Je-li dostatek času na zpracování, obsahuje plán tyto části:

- a) část taktickou,
- b) plány použití druhů vojsk,
- c) materiální zabezpečení boje.

Část taktická bývá rozdělena na statě:

I. Cíl (účel) boje, ujasnění úkolu armády a určení, jaké místo v této operaci zaujímá sbor; co je podstatou jeho úkolu a jak má být plněn.

II. Ocenění situace — stručné zhodnocení (ve formě závěru) nepřítele, vlastních vojsk, terénu, času, povětrnostních a jiných podmínek boje.

Příkládají se potřebné tabulky o poměru

sil, hustotě, rozvrhu prací v přípravném údobí a j.

III. Zámysl boje.

1. Všeobecný zámysl velitele sboru.

2. Plán boje podle období, a to:

- přípravné údobí — jeho trvání a druh činnosti,
- první období útoku — jeho trvání a obsah (na př. průlom hlavního pásma obrany, dosažení určité čáry, obyčejně bližší úkol sboru), podmínky provedení,
- druhé období útoku — jeho trvání a obsah, na př. boj o druhé pásmo obrany, dosažení určité čáry (další úkol sboru nebo úkol dne), obklíčení a zničení určité skupiny nepřítel, podmínky provádění tohoto období a p.,
- třetí období — rozvinutí boje do hloubky.

IV. Plán rozvinutí a zaujetí východiště útoku sborem.

1. Podmínky provádění všech přípravných prací pro průlom (v jaké sestavě, do kdy provést).

2. Přeskupení sil k zaujetí útočné sestavy, doba provedení.

3. Rozvinutí dělostřelectva a jiných zbraní, pohotovost k palbě.

4. Pohotovost jednotek k vyražení útoku.

5. Po případě jiné údaje o zabezpečení útoku sboru.

V. Úkoly divisi prvního sledu, druhého sledu, úkoly druhů vojsk, protitankové a tankové zálohy — jak byly uvedeny v stati VI, čl. 2 „Rozhodnutí velitele“.

VI. Bojové zabezpečení útoku s vyřešením otázek, jako je průzkum, organizace součinnosti protitankové, protiletectvé a protivýsadkové obrany a protichebecké ochrany, maskování, obranné zpravodajství, velení, spojení zajištění styku a boků a j.

Taktickou část plánu podpisuje velitel sboru a náčelník štábu, schvaluje ji velitel armády.

Druhá část plánování obsahuje plány použití druhů vojsk, které v rámci sboru spolu působí. Bývá to:

- plán použití dělostřelectva,
- plán použití tanků přímé podpory,
- plán použití letectva podporujícího útok sboru,

— plán ženijního zabezpečení útoku,

— plán použití chemických vojsk.

V každém plánu jednotlivých druhů vojsk musí být uvedeny úkoly stanovené velitelem sboru, podmínky spolupráce se sousedy, složení a počty, plán provedení úkolů podle údobí boje, přiloženy potřebné tabulky a náčrty.

Plán materiálního zabezpečení útoku obsahuje přehled zásob všech druhů, organizaci týlu, způsob zásobování, přísuny i odsuny všeho materiálu v přípravném období i za útoku a plán týlové kontroly.

Plány použití druhů vojsk zpracovávají příslušní velitelé (náčelníci) se svými štáby; plán materiálního zabezpečení útoku zpracovává náčelník týlu se svým štábem a náčelníky služeb.

Plány podpisují příslušní velitelé (náčelníci) se svými náčelníky štábu a schvaluje je velitel armádního sboru.

K plánu se přikládají potřebné mapy se zakreslenou situací vlastní i nepřítel, jakož i různé náčrty a schemata znázorňující různá řešení a pod.

Při nedostatku času možno plán útočného boje armádního sboru zpracovat zkráceně, a to **grafickou formou**. Hlavní částí takového plánu boje je náčrt se zakresleným předvídaným manévrem a příslušnou legendou. Příklad udává náčrt 5.

Mimo náčrt se plán doplní těmito údaji na zvláštních listech:

- a) úkol armádního sboru,
- b) zámysl velitele sboru,
- c) plán boje podle jednotlivých období,
- d) poměr sil a hustoty podle období boje,
- e) materiálně technické zabezpečení.

VII. Vedení útočného boje

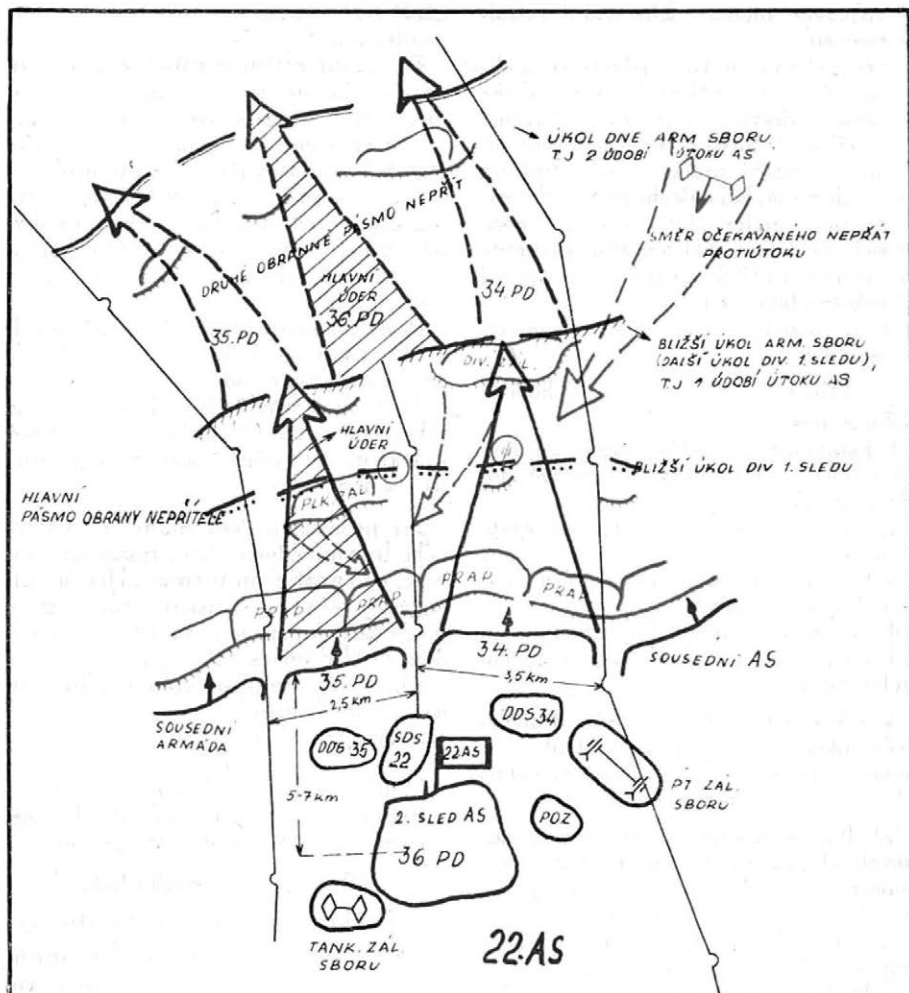
1. Průlom hlavního pásma obrany

Průlom hlavního pásma obrany nepřítel, vybudovaného jako polní opevnění, provádějí obyčejně divise prvního sledu, přiměřeně zesílené. Při útoku na silně vybudované polní opevnění provádí divise průlom obyčejně ve dvou obdobích. Přitom se jako bližší úkol (1. období) stanoví ovládnutí čáry vnitřního postavení nepřítel a jako další úkol (2. období) ovládnutí čáry zadního postavení.

Při útoku na stále opevnění budou cíle bližšího i dalšího úkolu divise mělčí, kdežto

Náčrt 5

GRAFICKÝ PLÁN BOJE II. AS PRO PRŮLOM NEPŘÁTELSKÉ OBRANY

V LEGENDĚ UVĚST:

- 1) VÝZNAM ZNAČEK
- 2) TABULKA S ROZDĚLENÍM VŠECH PROSTŘEDKŮ ARM. SBORU NA DIVIZE A SLOŽKY SBOR. SESTAVY
- 3) TABULKA HUSTOTY A POMĚRU SIL PODLE ÚDOBÍ ÚTOKU

při slabě připravené obraně bývají hlubší.

Před zahájením útoku musí být všechna vojska v pohotovosti v nařízené sestavě. Ve východišti útoku se umísťují pěší a tankové jednotky ve svých útočných pásmech přímo proti určeným cílům.

První sled pěchoty je rozmístěn v nejpodobnějším zákopu co nejbliže k nepříteli.

Je-li východiště útoku vybudováno ve vzdálenosti 150 až 250 m od předního okraje nepřátelské obrany, slouží současně jako východiště zteče.

Je-li východiště k útoku vzdáleno od nepřítelů více než 250 m, postoupí pěchota do východiště zteče za dělostřelecké a letecké přípravy. Provede to tak, aby v hodinu „H“, to jest před přelozněním paleb z prvního nepřátelského zákopu na další odpory, byla připravena ke zteči na vzdálenost 150 až 200 m.

V otevřeném terénu může být zaujetí východiště zteče prováděno pod ochranou dýmu.

Tanky přímé podpory vyrazí z východiště tak, aby před přelozněním dělostřelecké palby byly vzdáleny od předního okraje nepřátelské obrany na vzdálenost 100 až 150 m.

Vyrazení pěchoty ke zteči se provádí současně na celé frontě sboru. Dělostřelecká příprava bývá zakončena mohutným palebným přepadem, zejména na přední zákopy a odpory nepřátelské obrany.

Jakmile tanky a pěchota vyrazí ke zteči předního okraje nepřátelské obrany, přechází dělostřelectvo k podpoře útoku, a to buď palebným valem nebo postupným soustředěním paleb, někdy kombinací obou způsobů. Přitom nutno dělostřelecky zabezpečit i ochranu křídel.

Bitevní letectvo ničí pěchotu a palebná ohniska nepřítelů více v hloubce obrany a vede boj s nepřátelským dělostřelectvem, při čemž činnost dělostřelectva a letectva musí být sladěna.

Ženíjní jednotky působící přímo v bojové sestavě pěchoty zabezpečují odtarasování útoku pěchoty, tanků i přemísťování dělostřelectva. Protipěchotní překážky v hloubce nepřátelské obrany jsou zdolávány za spolupráce s tanky.

Průchody v nepřátelských protitankových minových polích, která nebyla za přípravy útoku odminována, a v hloubce ob-

rany nepřítelů dělají tanky na odstraňování min a ženisté.

Dýmu se za útoku používá podle plánu chemického zabezpečení. Zejména bude dýmu použito k postupnému oslepení nepřátelských pozorovatelů, k ochraně boků hlavní útočné skupiny a k ochraně zasazení druhých sledů jednotek. Zadýmování může být prováděno jen za součinnosti s ostatními druhy vojsk.

V protichemické ochraně je nutno věnovat zvláštní pozornost jednotkám, které útočí na směr hlavního úderu.

Útok musí být veden prudce, nepřetržitě, bez zastavení pěchoty. Pluky prvního sledu za souhlasu velitele divise nasazují své druhé sledy, aby bylo ovládnuto co nejdříve druhé (vnitřní) postavení nepřítelů. Zasazení druhých sledů pluků se provádí buď do mezer nebo překročením.

Současně s pěšími pluky se započne střídávající přemísťování minometů a později i dělostřelectva podle vypracovaného plánu. V tomto období část jejich úkolů přejímá letectvo.

Druhý sled divisi postupuje ve vzdálenosti 1 až 1,5 km za jednotkami prvního sledu, připraven k zásahu, jakmile se projeví výsledek boje o hlavní obranné postavení.

Za boje sleduje velitel divise se svým štábem a veliteli druhých vojsk situaci a předem upřesňuje způsob průlomu dalších obranných postavení nepřítelů.

Jestliže klade nepřítel houževnatý odpor, bývá druhý sled divisi za souhlasu velitele sboru zasazován k zabezpečení zesilování úderní síly a k bezohlednému pronikání do hloubky. Jeho cílem bývá ovládnutí vnitřního a zadního obranného postavení tak, aby bylo prolomeno celé hlavní nepřátelské pásmo obrany. Je-li vnitřní obranné postavení silně vybudováno, má být druhý sled divisi zasazen k jeho doprolomení.

Pluk druhého sledu divise se obvykle zasazuje v mezerách nebo na křídle jednotek prvního sledu; jen výjimečně, aby překročil útočící části. Jestliže se nasazení provádí s překročením, má být východiště útoku pro lepší organizaci boje určeno aspoň 200 m za jednotkami v dotyku.

Překračované jednotky musí všemi palebnými prostředky podporovat nasazení

druhého sledu a po překročení vytvoří druhé sledy nebo zálohy.

Před útokem druhého sledu divise zpravidla předchází krátký, ale mohutný dělostřelecký přepad k umlčení nepřátelské obrany. Pěchota je podporována tanky obvykle z tankové zálohy velitele divise a dělostřelectvem. Za tím účelem provede velitel divise podle potřeby včas přeskupení posilových prostředků.

Dělostřelecké zabezpečení boje pěchoty a tanků v hloubce nepřátelské obrany se provádí postupným soustředováním palby.

Při překonávání odporů v hloubce obrany je třeba v plné míře používat bočného manévru (obchvatu, obejítí). Jednotlivé opěrné body musí být osamoceny a ničeny určenými jednotkami, zatím co se hlavní síly snaží bez zdržování proniknout do hloubky. Klade-li nepřítel odpor na souvislé čáře, třeba energickými útoky jeho obranu současným prolomením na několika směrech rozdělit a postupně ničit.

Rozšiřování úspěchu do stran, aby se dosáhlo obklíčení nepřítel, vyžaduje vždy i čelní akce k poutání.

Každá útočící jednotka, zejména křídelní, musí být připravena odrážet nepřátelské protiútoky, zvláště tankové. Za tím účelem třeba provádět tato opatření:

- vést zvýšený průzkum všech druhů k zjištění činnosti nepřátelských záloh, tyto zálohy odhalovat a napadat letectvem a dělostřelectvem,
- bojovou sestavu uspořádat stupňovitě do strany k ohroženému boku,
- přeskupit část palebných prostředků, zejména protitankových, na ohrožené křídlo,
- pohyblivé zatarasovací oddíly rozmístit na odkrytém boku ve stálé pohotovosti k zabezpečení útočících vojsk.

Velitelé pluků, divisi a sboru přemísťují své protitankové zálohy a pohyblivé zatarasovací oddíly za útočící pěchotou ve stálé pohotovosti k zásahu na ohrožené směry. Přemísťování se děje posuny na čáry, které jsou výhodné k odražení nepřátelských tanků, při čemž nadřazená jednotka vždy vypomáhá jednotkám podřízeným.

Rovněž třeba provádět manévry protiletadlovými prostředky, aby byly bráněny čelní jednotky i pohyby záloh (druhého sledu) proti útokům ze vzduchu.

Za útoku musí být jednotky rovněž připraveny k zajištění dobytého terénu, a to při každém sebemenším zastavení útoku, nebo hrozí-li silný protiútok. K zajištění se použije jen nezbytných prostředků, zatím co hlavní síly pokračují v plnění úkolu. Rozsah zajišťovacích opatření bude záviset na trvání a účelu zastávky.

Velitel sboru pečlivě sleduje vývoj boje u divisi prvního sledu. Jeho pozorovatelná je poblíže divise vedoucí hlavní úder anebo tam, kde se projevil úspěch.

K úspěšnému provedení průlomu hlavního pásma obrany zasahuje zejména činnost sborového dělostřelectva a podpůrného letectva. Podle vývoje situace pozměňuje a doplňuje úkoly divisi prvního sledu a nařizuje manévry posilovými prostředky.

Při zasazení svých záloh pečuje vždy o vytvoření nových, aby narůstáním sil mohl rozvíjet tvořící se průlom.

Zastavení útoku divisi prvního sledu může být provedeno toliko na rozkaz velitele sboru. Může k tomu dojít přechodně za protiútok (protiúderu) nepřítel, při zřejmé převaze jeho sil, zejména tanků.

Za boje o hlavní pásmo obrany postupuje divise druhého sledu sboru v nařízeném směru ve vzdálenosti 2 až 3 km za divisemi prvního sledu. Postup provádí skrytě v sestavě dovolující pohotovost k zásahu, jsouc zabezpečena proti leteckým náletům nepřítel.

Dělostřelectvo divise druhého sledu, které bylo z počátku určeno k zesílení dělostřelecké přípravy útoku, připojuje se po skončení stanoveného úkolu ke své divisi.

Za boje o hlavní pásmo obrany při průlomu polního opevnění nepřítel nebývá pěší divise druhého sledu sboru obvykle zasazena. Někdy může být zasazena k doprolomení takové obrany.

2. Ovládnutí druhého pásma obrany nepřítel

a) Po průlomu hlavního obranného pásma stojí sbor před dalším důležitým úkolem, aby rozvinul svůj úspěch do hloubky a ovládl druhé nepřátelské pásmo obrany.

Má-li sbor mechanisovanou divisi ve druhém sledu, pak ji velitel sboru zpravidla použije k doprolomení hlavního pásma obrany nepřítel a k rychlému ovládnutí druhého pásma obrany.

Při tom postupuje na základě vypracovaného plánu boje doplněného nebo opraveného podle situace. Úpřesnění organisace tohoto boje provede velitel sboru za boje o hlavní pásmo obrany a podle toho vydá potřebné rozkazy podřízeným.

Útok se vede rázným pronásledováním ustupujícího nepřítele s tím cílem, aby druhého pásma obrany bylo dobytý z chodu.

Při přechodu do pronásledování jsou divisemi prvního sledu vysílány závčas připravené rychlé předsunuté oddíly. Jsou složeny z pěchoty (tanků) a ostatních druhů vojsk, aby mohly samostatně plnit dané úkoly. Musí být zabezpečeny také letecky.

Hlavním úkolem předsunutých oddílů je pronikat do hloubky, aniž se pouštějí do boje s ustupujícím nepřítelem, a bez otálení zmocnit se nejdůležitějších bodů v obraně druhého pásma.

Rychlé vyšší jednotky určené k rozvinutí úspěchu vysílají současně rovněž své předsunuté oddíly, aby ve spolupráci s oddíly divisí prvního sledu zabezpečovaly činnost svých hlavních sil.

Při průlomu druhého pásma obrany prováděného z chodu je třeba organisovat součinnost především mezi mechanisovanými divisemi předsunutými oddíly a předními sledy útočících divisí, jakož i mezi dělostřelectvem (i dalekonosným) a letectvem. Úkoly divisí stanoví sbor do větší hloubky, ponechávaje podřízeným více iniciativy.

Útočící jednotky dostávají směry; velení dělostřelectvu může být decentralisováno.

Zasazení druhého sledu sboru za těchto podmínek se provádí obvykle tehdy, jsou-li divise prvního sledu dosavadním bojem nadměru vyčerpány, nebo valná část sil je zaměstnána odrážením nepřátelských protiútoků. Při tom se všechna nutná přeskupení provádějí urychleně, aby nebyl rušen plynulý spád útoku z chodu, a jsou chráněna letectvem.

b) Jestliže podle získaných zpráv je druhé pásmo obrany obsazeno silnými nepřátelskými zálohami, musí velitel sboru jeho prolomení plánovat. Podle vývoje situace zasahuje do boje i velitel armády, aby soustředil úsilí sborů prvního sledu armády.

Předsunuté oddíly se vysílají i v takovém případě, a to s úkolem ovládnout důležité body a udržet je do zahájení útoku celého sboru.

Průlom druhého pásma obrany silně obsazeného nepřítelem vyžaduje zpravidla zasazení divise druhého sledu sboru a soustředění všech prostředků. Toto zasazení se provádí buď do povstale mezery nebo po vystřídání jednotek. Složitým přeskupování se třeba vyhybat, proto se nově zasazené divisi podřizují posilové prostředky rozmístěné doposud v pásmu, v kterém provede útok.

Divise druhého sledu sboru může být zasazena s úkolem:

- provést narůstání sil prvního sledu a zvýšit jeho údernou hodnotu,
- po prolomení druhého pásma obrany rozvíjet úspěch do hloubky anebo do stran k obklíčení nepřítele, nebo
- krýt bok útočného uskupení sboru, jestliže byl napaden mocným protiúderem nepřítele, a zabezpečit činnost hlavních sil sboru.

Má-li sbor mechanisovanou divisi, tempo útoku se podstatně urychlí.

Při provádění je důležité, aby velitel sboru a jeho štáb dobře uvážil možnosti provedení. Zejména chybné časové dispozice by mohly vést k nezdaru celé akce. Podle zkušeností je potřebí od doby vydání rozkazu sborem do spuštění útoku nejméně 2 až 3 hodin času. Třeba propočítat dobu na vydání rozkazů k přeskupení sil, organisaci útoku, zejména součinnosti, a uvážit všechny podmínky situace (terén, činnost nepřátelského letectva, denní dobu, povětrnostní podmínky a j.).

Abyste doba potřebná na přípravu útoku byla co nejkratší, bude účelné, aby velitel divise druhého sledu sboru dlel v blízkosti velitele sboru. Velitel divise musí pečlivě sledovat vývoj situace u čelních jednotek, studovat podmínky zasazení své jednotky a soustavně je připravovat na budoucí úkol. Velitel sboru, který boj plánuje předem, vydává veliteli divise včas potřebná nařízení, aby jeho druhý sled, jakmile to situace za útoku vyžaduje, mohl vyrazit na krátký rozkaz. Tato opatření jsou zvláště důležitá, je-li v sestavě sboru mechanisovaná divise.

Za přeskupování jednotek koná se intenzivní průzkum nepřítele. Veškeré přesuny musí být chráněny proti útokům ze vzduchu.

Sestava, kterou zaujímá sbor, bude záviset zejména na hloubce cíle, na vlastních pro-

středcích a na uskupení nepřátelské obrany. Sbor může provádět průlom v jednom nebo dvou sledech. Bude-li cíl útoku mělký, divise opotřebované a bude-li prováděn na sklonku dne, bude výhodně útočit se všemi divisemi v jednom sledu s menší zálohou.

Vzhledem na vlastnosti nepřátelské obrany může sbor provádět průlom i na několika směrech současně.

Před útokem předchází obvykle krátká dělostřelecká příprava, t. j. 15minutový až 20minutový přepad za současného útoku bitevního a bombardovacího letectva.

K podpoře útoku pěchoty se používá zpravidla všech tanků přidělených sboru, aby úder byl co nejmocnější. Mechanizovaná divise v tomto případě bude zasazena v prvním sledu.

Útočný boj pěchoty, tanků přímé podpory a ostatních druhů vojsk je veden podle zásad obecně platných pro průlom.

Letectvo bojuje s nepřátelskými zálohami přiváděnými jak s boků, tak i z operační hloubky obrany.

Po úspěšném provedení průlomu druhého obranného pásma rozvíjí divise sboru svůj úspěch do hloubky a do stran, aby obklíčily skupiny nepřítele, které se dosud brání, a zničily je.

Na dosažené čáře sbor zpravidla zabezpečuje nasazení armádní rychlé skupiny k rozvinutí operace do hloubky nepřátelské obrany.

Za boje v taktické hloubce nepřátelské obrany musí armádní sbor být připraven na mocné protiútoky nepřítele, zejména jeho tankových jednotek za podpory letectva. V této činnosti bývá sbor podporován armádními prostředky (letectvem, dělostřelectvem a armádní protitankovou zálohou, po případě pohyblivým zatarasovacím očdilem).

3. Boj armádního sboru v operační hloubce

Po prolomení druhého obranného pásma, t. j. taktické hloubky obrany, využívá armáda dosaženého úspěchu k rozvinutí operace do hloubky a do stran. Cílem této činnosti je dokončit rozbití taktické obrany nepřítele a vést boj s jeho operačními zálohami, aby nepřítel byl ničen postupně, po částech.

K dosažení tohoto cíle má armáda nejúčinnější prostředek ve své rychlé skupině

Sbor v tomto období operace může být pověřen úkolem buď

- rozvíjet úspěch do operační hloubky obvykle s spolupráce s armádní rychlou skupinou, nebo
- útokem do strany obklíčit nepřítele v taktické hloubce obrany za spolupráce se sousedem vpravo nebo vlevo, anebo
- podle okolností zabezpečovat činnost hlavních sil armády v hloubce nepřátelské obrany s boku, popříp. z čela, při ničení obklíčené skupiny nepřítele.

Při tom se úkoly sboru stanoví nejméně na jeden den dopředu.

Nepřítel, který má k dispozici rychlé zálohy a letectvo, bude se snažit, aby napadl mocnými protiúderem naše boky a současně obsazováním určitých výhodných čar v hloubce své obrany zastavil náš postup a znovu organizoval obranu.

Proto bude mít boj sboru povahu pohyblivého boje.

Zvláštností tohoto boje obvykle bude, že prostředky sboru budou podstatně slabší, útočné pásmo širší a tempo útoku vyšší, než tomu bylo za průlomu.

Při nepřátelském protiúderu dojde často k střetnutí sboru zejména s rychlými jednotkami nepřítele. Činnost sboru v takovém případě se bude řídit zásadami platnými pro vedení střetného boje.

Jestliže se nepřítel pokouší v hloubce své obrany klást nový odpor, bude nejučelnější, když sbor přejde náhle do útoku současně na několika směrech s cílem rozvrátit nepřátelskou obranu dříve, než se mohla organizovat.

Tento úkol může sbor splnit nasazením všech divisí a prostředků.

Protože však nepřítel z nedostatku sil bude mít často nechráněné boky, bude výhodné volit takovou formu manévru, která vede k obchvatu a obejití hlavních sil bráničů se nepřítele.

Ničení obklíčeného nepřítele třeba provést v nejkratší době, a to jednotkami sboru zvlášť k tomu určenými. Jakmile byl obklíčený nepřítel zničen, uvolněné jednotky zahájí neprodleně postup za svými hlavními silami k plnění dalších úkolů armádního sboru.

Závěr

Armádní sbor zaujímá v soudobých podmínkách boje velmi významné místo mezi divisi a armádou. Je důležitým článkem, který se při plnění taktických úkolů stává rozhodujícím činitelem v útočném boji.

Splnění daných úkolů však vyžaduje, aby se jednotkám sboru dostalo plného materiálního zabezpečení po všech stránkách.

Armádní sbor je vyšší jednotka, která je způsobilá vyplnit za útoku každý taktický úkol. Jeho význam záleží zejména v tom, že úspěšným vedením útočného boje v taktickém rámci vytváří podmínky pro úspěšné rozvinutí a ukončení útočné operace.

Velitel armádního sboru je hlavním organisátorem boje. Na jeho organizačních schopnostech, umění vést vojska a uspořádání jejich součinnosti závisí nejen úspěch boje, ale i úspěch armádní operace.

* * *

Tento článek vysvětluje základní problémy útočného boje armádního sboru s hlediska vševojskového na podkladě poznatků ze školení na Nejvyšší Vorosilově akademii v Moskvě v letech 1947—1949.

Článek měl zejména za účel poukázat na složitost soudobého boje a podnítit další práci k rozvíjení znalosti o útočném boji armádního sboru.

Poznámka redakce:

V tomto pojednání nejsou do podrobností rozvedeny otázky související s použitím mechanisované divise, která bývá téměř pravidelně v sestavě sboru určeného k provedení útoku. Bylo by třeba o těchto otázkách napsat samostatné pojednání. Redakce vyzývá důstojníky a generály, kteří mají s použitím mechanisované divise při útoku sboru určité zkušenosti, aby napsali pro časopis na toto thema příspěvek. Doposud je citelný nedostatek pramenů pojednávajících o tomto temat.

DELOSTRELECKÉ ZABEZPEČENIE ÚTOKU ARMÁDNEHO SBORU NA VYBUDOVANÉ POSTAVENIE NEPRIATEĽA

Pplk. del. Emil Šrank

Úvod

Delostrelecké zabezpečenie útoku armádneho sboru na vybudované postavenie je veľmi obsiahle téma a preto nie je možné v krátkom článku vyriešiť a opísať všetky problémy, ktoré súvisia s delostreleckým zabezpečením útoku na stupni armádneho sboru. Článok rozoberá len najdôležitejšie otázky týkajúce sa **potrebnosti delostrelectva na 1 km frontu, soslupenia delostrelectva armádneho sboru, organizovania delostreleckého útoku armádnym sborom a hlavných zásad delostreleckého zabezpečenia pri zasadení do boja druhého sledu armádneho sboru**. Rozobranie týchto hlavných otázok dá predstavu veliteľom a príslušníkom štábov vyšších jednotiek a tiež dostatočný prehľad o činnosti delostrelectva pri zabezpečovaní útoku delostrelectvom na stupni armádneho sboru.

Otázka potrebnosti delostrelectva na 1 km frontu rozoberá sa obyčajne na stupni tej vyššej jednotky, ktorá plánuje útok na základe smerníc (rozkazu) nadriadenej vyššej jednotky, a ktorá kladie požiadavky na nadriadené veliteľstvo. Útok sa plánuje obyčajne na stupni armády a len v niektorých prípadoch na stupni armádneho sboru. Potrebnosť delostrelectva na 1 km frontu rozoberá sa v článku preto, aby sa netratila súvislosť pri rozoberaní otázky soslupenia delostrelectva a s ním súvisiaceho organizovania delostreleckého útoku z jednej strany, a z druhej strany rozobranie tejto otázky ukazuje metódu rozpočtu potrebnosti pre prípady plánovania útoku a jeho delostreleckého zabezpečenia na stupni armádneho sboru.

Hlavné zásady útoku

Naše učiteľka, Sovietska armáda nás učí: „Útok je hlavným druhom boja, účelom

ktorého je poraziť nepriateľa na hlavnom smere, prenasledovať ho, obkľúčiť a úplne zničiť alebo zajať aj s jeho bojovými prostriedkami.“

Hlavné charakteristické rysy útoku sú: smer hlavného úderu, sústredenie síl a bojových prostriedkov na smere hlavného úderu, organizovanie útočného boja a spolupráce,

utajenie príprav k útoku za účelom prekvapenia nepriateľa.

Smer hlavného úderu je určený úlohou a rozhodnutím veliteľa armády a čiastočne ovplyvnený terénom, ktorý má poskytnúť možnosti organizovania spolupráce medzi vojskami pred začiatkom útoku a behom boja. Rozhodnutie veliteľa armády a terén sú hlavnými činiteľmi pre určenie smeru hlavného úderu armádneho sboru.

Na smere hlavného úderu treba sústrediť značné množstvo síl a bojových prostriedkov, predovšetkým delostrelectva, aby jeho troj až desaťnásobná presila dávala istotu pri prielome nepriateľského obranného pásma a bola spôsobilá podporovať účinne boj v hĺbke nepriateľskej obrany.

Hlavným organizátorom útoku armádneho sboru je veliteľ sboru so svojim štábo, ktorý organizuje spoluprácu medzi všetkými druhmi vojsk v záujme pechoty. Organizovanie útoku armádneho sboru po delostreleckej stránke a zladenie spolupráce medzi delostrelectvom divízií a sborovou delostreleckou skupinou (podskupinou armádnej delostreleckej skupiny) a ostatnými delostreleckými jednotkami podriadenými armádnemu sboru prevádza veliteľ delostrelectva sboru so svojim štábo.

Prípravy k útoku musia sa bezpodmienečne utajiť pred nepriateľom a čo naj-

dlhšie aj pred vlastnými podriadenými jednotkami, aby nemôhol nepriateľ urobiť zavčasu protipatrenia a znemožniť tak útok. Správne vykonané utajenie dáva do rúk útočníka činiteľ prekvapenia, ktorý je dôležitý pri začiatku útoku a má čiastočný vliv za boja v hĺbke nepriateľskej obrany. Utajenie príprav koná delostrelectvo starostlivým maskovaním, zastieraním a prísnyim dodržiavaním predošlého palebného režimu.

Delostrelectvo vzhľadom na plnenie úloh v útoku armádneho sboru je zo začiatku hlavnou údernou silou, ktorá kľesni cestu do prielomu nepriateľskej obrany pechote a tankom, a podporuje a zabezpečuje ich pri rozvinutí boja v hĺbke nepriateľskej obrany. Hlavným činiteľom taktického i operačného významu je úzka a starostlivo zladená spolupráca s pechotou a tankovými jednotkami.

Potrebnosť delostrelectva na 1 km frontu (variant výpočtu)

Organizovanie práce delostrelectva armádneho sboru pred útokom závisí od množstva delostrelectva potrebného pre zabezpečenie útoku, od sosskupenia delostrelectva, bojovej zostavy a rozdelenia úloh.

Množstvo delostrelectva závisí od úloh, ktoré bude delostrelectvo plniť. Delostrelectvo armádneho sboru dostáva úlohy všeobecne a konkrétne. Delostreleckí velitelia a štáby majú dávať podriadeným veliteľom a štábom konkrétne úlohy, to jest také úlohy, ktoré sú vymedzené priestorove, časove a zabezpečené po materiálnej stránke (strelivo, kaliber, atď.).

Medzi hlavné všeobecné úlohy delostrelectva patrí:

- umlčanie nepriateľského delostrelectva a minometov, aby pechota a tanky mohli rýchlo a ľahko plniť svoju úlohu; umlčovanie treba prevádzať počas celého útoku, od jeho začiatku až do skončenia;
- zlomenie odolnosti nepriateľskej obrany borením stykov zákopov, palebných odolných krytov a iných dôležitých opevnení;
- zničenie a porušenie nepriateľského protipechotného a protitankového systému palby;

- porušenie nepriateľského velenia a zásobovania;
- vedenie protiletadlovej a protitankovej obrany behom celého útoku.

Umlčovanie nepriateľského delostrelectva prevádza delostrelectvo protibatérijnej činnosti podľa rozhodnutia veliteľa armády (armádneho sboru), umlčovanie nepriateľských minometných jednotiek prevádza delostrelectvo (minometné jednotky) určené pre protiminometnú činnosť podľa rozhodnutia veliteľa armádneho sboru (veliteľov divízií). Na umlčanie jednej nepriateľskej delostreleckej batérie počíta sa všeobecne jeden oddiel. Máme však príklady z Berlínskej operácie, kde sa počítalo až s päťnásobnou prevahou. V mnohých prípadoch vo Veľkej vlasteneckej vojne bral sa pomer 1 : 1,5 pri umlčovaní delostreleckých batérií a pomer 1 : 1 až 1 : 2 pri umlčovaní nepriateľských minometných jednotiek. Rozbor týchto prípadov ukazuje jasne, že pomer pri umlčovaní nepriateľských delostreleckých batérií a minometných jednotiek závisí na presnosti, v zistení miesta nepriateľských batérií a na množstve delostreleckého materiálu, ktorý je k dispozícii. V mnohých prípadoch, zvlášť vtedy, keď bolo málo delostrelectva, umlčovalo sa nepriateľské delostrelectvo a minometry postupne.

Názory a zásady dnešných kapitalistických vojenských doktrín dajú sa porovnať so zásadami nemecko-fašistickej doktríny z roku 1944, kedy Nemci ustúpili od mnohých nesprávnych zásad taktiky pod úderami víťaziacej Sovietskej armády a po neúspechoch v roku 1943. Na 1 km frontu v obrane nepriateľa na hlavných smeroch možno počítat s 2—3 delostreleckými batériami a jednou minometnou rotou (batériou), to je 12—18 diel a 9—12 minometov. Pri riešení otázky protibatérijnej činnosti v takomto prípade treba počítat pri jeden a pol až dvojnásobnej prevaha okolo 24 diel a na protiminometnú činnosť pri pomere 1 : 1 okolo 12 hlavných, čo dáva spolu okolo 36 hlavných.

Zlomenie odolnosti nepriateľskej obrany rozborením stykov zákopov, palebných odolných krytov a iných opevnení vyžaduje 122 mm a 152 mm kalibrov. Množstvo diel pre túto úlohu závisí na množstve cieľov určených pre borenie. Vá-

lečná prax ukazuje, že najviac cieľov tohoto druhu dosahovalo čísla 42 na 1 km frontu a najmenej okolo 10. V prevážnej väčšine prípadov bývalo 18–22 rôznych opevnení na 1 km frontu.

Delostrelectvo môže zo zakrytých palebných postavení borit' naraz 7–8 dobre vybudovaných opevnení na 1 km frontu. Viac bodov (cieľov) pridelať delostrelectvu nie je prípustné, pretože nepriama strelba (zo zakrytých palebných postavení) pri pozorovaní vo veľmi hustom dyme stráca presnosť a môže byť neúčinná. Útočnú operáciu (boj) je treba pripraviť a viesť s prekvapením a preto dobu borenia treba skrátiť na minimum. Pravidlá strelby delostrelectva vyžadujú po zastrelení cieľa pre 3–4 zásahy 70 granátov 152 mm kalibru alebo 120 granátov 122 mm kalibru. Na rozborenie jedného palebného odolného krytu (cieľa malého rozmeru) pri rozpočte jedného výstrelu za minútu u 122 mm kalibru alebo jedného výstrelu za minútu u 152 mm kalibru treba (ciele malých rozmerov) a je možné uspokojiť sa s jedným alebo dvomi zásahmi, pri vzatí do úvahy času, rýchlosti a presnosti strelby, treba na 18 až 22 cieľov asi 7 dvoch delových batérií, to jest 14 diel na 1 km frontu. Osobitné batérie pre borenie bývajú obyčajne batérie 152 mm a 203 mm ťažkých húfnic, ktoré sú dvojdelové. Ak dostane štvoridelová batéria úlohu borenia niekoľkých cieľov, pre usnadnenie velenia rozdelí sa obyčajne na čaty.

Pri nasýtení nepriateľskej obrany značnými množstvami cieľov malých rozmerov a pri nutnosti skrátenia obdobia borenia, je výhodné časť týchto cieľov prideliť delám určeným pre priamu strelbu.

Na umlčanie, zničenie a narušenie nepriateľského protipechotného a protitankového systému paľby je treba počítať okolo 30 batérií, to jest asi 120 hlavní na 1 km frontu. Uvedené množstvo diel môže umlčať tri súvislé zákopy, každý o dĺžke 1 km alebo dva súvislé zákopy a 2–3 oporné body na 1 km frontu. Na 100 m zákopu treba počítať s jednou normálnou batériou o štyroch delách.

Pri podpore útoku pechoty a tankov zdvojeným palebným valom, počítajúc strednú šírku úseku palebného valu pre oddiel 240 m (medzi 180 m pre 76 mm kaliber a 300 m pre 152 mm kaliber), treba na

1 km frontu asi 8 oddielov a 1–2 oddiely na pokrytie krídiel ak sa zlomí palebný val alebo ak treba sústredenú paľbu na oporný bod, ktorý nebol zistený a dostatočne umlčaný. Pre podporu útoku zdvojeným palebným valom treba celkom asi 10 oddielov, to jest 30 batérií alebo 120 hlavní na 1 km frontu.

Válečná prax ukazuje, že množstvo hlavní potrebné na umlčovanie, ničenie a narušenie nepriateľského protipechotného a protitankového systému paľby rovná sa približne množstvu hlavní potrebnému pre vedenie zdvojeného palebného valu.

Porušenie nepriateľského velenia (spojenia) a zásobovania v hlavnom obrannom postavení nepriateľa a bližšej hĺbke jeho obrany prebieha súčasne s ničením, borením a umlčovaním. Ak sa vyskytne prípad, že je nutné vydeliť delostrelecké jednotky pre umlčovanie týchto cieľov v bližšej hĺbke nepriateľskej obrany, je treba vybrať vhodnú dobu v období delostreleckej prípravy a prideliť ciele menej zamestnaným jednotkám. V ďalšej hĺbke nepriateľskej obrany prideliť sa tieto ciele osobitným delostreleckým podskupinám v zostave armádnej delostreleckej skupiny alebo letectvu.

Protiletadlové delostrelectvo vedie boj s nepriateľským letectvom behom celého útoku a chráni hlavnú útočnú zostavu armádneho sboru. Na spoľahlivé protiletadlové zabezpečenie hlavnej útočnej zostavy armádneho sboru je treba najmenej 2 hlavní na 1 km², čo činí pri prikrýti 5–6 km hĺbky bojovej zostavy armádneho sboru okolo 12 hlavní na 1 km frontu; $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ protiletadlových diel má byť stredného kalibru.

Útok armádneho sboru musí sa zabezpečiť protitankovým delostrelectvom. Protitanková obrana za útoku organizuje sa tak, aby bola spôsobilá odraziť masový protiútok nepriateľských tankov. Fašistická nemecká armáda protiútočila obyčajne divíziou na šírke 3–3,5 km silou 150–200 tankov. Pri troch km šírke bola hustota 50–60 tankov na 1 km v niekoľkých líniách. Ak mala protiútočiaca jednotka straty 40–50% tankov, stiahla sa obyčajne, viedla prieskum a hľadala slabinu v protitankovej obrane útočiacich vojsk, a ak slabinu nanašla, prerušovala protiútok a ustupovala. Válečná prax ukázala, že jedno protitankové delo so stredne vycvičenou

obsluhou zničí pri odrážaní protiútokov tankov priemerne jeden tank, pokiaľ ho nepriateľ vyradí z boja. Vzhľadom k tomu, že delostrelecké protitankové jednotky zaujímajú behom útoku nepripravené protitankové postavenia z chodu, nemajú možnosti si upraviť jednotlivé palebné stanovišťa, vymerať si presne vstážne body a urobiť si i ostatné prípravné práce tak ako v obrane; tým sa znižuje približne dvakrát pravdepodobnosť zásahu oproti podmienkam normálnej obrany.

Ak shrnieme všetky uvedené poznatky a vyhodnotíme ich, je možno prísť k jedinému záveru t. j. že v útoku je treba mať silné protitankové zálohy. Aby bolo možné vyradiť z boja 40–50% z 50–60 tankov pri protiútokoch na 1 km šírky smeru tankového protiútoky, je treba postaviť na 1 km 23–25 protitankových hlavníc. Množstvo 25 hlavníc na 1 km bolo použitých v Kurskej bitke a u Ukrajinských frontov v roku 1943 a 1944.

Pre delostrelecké zabezpečenie útoku armádneho sboru na smere hlavného úderu je treba počítať strednú hodnotu t. j. okolo 200 hlavníc na 1 km frontu. Táto hustota môže sa meniť podľa úloh armádneho sboru a konkrétnej situácie, to jest, zväčšiť sa alebo zmenšiť sa asi o 10%. Uvedené hodnoty týkajúce sa množstva hlavníc na 1 km frontu sú priemernými hodnotami, ktoré platia vo väčšine prípadov válečnej praxe.

V jednotlivých prípadoch a za osobitných podmienok bývalo viac alebo menej hlavníc na 1 km frontu. Na príklad v Berlínskej operácii dosiahlo sa na jednotlivých smeroch hustoty až 600 hlavníc na 1 km frontu. Stredná hustota hlavníc na 1 km frontu pri vykonávaní 10 drtvých Stalinských úderov bola okolo 200 hlavníc na hlavných smeroch, na pomocných smeroch až desaťkrát menšia. V Korzuň-Sevčenkovej operácii pohybovala sa stredná hustota v medziach 40–100 hlavníc na 1 km frontu.

Z potrebnej hustoty hlavníc na 1 km frontu vyplýva množstvo delostreleckých posilovacích prostriedkov pre delostrelecké zabezpečenie útoku armádneho sboru na smere hlavného úderu. Podľa šírky pásma útoku a úloh armádneho sboru pri útoku na vybudované postavenie nepriateľa je treba posilniť tento množstvom delostrelectva, ktoré sa rovná hodnote jed-

nej až dvoch delostreleckých divízií. Toto delostrelectvo dostane armádny sbor zo zálohy hlavného velenia, na úkor jednotiek ktoré bránia pasívne úseky, pričom treba brať do úvahy aj delostrelectvo vyšších jednotiek v druhých sledoch.

Soskupenie delostrelectva armádneho sboru

Okrem potrebnej hustoty delostrelectva má veľký význam pre delostrelecké zabezpečenie útoku (útočné operácie) soskupenie delostrelectva. Taktické soskupenie delostrelectva je celkové rozdelenie delostrelectva podľa jeho bojových úloh.

Delostrelectvo tvorí skupiny. Delostrelecká skupina je dočasné slúčenie delostreleckých jednotiek (oddielov, plukov, brigád), ktoré sú určené na riešenie určitých bojových úkolov. V útoku armádneho sboru tvoria sa tieto skupiny: sborová delostrelecká skupina, divízna delostrelecká skupina a plukovná delostrelecká skupina.

Plukovná delostrelecká skupina skladá sa z oddielov, ktoré patria organicky k plukom divízneho delostrelectva alebo delostreleckej brigáde a niekedy sa posilňujú aj z brigád hlavného veliteľstva. Táto skupina pracuje pre peší pluk v záujme peších práporov a očisluje sa číslom pešieho pluku, ktorý podporuje.

Pri zostavovaní plukovnej delostreleckej skupiny treba vychádzať zo zásady: jeden oddiel na jeden prápor, pričom berieme v úvahu aj prápor v druhom slede pešieho pluku. V roku 1942 bola tendencia v Sovietskej armáde počítať množstvo oddielov len na práporov prvého sledu. Behom bojov sa však ukázalo, že tento spôsob nie je správny, pretože v boji sa veľmi ťažko berie delostrelectvo prvým sledom a pridáva druhým sledom, zvlášť vtedy, ak nie je toto preskupovanie predvídané plánom a vopred pripravené. Preto je lepšie počítať hneď v prípravnom období útoku s delostreleckými jednotkami pre druhé sledy. Z toho vyplýva, že plukovná delostrelecká skupina by mala mať 3 oddiely. Aby veliteľ pešieho pluku mal možnosť ovplyvňovať chod boja, okrem toho je treba počítať s 1–2 oddielmi pre zosilnenie palby oddielov, ktoré boli počítané podľa množstva peších práporov. Preto je nutné, aby mala plukovná delo-

strelecká skupina v útoku najmenej 4 oddiely, čo umožňuje veliteľovi plukovnej delostreleckej skupiny dať masovú paľbu delostrelectva tam, kde je toho treba.

Tento výpočet potvrdzuje sa pri potrebnosti delostrelectva pre jednoduchý palebný val, ktorým sa veľmi často doprevádza útok pechoty a tankov.

Pri útoku na veľmi dobre rozvinutú, vybudovanú a palebnými prostriedkami nasýtenú nepriateľskú obranu vyskytovaly sa veľmi často prípady, že bolo nutné organizovať plukovné delostrelecké skupiny zo 6 až 8 oddielov. Pre organizovanie tak silných plukovných delostreleckých skupín je treba počítať 30—50% oddielov týchto skupín zo zálohy hlavného veliteľstva.

Plukovná delostrelecká skupina skladá sa z oddielov rôznych kalibrov, pretože nepriateľ používa tiež rôzne kalibry a opevnenia, a tiež preto, že plukovná delostrelecká skupina rieši množstvo rôznorodých úloh.

Za veliteľa plukovnej delostreleckej skupiny určuje sa obyčajne veliteľ pluku divízneho delostrelectva, väčšina oddielov ktorého sa nachádza v plukovnej delostreleckej skupine, alebo veliteľ delostreleckej brigády, väčšina ktorej nachádza sa v plukovnej delostreleckej skupine, hoci patrí podľa organizácie zálohy hlavného velenia. Pri určovaní veliteľa plukovnej delostreleckej skupiny treba prihliadať predovšetkým na vedomosti a schopnosti veliteľa, ako aj na kvalitu jeho štábu.

Iné delostrelecké skupiny, ktoré nepodliehajú veliteľovi pešieho pluku (veliteľovi plukovnej delostreleckej skupiny), môžu tiež pracovať v jeho záujmoch. Veliteľ plukovnej delostreleckej skupiny musí vedieť kde majú tieto skupiny pripravené paľby a kam vedú paľbu, a je povinný o tom informovať tiež veliteľa pešieho pluku.

Veliteľ plukovnej delostreleckej skupiny uplatňuje svoj vliv pri rozdeľovaní cieľov určených pre priamu strelbu a tesne spolupracuje s veliteľom delostrelectva pešieho pluku.

Divízna delostrelecká skupina je mohutný palebný prostriedok v rukách veliteľa delostrelectva divízie, ktorý vedie paľbu vo väčšine prípadov na rozkaz veliteľa divízie a zosilňuje paľbu plukovných delostreleckých skupín.

Složenie divíznej delostreleckej skupiny je rôznorodé podľa druhov a organickej príslušnosti delostreleckých jednotiek, ktoré patria do jej zostavy. Divízna delostrelecká skupina skladá sa z brigád delostreleckej divízie (zo zálohy hlavného veliteľstva). Na prvé dve obdobia delostreleckého útoku môžu sa zaradiť do zostavy divíznej delostreleckej skupiny, delostrelecké niekedy tiež minometné jednotky druhých sledov a tiež delostrelectvo a minomety, ktoré dostala divízia ako posilu z pasívnych úsekov frontu. V mnohých prípadoch zaraďuje sa do zostavy divíznej delostreleckej skupiny reaktívne delostrelectvo kalibru 130 mm.

Pri zostavovaní a kalkulácii delostreleckých oddielov divíznej delostreleckej skupiny treba vychádzať z týchto hlavných zásad: pre vytvorenie plukovnej delostreleckej skupiny pešieho pluku v druhom slede divízie treba počítať okolo troch oddielov. Na zosilnenie paľby plukovných delostreleckých skupín prvého sledu divízie je treba počítať jeden oddiel. V rukách veliteľa delostrelectva divízie majú byť 1—3 oddiely. Z toho vyplýva, že divízna delostrelecká skupina má mať najmenej 6 oddielov, do ktorých sa nepočítajú raketometné oddiely, pretože tieto plnia osobitné úlohy.

Tento výpočet sa potvrdzuje pri potrebnosti delostrelectva pre delostreleckú podporu útoku jednoduchým palebným valom kombinovaným s postupnými sústrednými paľbami. Pre vedenie jednoduchého palebného valu treba na 1 km frontu najmenej 4 oddiely, s ktorými sa počíta u plukovných delostreleckých skupín a pre postupné sústredené paľby v jednoduchom palebnom vale je treba počítať na 1 km frontu s 1—2 oddielmi.

Válečná prax ukázala, že pri útoku na silne vybudovanú poľnú obranu nasýtenú dostatočným množstvom palebných prostriedkov, organizovali sa divízne delostrelecké skupiny v hodnote 10 a v osobitných prípadoch až 12 delostreleckých oddielov. Po prelomení nepriateľskej obrany však 30—50% týchto oddielov odchádzalo späť ku svojim jednotkám.

Divízna delostrelecká skupina skladá sa z oddielov rôznych kalibrov na riešenie rôznorodých úloh, v prvom rade na zosilnenie paľby plukovných delostreleckých skupín. Podľa možnosti nemajú sa zara-

ďovať do divíznej delostreleckej skupiny delá s menšími kalibrami ako 100 mm. Prevažnú väčšinu divíznej delostreleckej skupiny majú tvoriť 122 mm húfnice a v osobitných prípadoch niekoľko oddielov 152 mm húfnic.

Za veliteľa divíznej delostreleckej skupiny určuje sa najschopnejší veliteľ delostreleckej brigády, ktorá je celá v divíznej delostreleckej skupine alebo jej prevážna časť. Povinnosťou veliteľa divíznej delostreleckej skupiny je vedieť kde majú pripravené dôležité palby plukovné delostrelecké skupiny divízie a na ktoré úseky terénu v pásme divízie pripravuje palby sborová (armádna) delostrelecká skupina. O pripravovaných palbách delostreleckými skupinami nadriadených vyšších delostreleckých veliteľstiev informuje veliteľ delostrelectva divízie veliteľa divízie.

Divízna delostrelecká skupina plní v podstate tie isté úlohy ako plukovné delostrelecké skupiny a k týmto úlohám pristupuje ešte protiminometná činnosť ako jedna z hlavných úloh, ktorá sa rieši na stupni divízie; v niektorých prípadoch môže prevádzať divízna delostrelecká skupina aj protibatérijnú činnosť.

Vo vymimočných prípadoch pri útoku na dobre vybudovanú nepriateľskú obranu môžu sa prideliť divízii batérie ťažkého delostrelectva kalibru 203 mm pre riešenie osobitných úloh.

Skupiny priamej strelby tvoriť na stupni divízie nie je výhodné, pretože velenie a prechod od centralizácie k decentralizácii po delostreleckej príprave je veľmi ťažkopádny. Skupiny priamej strelby tvoria sa obyčajne na stupni pešieho pluku pod velením veliteľov delostrelectva peších plukov. Pri značnom množstve cieľov, ktoré sa dajú ničiť alebo boriť priamou strelbou diel, môže byť hustota do 30 diel na 1 km frontu určená pre priamu strelbu. V takýchto prípadoch vytvorí sa niekoľko palebných skupín (každá o 4–6 hlavních), ktoré sa slúčia do palebného úseku pešieho pluku. Veliteľom palebného úseku je veliteľ delostrelectva pešieho pluku.

Sborová delostrelecká skupina je mohutný palebný prostriedok v rukách veliteľa delostrelectva armádneho sboru, aby mohol plniť úlohy a ovplyvňovať chod boja

delostreleckou palbou podľa požiadavkov a nariadení veliteľa sboru.

Sborová delostrelecká skupina skladá sa z delostreleckých brigád zálohy hlavného veliteľstva a z organických delostreleckých brigád (plukov) armádneho sboru. Na prvé dve obdobia delostreleckého útoku a v niektorých osobitných prípadoch i na boj v hĺbke nepriateľskej obrany až do prelomenia zadného obranného postavenia nepriateľa je možné zaradiť do sborovej delostreleckej skupiny sborové delostrelectvo z pasívnych úsekov frontu.

Do sborovej delostreleckej skupiny dávajú sa delá, ktoré majú donosnosť najmenej 15 km a váhu strely nie menšiu ako 18 kg. Medzi tieto delá patria 152 mm kanónové húfnice, 122 mm kanóny a 105 mm kanóny. Pri nedostatku uvedených druhov diel a kalibrov a v jednotlivých prípadoch môžu sa použiť i 152 mm a 122 mm húfnice, poprípade 100 mm kanóny, pričom 122 mm húfnice a 100 mm kanóny musia tvoriť v sborovej delostreleckej skupine prevážnu menšinu a po skončení prvých dvoch období delostreleckého útoku skončiť svoju činnosť vo sväzku sborovej delostreleckej skupiny. Takémuto tvoreniu sborových delostreleckých skupín treba sa podľa možnosti vyhýbať.

Pri kalkulácii palebnej sily sborovej delostreleckej skupiny treba vychádzať z týchto hlavných zásad:

- na divízie prvého sledu armádneho sboru treba počítať 2 oddielmi pre divíziu a pre zosilnenie divízie v druhom slede armádneho sboru počítať s dvoma až štyrmi oddielmi;
- v rukách veliteľa delostrelectva sboru má zostať delostrelectvo v hodnote 2 až 4 oddielov.

Ak útočí armádny sbor dvoma divíziami v prvom slede a jednou divíziou v druhom slede, sila sborovej delostreleckej skupiny bude sa pohybovať v medziach 8–12 oddielov. Stredná hodnota palebnej sily sborovej delostreleckej skupiny bude okolo 10 oddielov, to jest okolo 120 hlavníc.

Táto kalkulácia sa potvrdzuje pri rozpočte delostreleckej podpory útoku zdvojeným palebným valom divízie, ktorá útočí na smere hlavného úderu armádneho sboru, a jednoduchým palebným valom kombinovaným postupným sústredovaním palby na

vedľajšom smere sboru za podmienok dostatočne silných divíznych a plukovných delostreleckých skupín.

Vo zvláštnych prípadoch boly aj silnejšie sborové delostrelecké skupiny; v mnohých prípadoch dáva sa do sborovej delostreleckej skupiny reaktívne delostrelectvo.

Velenie takejto sborovej delostreleckej skupine vyžaduje prvotriedne kvalifikovaného, skúseného delostreleckého veliteľa s vycvičeným štábom, pretože inakšie je veľmi malá pravdepodobnosť, že bude správne splánovaná bojová činnosť skupiny a zaistené riadenie pri vedení boja. Za veliteľa sborovej delostreleckej skupiny určuje sa veliteľ delostreleckej divízie, alebo vo výnimočných prípadoch najlepší a najschopnejší veliteľ brigády, ktorá je vo skupine.

Sborová delostrelecká skupina plní tie samé úlohy ako divízne delostrelecké skupiny a okrem toho veľmi často plní i úlohy protibatériejnej činnosti. V osobitných prípadoch prechádza protibatérijná činnosť celkom na sborovú delostreleckú skupinu.

Vzdialenosť priestorov palebných postavení delostreleckých jednotiek v útoku musí zodpovedať hlavnej požiadavke, t. j. aby bola čo najmenšia diaľka strelby, čím sa dosiahne zmenšenia rozptylu, tak sa zväčšuje presnosť strelby a znižuje sa spotreba streliva.

Pre pechotu je najkritickejším momentom započatie útoku a ovládnutie prvého nepriateľského zákupu. V tomto momente treba okamžite zničiť nepriateľské odpory, ktoré nezistil prieskum a neboly dostatočne umlčané počas delostreleckej prípravy. Preto je nutné pritiahnúť delostrelectvo určené pre priamu strelbu bližšie k nepriateľskému prednému okraju obranného pásma, to znamená na 200—400 m.

Priestory palebných postavení vyberajú sa so zreteľom ku prednému okraju nepriateľského obranného pásma. Vzďialenosť zakrytých palebných postavení minometných plukov (oddielov) býva 1,5—2 km, plukov divízneho delostrelectva 2—3 km, húfnicových plukov (brigád) 2,5—4 km a delostrelectva pre protibatérijnú činnosť 3 až 6 km od predného okraja nepriateľskej obrany. V Berlínskej operácii boly delostrelectvo pre protibatérijnú činnosť vzdialené od predného okraja nepriateľskej obrany

priemerne na 4 km a ostatné delostrelectvo bližšie.

Smer dráhy strely, pri ktorom sa dosiahne najlepších výsledkov delostreleckej palby, je treba vyberať tak, aby bolo čím viac bočnej palby. Tým sa zvyšuje pravdepodobnosť zásahu, dosiahne sa väčšej účinnosti palby a pokryje sa palbou väčšia plocha. Niekedy situácia vyžaduje, že delostrelectvo jednej jednotky musí stáť v priestore delostrelectva druhej vševojskovej (pešej) jednotky, aby mohlo splniť svoje úlohy. V takomto prípade dohodnú se medzi sebou príslušní vševojskoví veliteľia (veliteľia peších jednotiek) a delostreleckí veliteľia. Sporné otázky vyrieši vyšší vševojskový a delostrelecký veliteľ.

Organizovanie delostreleckého útoku armádneho sboru

Všeobecná úloha vševojskových (peších) jednotiek v útoku delí sa na bližšiu a ďalšiu úlohu (niekedy môže byť ďalších úloh niekoľko). Bližšia úloha jednotky je úloha, ktorú plní jednotka v svojej pôvodnej bojovej zostave. Táto všeobecná zásada platí i pre delostrelecké jednotky (skupiny), ktoré pred plnením ďalšej úlohy vševojskovou (pešou) jednotkou menia bojovú zostavu za účelom zladenia činnosti pri postupnom plnení úloh.

Pri plánovaní útočnej operácie armády dostane veliteľ delostrelectva armádneho sboru (jeho štáb) ako podklad pre plánovanie delostreleckého zabezpečenia útoku sboru najmenej 6 dní pred útokom od veliteľstva delostrelectva armády tieto dokumenty:

- výpis z bojového rozkazu veliteľa delostrelectva armády;
- výpis z náčrtu cieľov s ich soznamom;
- výpis z plánu palieb delostrelectva armády;
- výpis z plánu delostreleckého útoku armády.

V niektorých prípadoch dá veliteľ delostrelectva armády rozkaz (smernice) ústne a dodatočne ho doručí písomne, aby čo najmenej zdržoval prácu veliteľa delostrelectva sboru a jeho štábu.

Miesto výpisu z náčrtu cieľov posielala sa často štábu delostrelectva armádneho sboru rozširovaný letecký fotografický snímok ne-

priateľskej obrany so zoznamom a opisáním cieľov.

Z dôvodov šetrenia času môže dostať štáb delostrelectva armádneho sboru zo začiatku grafík delostreleckého zabezpečenia útočnej operácie armády a povolenú spotrebu streliva na jednotlivé obdobia delostreleckého útoku.

Na základe týchto dokumentov a zamýšľaného rozhodnutia veliteľa armádneho sboru, ktoré oznámi veliteľ sboru veliteľovi delostrelectva sboru, spracuje a prednesie veliteľ delostrelectva sboru informačnú zprávu v určený čas veliteľovi armádneho sboru.

Potrebný materiál k informačnej zpráve pripraví pre veliteľa delostrelectva sboru jeho štáb. Veliteľ delostrelectva armádneho sboru je povinný dať svojmu štábu smernice pre spracovanie potrebného materiálu, ktorý je nutný pre informačnú zprávu.

Štáb veliteľa delostrelectva sboru podľa jeho smerníc je povinný:

- sozbierať a vyhodnotiť zprávy o nepriateľovi, o vlastných jednotkách a o teréne z delostreleckého hľadiska;
- pripraviť zprávu o stave vlastného delostreleckého materiálu a streliva;
- pripraviť návrh na soskopenie delostrelectva armádneho sboru;
- rozpočítať palebné možnosti delostrelectva sboru;
- pripraviť návrh na rozdelenie úloh delostrelectva armádneho sboru v súlade s palebnými možnosťami a soskopením.

Veliteľ delostrelectva armádneho sboru ujasní si úlohu, ocení situáciu po delostreleckej stránke, pri čom uvažuje o otázkach, ktoré spracováva štáb, aby mohol spracovaný materiál preštudovať a skontrolovať; na základe vlastných úvah a spracovaného materiálu pripraví sa veliteľ delostrelectva armádneho sboru a v stanovenú dobu prednesie veliteľovi armádneho sboru informačnú zprávu.

Po vypočítaní informačných zprávy veliteľov zbraní a náčelníkov služieb oznámi svoje rozhodnutie veliteľ armádneho sboru.

Veliteľ delostrelectva armádneho sboru po prednesenej informačnej zpráve a vypočítaní rozhodnutia veliteľa armádneho sboru informuje svojho náčelníka štábu a dá mu smernice, ktoré sa týkajú organizovania velitelského priezdkumu, sústredenia, premiestňovania a rozvinovania delostrelectva

sboru a tiež pokyny pre prípravné práce štábu delostrelectva sboru.

Štáb veliteľa delostrelectva armádneho sboru dá podriadeným veliteľstvám delostrelectva a delostreleckým jednotkám smernice a nariadenia, ktoré sa týkajú:

- sústredenia, premiestňovania a rozvinovania delostrelectva sboru, aby bolo možné rýchlo previesť preskupenie a zaujatie zostavy;
- organizovania priezdkumu palebných postavení, pozorovateľní a cieľov;
- organizovania spojenia do zaujatia bojovej zostavy;
- zabezpečenia bojovej zostavy delostrelectva sboru (topografického, ženíjného, poriadkovej služby atď.).

V ďalšom pristúpi štáb delostrelectva armádneho sboru k rozpracovaniu dokumentov, organizovaniu priezdkumu, spojenia a ku kontrole podriadených štábov a jednotiek pri plnení úloh.

Veliteľ delostrelectva armádneho sboru je povinný zúčastniť sa velitelského priezdkumu veliteľa armádneho sboru a potom vykonať vlastný delostrelecký velitelský priezdkum. Slučovanie delostreleckého velitelského priezdkumu s velitelským priezdkom veliteľa armádneho sboru je veľmi obtiažne a vo väčšine prípadov neposkytne takých výsledkov ako pri jeho osobitnom konaní.

Po skončení velitelského priezdkumu dá veliteľ delostrelectva armádneho sboru svojmu náčelníkovi štábu smernice pre konečné splánovanie delostreleckého zabezpečenia útoku armádneho sboru.

Všetká činnosť veliteľa delostrelectva armádneho sboru a jeho štábu smeruje ku správne spracovaniu bojového rozkazu veliteľa delostrelectva armádneho sboru a ku splánovaniu delostreleckého útoku.

Podstata delostreleckého útoku dá sa charakterizovať ako nepretržitá podpora útoku pechoty a tankov masovou účinnou paľbou delostrelectva a minometov, pri čom delostrelecká a minometná paľba musí viesť za sebou pechotu a tanky v útoku od jedného objektu útoku ku druhému.

Delostrelecký útok má tieto tri hlavné obdobia: delostreleckú prípravu útoku, delostreleckú podporu útoku a delostrelecké zabezpečenie útoku v hĺbke nepriateľskej obrany.

Dĺžka a štruktúra delostreleckej prí-

pravy závisí mimo iného hlavne od stavu nepriateľskej obrany. Hlavným príznakom dnešnej nepriateľskej obrany je veľká hustota palebných prostriedkov organizovaných v palebné systémy. Dnešná obrana dáva priemerne 15–20 výstrelov pechotných zbraní na 1 m frontu za minútu, 8–10 protitankových hlavníc, 6–8 minometov, 10–12 poľných diel na 1 km frontu. Prv než by sa zaútočilo na takúto obranu, je treba ju umlčať, to jest, znemožniť jej odpor a priviesť nepriateľa do takého stavu, aby nebol spôsobilý použiť svojich palebných prostriedkov. Nepriateľ vyberá obranu v takom teréne, ktorý mu poskytuje podmienky dobrého velenia a vybudovania oporných bodov spojených zákopovým systémom pre manéver živej sily a palebných prostriedkov. Delostrelecká príprava musí narušiť nepriateľské velenie a znemožniť manéver živej sily a palebných prostriedkov nepriateľa. Vzhľadom na kvalitu nepriateľskej obrany delostrelectvo armádného sboru plní počas delostreleckej prípravy dve hlavné úlohy v rôznych variáciách, to jest:

- umlčuje živú silu a palebné prostriedky nepriateľa, veliteľstvá, spojovacie uzly a bližšie týly;
- borí palebné odolné kryty, pozorovateľne, styky zákopov a iné obranné zariadenia.

Okrem týchto dvoch hlavných úloh plní delostrelectvo celý rad iných úloh, ako na príklad; ničenie nepriateľských palebných prostriedkov, mínových polí, drôtených zárasov a iných cieľov.

Dĺžka delostreleckej prípravy nemá presahovať dobu troch hodín. Pri dlhšej delostreleckej príprave je nebezpečie, že nepriateľ uhádne s veľkou pravdepodobnosťou smer hlavného úderu a bude mať dostatok času urobiť celý rad protiopatrení, aby mohol zastaviť útočiacu vojská v blízkej hĺbke obrany a pripraveným protiútokom obnoviť predný okraj pôvodnej obrany.

Struktúra delostreleckej prípravy musí byť v každom prípade inakšia a nie šablonovitá. Vo Veľkej vlasteneckej vojne sa vyskytli ojedinele i takí delostreleckí velitelia, ktorí často opakovali jednu štruktúru delostreleckej prípravy, a výsledok bol nakoniec taký, že fašistické armády, ktoré boli dlhší čas v obrane, uhádly najkritickejší

moment — začiatok útoku pechoty a tankov — a privitaly útočiacu vojská organizovanou palbou. Útok obyčajne stroskotal, strelivo sa vystrielalo, bolo zapotreby znova pripravovať celú ťažkú procedúru s prípravou nového útoku, čo sa odrážalo na stratách ľudí, materiálu a vo voľkom merítku i na ekonomike štátu.

Umlčovanie živej sily a palebných prostriedkov v zákopoch robí sa dvoma až štyrmi palebnými prepadami. Pri dĺžke delostreleckej prípravy do 1½ hodiny má trvať doba pre umlčovanie živej sily a palebných prostriedkov v zákopoch okolo 30 minút. Doba jedného palebného prepadu berie sa od 7 do 12 minút, pričom prvý a posledný prepád nemá byť kratší ako 10 minút. V osobitných prípadoch a pri dlhších delostreleckých prípravách bývajú palebné prepady až 15minútové.

Pravidlá strelby z roku 1945 dávajú hranice palebného prepadu 5 až 10 minút, avšak po vyhodnotení a preskúšaní tejto normy prišla sovietská delostrelecká veda k záveru, že 5minútový palebný prepád v delostreleckej príprave na vybudované a palebnými prostriedkami dobre nasýtené obranné postavenie neprinesie vždy potrebných výsledkov v umlčovaní.

Posledný palebný prepád rastie postupne až do rychlosti strelby palebného valu, aby nepriateľ nemohol odhadnúť zakončenie delostreleckej prípravy a prechod k palebnému valu alebo inému spôsobu podpory útoku pechoty a tankov.

Delostrelecká podpora útoku pechoty a tankov má hlavne zabrániť nepriateľovi obnovu jeho obranného palebného systému narušeného delostreleckou prípravou útoku, umlčať oživšie odpory, zabezpečiť začiatok útoku pechoty a tankov a obsadenie jeho prvých zákopov alebo oporných bodov. Palebný val je treba viesť najmenej na hĺbku hlavného nepriateľského obranného postavenia. Spôsoby delostreleckej podpory útoku pechoty a tankov sú podrobne opísané v pravidlách strelby pozemného delostrelectva, v rôznych nebudovaných a časopisoch, preto sa ňou nebudem v tomto článku zaoberať podrobnejšie.

Delostrelecké zabezpečenie boja v hĺbke nepriateľskej obrany má poskytnúť hlavne účinnú pomoc a podporu pechote a tankom behom boja v celej hĺbke nepria-

teľskej obrany. V tomto období plní delostrelectvo armádneho sboru tieto úlohy:

- umlčuje živú silu a palebné prostriedky, hlavne v oporných bodoch a pri vyskytnutí sa nepriateľského odporu na jeho ďalších obranných postaveniach;
- odráža nepriateľské protiútoky s pechotou a tankami;
- zabraňuje nepriateľovi v prísune záloh, organizovanom obsadení obranných postavení a oporných bodov;
- zabraňuje nepriateľským jednotkám ustúpiť a zaujať jednotlivé oporné body a organizovať v nich dočasnú obranu;
- vedie boj s nepriateľským delostrelectvom a minometami;
- buduje protitankovú a protiletadlovú obranu;
- zabezpečuje dobytý terén;
- zabezpečuje zasadenie druhého sledu armádneho sboru do boja, pomáha paľbou pri zasadzovaní do boja druhých sledov divízií a rýchlej armádnej skupiny.

Hlavné zásady delostreleckého zabezpečenia pri zasadzovaní druhého sledu armádneho sboru

Delostrelecké zabezpečenie zasadenia druhého sledu armádneho sboru do boja prevádza delostrelectvo divízií prvého sledu v pásmach útoku, v ktorých sa zasadzujú druhý sled sboru, sborová delostrelecká skupina, poprípade delostrelectvo divízie v druhom slede armádneho sboru. V osobitných prípadoch môže zabezpečovať zasadenie do boja druhého sledu armádneho sboru tiež časť delostrelectva, ktoré bolo pridelené sboru na určité obdobie útoku, podľa osobitných nariadení veliteľa delostrelectva armádneho sboru so súhlasom veliteľa delostrelectva armády.

Delostrelecké zabezpečenie zasadenia druhého sledu armádneho sboru do boja vyžaduje:

- nepretržitého prieskumu v záujmoch delostrelectva, ktoré zabezpečuje zasadenie do boja druhého sledu sboru;
- včasného určenia delostreleckého soskupenia delostrelectva druhého sledu armádneho sboru;

- výhodného rozmiestenia bojovej zostavy delostrelectva druhého sledu armádneho sboru;
- metariálno-technického zabezpečenia delostrelectva druhého sledu armádneho sboru;
- protitankového a protiletadlového zabezpečenia pri zasadzovaní do boja druhého sledu armádneho sboru, pri jeho činnosti v prípravnom období a behom vedenia boja až do splnenia úlohy.

Pred začiatkom útoku druhého sledu armádneho sboru býva obyčajne krátka, ale mohutná delostrelecká príprava, okolo 10 až 20 minút, účelom ktorej je umlčať živú silu a palebné prostriedky nepriateľa hlavne v pásme útoku druhého sledu. V osobitných prípadoch, ak je treba, robí sa borenie a ničenie najdôležitejších cieľov. Aby sa skrátila doba delostreleckej prípravy, borenie a ničenie prevádza sa predvažne z otvorených palebných postavení.

Do otvorených palebných postavení treba zasadiť delostrelecké jednotky s najlepšie vycvičenými obsluhami diel, aby sa dosiahlo potrebného rozborenia a zničenia cieľov čo v najkratšom čase a aby sa nepredĺžovala zbytočne delostrelecká príprava.

Hlavnou zásadou delostreleckej prípravy pri zabezpečovaní zasadenia druhého sledu armádneho sboru do boja je, aby bola krátkou, ale pri tom mohutnou.

Najviac používaným spôsobom podpory útoku druhého sledu armádneho sboru je delostrelecká podpora útoku postupným sústreďovaním paľby. Na organizovanie delostreleckej podpory útoku palebným valom obyčajne nie je dostatok času a preto tento spôsob podpory útoku druhého sledu armádneho sboru pripadá v úvahu len v osobitných podmienkach.

Protitankové zabezpečenie útoku druhého sledu armádneho sboru prevádza protitanková záloha divízie druhého sledu sboru a protitanková záloha armádneho sboru vo forme pohyblivých protitankových oporných bodov. Povinnosťou delostrelectva divízií prvého sledu armádneho sboru je zabezpečiť druhý sled sboru a pomôcť v boji s nepriateľskými tankami všetkými prostriedkami, ktorými disponujú.

Protiletadlové delostrelectvo zabezpečuje v prvom rade hlavné soskupenie delo-

strelectva v prípravnom období útoku druhého sledu armádneho sboru, pri vyrazení tankov zabráňuje nepriateľskému letectvu v bombardovaní hlavne pechoty a tankov. Protiletadlové jednotky musia chrániť prúdy druhého sledu armádneho sboru zvlášte behom presunu a pri ich rozvinovaní, ak narazia na vážny nepriateľský odpor.

Reaktívne delostrelectvo vedie masovú paľbu po najdôležitejších oporných bodoch nepriateľskej obrany a veľmi výhodne sa ho dá použiť pri odrážaní protiútku nepriateľa. Tento druh delostrelectva je určený v prvom rade pre ničenie a umlčovanie živej sily a palebných prostriedkov nepriateľa, okrem toho pôsobí drtively na jeho bojovú morálku.

Záver

Vševojskovi velitelia musia ovládať zásady platné pre sorskupovanie delostrelectva armádneho sboru, zásady organizovania

delostreleckého útoku, za čo nesú zodpovednosť; je veľmi dôležité, aby sa zavčasu rozhodli oznámiť svoje rozhodnutie veliteľom delostrelectva a nemenili stále svoje rozhodnutie, pretože inakšie nemôže byť delostrelectvo zavčasu hotové.

Velitelia delostrelectva armádnych sborov a ich štáby musia byť vysoko kvalifikované delostrelecké kádry, ktoré ovládajú zásady vševojskového boja, pretože inakšie nemôžu splniť požiadavky, ktoré na nich kladie dnešný útočný boj; velitelia delostrelectva sú povinní zavčasu dávať smernice svojim štábom pre každú prácu a kontrolovať ju.

Pri zasadzovaní druhého sledu armádneho sboru do boja je hlavným činiteľom rýchlosť a čas; pri oneskorenom rozhodnutí veliteľov a vydaní smerníc je nebezpečie, že divízia v druhom slede armádneho sboru bude sa zasadzovať bez vydatnej delostreleckej podpory a bude malá pravdepodobnosť na jej úspech.

PŘEHLED NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH OTÁZEK, KTERÉ ŘEŠÍ VELITEL PĚŠÍ DIVISE PŘED PŘIJETÍM ROZHODNUTÍ PODLE MAPY

Pplk. žen. Jaroslav Foršť

Dříve než začne čtenář číst níže uvedený přehled nejdůležitějších otázek, které musí řešit velitel pěší divise před přijetím rozhodnutí podle mapy, chci mu říci, že uvedený postup myšlení velitele divise odpovídá principům školení frekventantů vojenských vševojskových akademií v SSSR.

Uvedený přehled otázek má sloužit k naučení se jednotnému způsobu a účelnému postupu myšlení, má zbavit velitele divise zbytečných úvah nad podřadnými otázkami, které činí konečné rozhodnutí velitele zpravidla opožděným, komplikovaným a velmi často nejasným a neúplným.

Mnohý čtenář snad namítne, že dát odpověď na všechny otázky uvedené v přehledu, vypracovat k nim závěry a na konec realizovat tyto závěry v předběžném rozhodnutí, vyžaduje několika hodin — zatím co bojová situace bude často vyžadovat od velitele divise, aby okamžitě reagoval na bojovou situaci a rozhodoval se bez dlouhých trvajících úvah.

Je samozřejmé, že v boji tomu tak často bude. A právě, aby se velitel divise uměl ve skutečném boji rychle rozhodnout, aby jeho rozhodnutí bylo promyšlené, podložené a odpovídalo situaci, je třeba, aby si v míru osvojil vyzkoušený a praxí potvrzený způsob vypracování rozhodnutí tak, jak ho používají sovětská důstojníci při svém školení a při svých cvičeních, a tak, jak toho vyžaduje dialektický způsob promyšlení všech otázek složitého procesu velitelského rozhodnutí.

Otázky uvedené v přehledu nesmí čtenář chápat jen v jejich jednotlivosti nebo v jejich prostém součtu. Tento způsob myšlení by neodpovídal marxistickému principu dialektiky a nevedl by velitele divise k nejlépe odpovídajícímu rozhodnutí. Všechny závěry, které velitel divise činí, ať z ujasnění úkolu nebo ze zhodnocení situace, musí být

vzaty ve spojitosti jednoho s druhým a každý jednotlivý závěr musí být proanalysován vzhledem k hlavnímu úkolu divise, musí být podtrženy hlavní věci a vypuštěny věci méně důležité a na konec všechny závěry musí být zhodnoceny ve světle postupně uzrávajícího velitelského rozhodnutí.

Jen důkladným osvojením dialektické metody procesu vypracování velitelského rozhodnutí a důsledným jejím použitím při všech rozhodnutích může se velitel divise při svém rozhodování vyvarovat hrubých chyb, majících za následek zbytečné a trestuhodné ztráty na životech i na válečném materiálu.

Mnohý čtenář namítne, že v otázkách není zachycen vliv spolupráce štábu divise na velitelské rozhodnutí. Mohlo by se říci, že veliteli divise stačí, když vyslechne informační zprávy jednotlivých velitelů a náčelníků druhů vojsk a návrh na rozhodnutí náčelníka štábu divise a pak jeho návrh buď plně schválí nebo částečně doplní. Tím by vlastně začínala a končila činnost velitele divise ve velitelském rozhodnutí.

Velitel divise, který by takto uvažoval a jednal, neodpovídal by sovětskému vzoru. Soudobý velitel divise musí být schopen samostatně a správně řešit všechny otázky spojené s bojem divise. Velitel divise musí znát nejen principy, ale i detaily dělostřeleckého, leteckého, ženijního a chemického zabezpečení boje divise. Musí ovládat principy použití tanků a samohybných děl, principy spojení a materiálně technického zásobování divise.

Velitel divise se nesmí stát otrokem situace, ani nesmí být přivázan k šabloně velitelského rozhodování. Přehled otázek nemá naučit velitele divise jenom správně rozmýšlet, nýbrž, hlavně, správně jednat. Velitelé, kteří sice správně uvažují, ale

neumějí své úvahy převést v činnost, jsou špatní velitelé.

Velitel divise musí projevit tvůrčí velitelskou schopnost. Jen velitel, který ovládá všechny otázky spojené s vedením složitého soudobého vševojskového boje a důsledně používá principů dialektiky ve svých rozhodováních, může se ctí splnit své velitelské povinnosti k svým vojákům, ve prospěch národa, ve prospěch třídy dělníků a rolníků, která ho na toto důležité místo postavila a jejíž zájmy a výsledky práce má povinnost ze všech svých sil a schopností bránit a ubránit.

Tolik úvodem.

Přehled nejdůležitějších otázek je sestaven pro útok pěší divise na nepřítel, který předem připravil obranu v polních podmínkách (viz Polní řád čs. branné moci, hl. 7, čl. 148).

Pořadí jednotlivých otázek v přehledu uvedených odpovídá postupu myšlení velitele divise při vypracování konečného rozhodnutí podle mapy a má tyto hlavní body:

1. Časová kalkulace vlastní práce velitele pěší divise.
2. Ujasnění úkolu.
3. Zhodnocení situace.
4. Zhodnocení času.
5. Materiální zabezpečení.
6. Zhodnocení meteorologických podmínek.
7. Celkové závěry.

Rozbor jednotlivých bodů

1. Časová kalkulace vlastní práce velitele pěší divise

Jakou lhůtu má velitel na vypracování rozhodnutí podle mapy (do hlášení svého rozhodnutí veliteli sboru), kolik hodin denního a kolik nočního času. Jakou dobu je nutno dát velitelům pěších praporů a pěších pluků, aby měli dost času na přípravu útoku. Jaká doba zůstane veliteli divise na jeho vlastní práci a jak tuto dobu rozdělí (kdy provede velitelský průzkum a kolik hodin bude trvat, kdy provede osobní průzkum — má-li dostatek času). Kolik hodin mu zůstane na ujasnění úkolu, zhodnocení situace, kdy vydá podřízeným velitelům rozhodnutí podle mapy.

Závěry

1. Kdo připraví informační zprávy a kdy je přednese veliteli divise.

2. Kdy ukončit své rozhodnutí podle mapy a kdy, kde a komu toto rozhodnutí vydat.

3. Kdy začít a kdy skončit velitelský průzkum (osobní průzkum).

4. Kdy vydat konečné rozhodnutí (v terénu), kolik hodin počítat na vydání směrnic pro organizaci součinnosti všech druhů vojsk (v terénu).

5. Kdy veliteli pluků přednesou svá konečná rozhodnutí veliteli divise (po vydání rozhodnutí podle mapy).

6. Do kdy je třeba získat nejnnutnější doplňující zprávy o nepříteli.

2. Ujasnění úkolu

Úkol armádního sboru a podmínky, za kterých armádní sbor útočí (Polní řád, hl. 7, čl. 148). Jaký úkol a jakou důležitost má divise v bojové sestavě a v manévru armádního sboru.

Jaký vliv má směr hlavního úderu sboru a šířka pásma hlavního úderu na bojovou sestavu divise.

Jak hluboký je bližší a další úkol divise ve srovnání s úkoly sousedních divisí; jaké jsou podmínky součinnosti s nimi. Jaká je šířka pásma útoku divise a jaká je ve srovnání se sousedními divisemi. Kde se předpokládá (velitelem armádního sboru) zasažení druhého sledu armádního sboru.

Závěry

1. Nejlépe vyhovující směr hlavního úderu (na základě úkolu daného sborem).

2. Kde vést hlavní a kde pomocný úder.

3. Bojová sestava divise (na základě ujasnění úkolu).

4. S kterým sousedem je třeba mít nejtěsnější součinnost.

3. Zhodnocení situace

a) **Nepřítel.** Jaké jednotky nepřítel je před frontou divise i na jejich křídlech; jaká je jejich bojeschopnost a morálka.

Přesná poloha předního okraje nepřátelského hlavního postavení. Místa oper-

ných bodů a středisek odporu na předním okraji (na prvním postavení) a jakými silami jsou tyto body a střediska bráněny. Kde jsou pravděpodobně místa styku nepřátelských jednotek a kde jsou nechráněné (nebráněné) mezery mezi jednotlivými opěrnými body nebo středisky odporu. Sestava plukovních záloh a kde jsou umístěny (druhé postavení). Sestava divisních záloh a jejich umístění (třetí postavení). Místa tankových záloh (kde a kolik tanků).

Pravděpodobný směr protiútoků nepřátelských záloh. Kde jsou příčky, jejich přesná poloha, v jakém směru mají frontu, k čemu pravděpodobně budou sloužit a kolik mohou pojmut vojska.

Zjištěné a předpokládané minometné a dělostřelecké baterie, místo jejich palebných postavení a místo hlavního dělostřeleckého seskupení.

Jak dlouho nepřítel připravoval obranné postavení. Charakteristika postavení a hustota obranných zařízení; počet souvislých zákopů v každém postavení, jednotlivé okopy, polní opevnění, velitelská stanoviště, pozorovatelná. Místa předstíraných polních opevnění. Charakteristika protitankových a protipěchotních zátarasů a jejich hustota.

Hustota obrany na různých úsecích (na 1., 2. i 3. obranném postavení). Síla pravděpodobného odporu na 2. a 3. obranném postavení.

Nejsilnější a nejslabší místa v obraně nepřítel (podle jeho bojové sestavy).

Sestava a způsob činnosti nepřátelského letectva.

Změnil-li nebo měnil-li nepřítel taktiku v boji nebo používal-li nových bojových prostředků.

Není-li zpráv o přemístění nebo úmyslu přemístit hlavní síly nepřítel z předního okraje na jiné obranné postavení v hloubce obrany.

Z á v ě r y

1. Vyhovující forma útoku (Polní řád, hl. 7, čl. 149).

2. Kde jsou hlavní síly nepřítel v hloubce úkolu divise, které je nutno zničit a jejichž obranné postavení je nutno se zmocnit, aby divise dosáhla plného úspěchu.

3. V jakém směru a na jakém úseku je výhodné provést hlavní úder, aby hlavní síly

nepřítel byly poraženy a aby nepřítel byl potom v hloubce své obrany (na 2. a 3. obranném postavení) poražen po částech. Jak při tom využít slabých míst v nepřátelské obraně se zřetelem na terén, na jeho výhody nebo nevýhody, které poskytuje k zesílení nebo oslabení obrany nepřítel, t. j. v jakém směru a s jakým cílem je nutno vést pomocný úder, aby byla obrana nepřítel porušena a aby byly vázány jeho zálohy.

5. Jaká bude bojová sestava divise se zřetelem na hloubku obrany nepřítel, na její hustotu a se zřetelem na předpokládaný rychlý postup vlastních jednotek v hloubce nepřátelské obrany.

6. Jakých objektů nebo jakých postavení je třeba se zmocnit pěšími pluky prvního sledu divise (bližší a další úkol pěších pluků), aby byl zabezpečen manévr druhého sledu divise.

7. Úkol pluku druhého sledu divise (je-li divise sestavena ve dvou sledech), úkoly protitankové zálohy se zřetelem na pravděpodobné protiútoky nepřítel.

8. Úkoly dělostřelectva na zničení a umlčení nepřátelských odporů a dělostřeleckých baterií, které je nutno vyřadit, aby byl zabezpečen průlom nepřátelské obrany a postup divise do její hloubky.

9. Úkoly tanků na zničení živé síly a palebných prostředků nepřítel, na ovládnutí důležitých postavení a objektů v hloubce obrany nepřítel.

10. Úkoly pro dalekonosné dělostřelectvo armádního sboru a letectvo (je-li útok divise podporován letectvem).

11. Co je třeba vyjasnit průzkumem a zda je nutné provést průzkum bojem před útokem (kdy, jakými silami a s jakým cílem).

b) **Vlastní vojska.** Sestava divise, počty, bojeschopnost a morálka vojsk; rozložení jednotek divise a jejich možná pohotovost k splnění úkolu a jaká přeskupení vojsk jsou nutná. Takticko-technické možnosti jednotek a zbraní divise; nejlepší použití dělostřelectva (také PL dělostřelectva) tanků, ženíjních jednotek, letecké podpory i jednotek protichemické ochrany.

Poměr sil vlastních i nepřátelských na celém úseku divise i na jednotlivých úsecích (hlavně na směru hlavního úderu divise). Průměrná hustota vlastních i nepřátelských sil na 1 km fronty.

Závěry

1. V jaké míře divise svými silami (organickými a posilovými) zabezpečuje splnění úkolu daného jí velitelem armádního sboru.

2. Směr a pásmo hlavního úderu divise se zřetelem na sestavu divise i posilových prostředků: kdy tato sestava bude v pohotovosti.

3. Nejlépe vyhovující bojová sestava divise a pluků se zřetelem na šířku pásma útoku divise, na početní stavy, bojeschopnost a pohotovost jednotek divise a posilových prostředků.

4. Jak rozdělit plukům posilové prostředky, jak silné budou zálohy a jak rozdělit doplňky mužstva (jestliže je divise dostává).

5. Jak organisovat součinnost se sousedy (v jednotlivých obdobích boje) a jak zabezpečit křídla a styky (jakými silami a prostředky).

6. Co je třeba vyjasnit o vlastních vojácích a o sousedech u vyššího velitelství.

c) **Terén** (vyjasnit, odpovídá-li mapa terénu).

Terén na straně nepřítele

Všeobecný ráz terénu; do jaké míry terén usnadňuje, (znesnadňuje) útok divise, jaké podmínky poskytuje terén nepříteli pro palby a pozorování v pásmu útoku divise a na jejích křídlech; kde jsou dominující kóty, mající klíčové postavení v obraně nepřítele a na nichž je v podstatě závislá odolnost obrany; jaký mají tyto kóty výhled a výstřel; místa, z nichž může nepřítel podniknout protiútoky, nebo místa, z nichž může vést výhodnou bočnou palbu a tím ohrozit proniknutí naší útočné sestavy do hloubky jeho obrany; jakých čar, objektů je nutno dosáhnout, aby byl zajištěn další postup v hloubce nepřátelské obrany; které čáry a objekty nutno po dosažení opevnit; nejvýhodnější směr pro útok divise, t. j. směr, který je nejvíce chráněn proti nepřátelskému pozorování a palbám, jaké má nepřítel podmínky pro součinnost všech druhů vojsk — zvlášť na předním okraji a zvlášť v hloubce obrany (na 2. a 3. obranném postavení), úseky (místa), která mu poskytují nejvýhodnější použití dělostřelectva a tan-

ků; místa vhodná pro umístění dělostřelectva pro přímou střelbu a pro rychlé a skryté přemísťování dělostřelectva (v hloubce nepřátelské obrany); místa, kde nutno použít minometů a houfnic (se strany nepřítele), úseky na předním okraji a v hloubce obrany, které jsou výhodné pro postup našich tanků a které ztěžují nepříteli organisování protitankové obrany (i na odvrácených svazích); úseky, které jsou tankům těžko dostupné; směr výhodný pro obchvácení nepřítele.

Jaký je stav silnic, cest a řek a jeho vliv na postup divise.

Terén na vlastní straně

Místa, která jsou výhodná pro skryté umístění vojsk v místech soustředění a ve východišti útoku (místa výhodná k provedení vystřídání). Výhodná čára zteče. Jaké jsou podmínky pro překonání vzdálenosti z východiště útoku do čáry zteče a tamodtud k určeným cílům útoku. Místa výhodná pro umístění druhého (třetího) sledu divise a pro umístění protitankové a tankové zálohy; místa výhodná pro umístění palebných postavení dělostřeleckých skupin (ve vzdálenosti 2 až 4 km od předního okraje) a místa výhodná pro umístění děl pro přímou střelbu (na vzdálenost 500 až 800 m od předního okraje). Místa výhodná pro východiště útoku pro tanky. Úseky výhodné pro postup tanků před předním okrajem nepřátelské obrany (místa výhodná pro rozvinutí tanků). Jaké podmínky klade terén na ženijní zabezpečení útoku divise, které směry potřebují nejsilnější ženijní zabezpečení. Místa výhodná pro umístění velitelského stanoviště (i záložního) a pro pozorovatelnu velitele divise. Jaký je stav silnic a vodních toků a opatření na zlepšení tohoto stavu.

Závěry

1. V jakém směru a v jakém pásmu je výhodné vést hlavní úder.

2. Kde umístit hranice mezi pěšími pluky prvního sledu divise a čeho dosáhnout prvními sledy těchto pluků (blíže úkol pěších pluků).

3. Kde určit místo soustředění jednotek divise, vyčkávací prostor, východiště útoku pro pěchotu, vyčkávací prostor a výcho-

diště útoku pro tanky, čáru zteče, palebná postavení dělostřeleckých skupin.

4. Nutná opatření při nepřátelské dělostřelecké a letecké protipřípravě.

5. Kdy, kde a které dělostřelectvo podřídit při útoku přímo velitelům pěších pluků.

6. Co je nutno v terénu upřesnit na směr hlavního úderu a jakým způsobem. (Prostory skryté pro pozorování, hodnota přírodních překážek a jejich ženižní úpravy a pod.).

7. Kde umístit druhý sled divise, protitankovou a tankovou zálohu a jaké úkoly jim dát, vycházejíc z hodnocení terénu.

8. Kde (na jaké čáře) provést dýmovou clonu a jaké prostory nepřítele je třeba oslepit dýmem během postupu divise.

9. Jaká ženižní opatření je třeba učinit (jaké a kolik průchodů provést v zátarasech, jak rozdělit ženižní síly a prostředky, jaká učinit zastírací opatření).

10. Prostory, které je nutno po dosažení opevnit, rozsah opevnění a jakých sil je k tomu třeba.

11. Kde umístit velitelské stanoviště, záložní velitelské stanoviště a pozorovatelnu velitele divise.

12. Jak zabezpečit křídla divise a jakými silami a prostředky.

13. Co je třeba ještě zjistit průzkumem (otázky terénu).

4. Čas

Kolik dní má divise na přípravu útoku.

Jakou dobu potřebuje divise k přemístění z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru před vystřídáním a z těchto prostorů do východiště útoku. Jestliže se čára zteče neshoduje s čarou dotyku (východiště útoku – vzdálenost 600 až 800 m, východiště zteče – vzdálenost 150 až 250 m), kolika minut je pěchotě třeba k překonání vzdálenosti mezi čarou dotyku divise a čarou zteče a kolika minut je třeba tankům k překonání vzdálenosti z východiště útoku na čáru zteče (anebo jestliže tanky přecházejí do útoku přímo z vyčkávacího postavení, jakou dobu potřebují k překonání vzdálenosti z vyčkávacího postavení na čáru rozvinutí); kolik minut je třeba k překonání vzdále-

nosti z čáry zteče do prvního nepřátelského zákopu. Jaké doby je třeba na přípravu východiště útoku. Jaké doby je třeba k zaujetí palebných postavení dělostřelectvem a které dělostřelectvo se bude přemísťovat nejdříve.

Závěry

1. Kdy začít přesun jednotek z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru se zřetelem na pohotovost stanovenou velitelem sboru a kdy začít tam odtud přesun do východiště útoku.

2. Kdy zakončit vystřídání.

3. Kdy začít a kdy zakončit přípravu východiště útoku.

4. Kdy pěchota vyrazí k útoku a kdy dosáhne čáry zteče.

5. Kdy zaujmou tanky východiště útoku, kdy začnou pohyb z východiště útoku a kdy dosáhnou čáry zteče.

6. Kdy provést rozminování průchodů ve vlastních a kdy v nepřátelských minových polích.

7. Kdy začít zadýmování a kdy je zakončit.

8. Kdy a které dělostřelectvo zaujme to nebo ono palebné postavení.

5. Materiální zabezpečení

V jakém stavu je týl divise. Jak je divise materiálně zabezpečena hlavními druhy proviantu, munice a krmiva; jaké jsou možnosti přísunu zásob (zhruba váha přísunu a lhůty); jaké jsou možnosti čerpání zásob z místních zdrojů; kde rozvinout divisní sklady a divisní obvaziště; jaký je stav komunikací a jakou úpravu potřebují. Jaké jsou potíže a nedostatky a jak je odstranit (podle konkrétní situace).

Závěry

1. Jak organisovat práci týlu a co je nutno učinit pro materiálně technické zabezpečení útoku divise.

2. Jak organisovat ochranu a obranu týlu.

3. Jaké ženižní práce nutno provést ve prospěch týlových útvarů (sklady, silnice, cesty).

4. Místo (prostor) divisních skladů a divisního obvaziště.

6. Meteorologické podmínky

Jaký vliv mají teplota vzduchu, síla a směr převládajících větrů a podmínky viditelnosti na splnění úkolu divise.

Jaký vliv má počasí na provedení maskování vojsk a možnost založení požárů. Východ a západ slunce; délka dne a noci.

Závěry

1. Jak využít meteorologických podmínek k úspěšnému vedení útoku.

2. Jak mohou tyto podmínky ztížit úkol divise a jaká opatření je proto nutno učinit.

3. Jaká opatření nutno učinit pro maskování vojsk a zabránění požárům.

4. Délka dne a noci.

7. Celkové závěry z ujasnění úkolu a zhodnocení situace

1. **Nepřítel.** Jaké jednotky nepřítel jsou před frontou divise, přední okraj nepřátelského hlavního obranného pásma, opěrné body i střediska odporu, čára postavení plukovních a divisních záloh a prostory umístění těchto záloh, postavení sborových záloh (2. obranného pásma).

2. **Myšlenka rozhodnutí** (taktický zámysl), směr a pásmo hlavního a pomocného úderu, bojová sestava divise (po případě i pluků).

3. **Pluky prvního sledu divise**, sestava a posilové prostředky, bližší a další úkol, hranice úseku (levá) mezi pluky. Úkoly pro zabezpečení křídel a styků mezi pluky a který velitel je odpověden za styk; jednotky, které podporují každý pluk.

4. **Pluk druhého sledu divise**, sestava a posilové prostředky. Kde a kdy se pluk soustředí, v jakém směru, s jakým úkolem a kdy pluk začne pohyb z místa soustředění (nebo kdy má pohotovost k vyrazení), jaké jednotky ho podporují při zasazení do boje.

5. **Dělostřelectvo.** Kdy má pohotovost, úkoly dělostřelectva rozdělené po údobích dělostřeleckého útoku, sestava divisní dělostřelecké skupiny, jak nevhodněji použít dělostřelectva (i podpůrného) a jak použít dělostřelectva a minometů pluku druhého sledu divise do zasazení tohoto pluku do boje; kdy a kde při útoku podřídit část dělo-

střelectva velitelům pěších pluků (které dělostřelectvo a kterým velitelům).

6. **Tanky.** Sestava tanků přímé podpory pěchoty, jejich úkoly, které pěší pluky podporují, v jakém směru a které čáry se musí zmocnit. Kde je východiště tanků pro útok, kdy ho zaujmají a kdy vyraží k útoku. Kde je čára zteče pěchoty. Kde je čára rozvinutí tanků (je-li nutná). Místo soustředění tanků po splnění jejich úkolu. V jakém směru budou tanky pravděpodobně dále zasazeny.

7. **Letectvo.** Jaké úkoly dát bitevnímu letectvu, podporuje-li útok divise.

8. **Zálohy.** Síla a sestava zálohy divise (má-li divise bojovou sestavu se všemi pluky v jednom sledu). Kdy a kde se tato záloha soustřeďuje a jaký bude mít úkol.

9. **Protitanková záloha.** Síla a sestava, kdy a kde se soustřeďuje, směr postupu, jaké úkoly plní, která protitanková postavení bude postupně obsazovat k odrazení protiútoků nepřítelských tanků. Jaký úkol splňuje v údobí dělostřelecké přípravy.

10. **Pohyblivý zatarasovací oddíl.** Síla a sestava, kdy a kde se soustřeďuje, směr postupu a jaké úkoly postupně plní. Jeho materiální vybavení a jeho součinnost a případná podřízenost veliteli protitankové zálohy.

11. **Tanková záloha** (má-li divise dostatek tanků). Síla a sestava, kdy a kde se soustřeďuje, směr postupu a úkoly.

12. Kde a kdy zakončit zřízení velitelského stanoviště, záložního velitelského stanoviště, divisních skladů, divisního obvažiště, v jakém směru se bude přemísťovat velitelské stanoviště (osa přemístění).

13. Jaké doplňující otázky vznikly během ujasnění úkolu a zhodnocení situace, které je třeba vyjasnit během velitelského průzkumu v terénu.

Celkovými závěry zakončuje velitel pěší divise vypracování rozhodnutí podle mapy. Je třeba zdůraznit, že tato činnost velitele divise je jednou z nejzávažnějších a nejdůležitějších. Rozhodnutí podle mapy je základem pro veškerou další činnost štábů i vojsk divise. Přehled otázek, tak jak byl výše uveden, může se stát pomůckou, vodítkem i kostrou pro účelný, jednotný a praktický způsob vypracování rozhodnutí pro útok podle mapy velitelem pěší divise.

PŘEVOZ PĚŠÍ DIVISE AUTOMOBILY

Plk. aut. Bohumil Kožešník

I. Všeobecně

Po ukončení imperialistické války r. 1918 vzrůstá ve všech státech motorisace armády a organisují se rychlé vyšší jednotky. Na první pohled se zdálo, že převozů vojsk na autech, které ke konci imperialistické války dosáhly velkých rozměrů, nebude užíváno již nikdy v té míře jako v předchozí válce.

Ale průběh války ve Španělsku v letech 1937—1938 ukázal, že tomu tak nebude, neboť činnost letectva je rozrušována železniční sítí tak, že jí v mnohých případech nelze po určitý čas vůbec použít. U republikánské armády musely být proto organisovány převozy celých vyšších jednotek až na vzdálenosti do 550 km, jak tomu bylo na př. v aragonské operaci.

Ač měla republikánská armáda jen malý počet automobilních dopravních prostředků, prokázaly automobilní převozy vojsk při převaze letectva u povstalců podstatnou pomoc velení.¹⁾

Ve Velké vlastenecké válce čím dál tím více vzrůstal význam automobilních převozů a při obraně Stalingradu na podzim r. 1942 dochází k největším a k nejintenzivnějším automobilním převozům vojsk provedeným až do této doby. Byly převáženy celé pěší divise se všemi zbraněmi a koňmi na vzdálenosti 100 až 250 km přes zoufalou činnost fašistického letectva, které bombardovalo železniční stanice, mosty, tratě a silnice. Automobilní převozy vojsk a ostatní automobilní doprava na stalingradské frontě dovolily nejen ubránit volžskou pevnost, ale také obklíčit a zničit seskupení německých fašistických vojsk. Že automobilních převozů vojsk bylo používáno ve velkém rozsahu i dále ve Velké vlastenecké válce, vyplývá již z toho, že Sovětská armáda byla nucena překonávat ohromné vzdálenosti při zničených železničních tra-

tích ve velmi krátkých časových intervalech.

Zkušenosti z automobilních převozů vojsk v poslední válce dokazují, že umožňují přeskupovat vojska na větší vzdálenosti po silnicích, urychlují toto přeskupování a zabezpečují tak zisk času, úsporu sil vojsk a šetření materiálem.

Automobilní převozy dávají možnost převést vojska přímo k místu boje a proti železničním převozům vynikají větší rychlostí a pružností, ulehčují zastírání.

Ovšem automobilní převozy vojsk vedle svých předností mají i své nevýhody, zvláště při srovnání s pochody, neboť vyžadují dobrých silnic, jsou velmi zranitelné nepřátelským letectvem a vyžadují pečlivé organisace a přísné regulace pohybů na osách převozů. Podle svých cílů se dělí automobilní převozy vojsk na operační a taktické.

Při operačních převozech jde nejčastěji o převoz

- a) útvarů zajišťovacích a útvarů k zesílení bojového zajištění,
- b) při soustředování vojsk po ukončení železničního převozu,
- c) při zničení železničních úseků,
- d) při tvoření nových armád a vyšších jednotek,
- e) při tvoření armádních a sborových záloh,
- f) při likvidaci průlomů nebo při rozvíjení úspěchů,
- g) při obsazování operačně důležitých prostorů a čar,
- h) při pronásledování, obchvatu a obklíčení nepřítele.

Při taktických převozech pak obvykle jde o převoz

- a) průzkumných útvarů, čelních oddílů a různých jednotek k obsazení důležitých terénních čar,
- b) pěších i vyšších jednotek operujících zároveň s jinými druhy vojsk, na př. s tankovými vojsky,
- c) jednotek při manévrové obraně,

¹⁾ Pozn. redakce: Převahy ve vzduchu bylo dosaženo jen díky pomoci nacistické Luftwaffe a italského fašistického letectva.

d) jednotek k zničení nepřátelských výsadekových oddílů,

e) jednotek při pronásledování, obchvatu křídla a k zajištění ustupujících útvarů.

Z toho je patrné, že u pěší divise půjde nejčastěji o převoz operační na velkou vzdálenost. Nejvýhodnější vzdálenost pro automobilní převoz pěší divise je vzdálenost od 200 do 400 km. Nejmenší vzdálenost, na kterou lze účelně ještě pěší divisi převážet, je 75 km.

K převozu pěší divise je třeba mít alespoň dvě silnice. Při dvou silnicích může být pěší divise soustředěna v novém prostoru při vzdálenosti do 300 km za 15 až 20 hodin, t. j. během jednoho dne. Při jedné silnici bylo by třeba i pro vzdálenost daleko menší 2 dnů. Při vzdálenosti nad 300 km při obyčejných silnicích je třeba k převozu pěší divise 2 dnů, avšak při dálnicích lze převézt pěší divisi do vzdálenosti 400 km za 10 až 12 hodin, nad 400 km za 1 den. Nutno si však uvědomit, že při převozu vyšší jednotky nutno mít kromě hlavních silnic ještě silnice pomocné pro případný manévr, na které by mohly přejít automobilní proudy, kdyby byly hlavní silnice poškozeny nepřítelem.

Podle situace a silniční sítě provádí se převoz pěší divise v rozčleněné sestavě jak do šířky, tak i do hloubky. Útvary s posilovými prostředky a týly projíždějící po jedné silnici tvoří automobilní proud, který se dělí na sledy. Sledy se organizují tak, aby byla zabezpečena jejich taktická samostatnost; proto nutno do sledů proudů zařadit celé taktické jednotky s posilovými prostředky a s jejich týly.

V každém sledu se ponechávají záložní auta v množství 3 až 5% z celkového počtu naložených aut.

Pěší pluk při převozu se dělí obvykle na 4 až 5 sledů. Rychlost pohybu automobilního proudů závisí na druhu aut, na délce proudů, na druhu a stavu silnic, na roční době, na počasí a podmínkách viditelnosti. Střední rychlost automobilního proudů ve dne na obyčejných silnicích je 30 km/hod., na asfaltovaných a betonových silnicích 35 km/hod. Na stalingradské frontě byly převozy konány až s rychlostí 50 km/hod. a bylo povolováno překročení rychlosti na některých úsecích až nad 50 km/hod. V noci při jízdě se světly je rychlost jízdy

15 až 20 km/hod., se zhasnutými světly může klesnout i pod 10 km/hod.

Vzdálenost mezi auty za jízdy jsou 25 až 50 m, mezi automobilními rotami 300 až 500 m, mezi sledy proudů 20 až 30 minut jízdy.

Velitel převážené divise odpovídá za celou organizaci převozu.

Velitel automobilních útvarů se podřizuje na dobu převozu veliteli převážené pěší divise a odpovídá za technickou přípravu, provedení a zabezpečení převozu a za správné využití automobilních prostředků. Při organizaci a provádění automobilních převozů mají největší důležitost operačně taktické úkoly; jimi se řídí celá technická příprava a provádění převozu.

Velitelem sledu je velitel jednotky převážené ve sledu, jeho zástupcem po stránce technické je velitel příslušné automobilní jednotky.

Uvážíme-li, že k převozu celé pěší divise se vším materiálem a koňmi je třeba přibližně asi 2000 nákladních aut, musíme si zároveň uvědomit, že k tomu bude třeba několika automobilních praporů, pro které musí být vyšší automobilní velitelství (velitelství automobilní brigády atd.).

Důležité bude snížit počet aut, potřebných pro převoz. Toho lze dosáhnout, dovolí-li to situace, kombinací pochodu a převozu nebo dočasnou motorisací týlu podřízených jednotek pěší divise a pochodem dočasně nahrazených hipomobilních částí týlu. Posledním způsobem lze snížit potřebu nákladních aut až na polovinu, vzhledem k tomu, že 1 nákladní 3t auto plně nahradí šest hipomobilních vozů, pro které bychom při převozu museli mít 10 nákladních aut 3tunových.

Abyste automobilní převozy vojsk mohly splnit svůj hlavní úkol — získat čas — musí být pečlivě organizovány.

Vyskytuje se často otázka, které štáby vyšších jednotek a do jakých podrobností musí se zabývat plánováním automobilních převozů vojsk. Abychom mohli určit úlohu jednotlivých velitelství při plánování automobilních převozů, musíme nejprve určit, které velitelství má právo nařídít automobilní převoz vojsk, neboť od tohoto velitelství začíná v podstatě plánování převozu.

Právo na rozhodnutí o operačním převozu podle účelnosti a nutnosti má to veli-

telství, v jehož podřízenost patří automobilní útvary a v jehož správě jsou silnice pro převoz.

Jsou to velitelství armády, fronty a hlavní velitelství. Tato velitelství rozhodují o vnitřních armádních, frontových a mezifrontových operačních převozech.

Proto od štábů těchto velitelství se začíná počáteční plánování převozů.

Ve svých nařízeních musí tento příslušný štáb

a) stanovit úkol převážené vyšší jednotky přes štáb, kterému je vyšší jednotka podřízena;

b) stanovit, jaké automobilní útvary přidělí pro převoz, pod jakým velením a na jakou dobu, kde tyto útvary jsou atd.;

c) stanovit dobu převozu;

d) přidělit silnice, prostředky regulace dopravy, pojítka, a jestliže je toho třeba, doplnit prostředky bojového zajištění (letectvem, protiletadlovým dělostřelectvem atd.).

I když plánování převozu pěší divise začíná u velitelství armády, fronty i hlavního velitelství, jádrem plánování převozu je štáb pěší divise.

Ani v tom případě, kdyby byl převážen armádní sbor v úplném složení, nemůže se štáb sboru zabývat podrobným zpracováním plánů převozu svých divisí, protože by to vyžadovalo mnoho času, nezaručovalo by to hladké řízení, ani při nakládání a vykládání, ani při pochodu, a přitom by byly štáby divisí do určitého stupně znaveny odpovědností. Budeme-li zkoumat otázku plánování automobilního převozu ve štábu sboru, uvidíme, že se při převozu armádního sboru úloha jeho štábu omezuje na příkazy divisím a podřízeným útvarům, pokud jde o

a) prostor nakládání a vykládání,

b) lhůty převozů (lhůty soustředění),

c) osy (silnice), na jakou dobu se přidělují a kdo je obsluhuje,

d) které sborové útvary nebo posilové útvary (motorisované) se zařazují do proudu a ke které divisi, kde a kdy, jaká je jejich délka ve sledech proudu,

e) místo štábu sboru.

Divise nemůže účelně přenést plánování převozů na pluky, neboť předpokladem automobilních převozů je zvláštní pečlivost a přesnost výpočtů (až do minut), a také proto, že se po jedné silnici budou pohybovat také i jiné části divise. Z toho plyne

závěr, že převáží-li se celá divise nebo její část nebo celý armádní sbor, je hlavním plánovacím orgánem štáb pěší divise.

2. Bojové zabezpečení automobilního převozu pěší divise

a) Průzkum

Vzdušný průzkum se organizuje zpravidla pomocí armádních prostředků; pozemní — vlastními prostředky divise.

Vzdušný a pozemní průzkum organizuje velitel převážené pěší divise ve všech případech, je-li na pochodu, v nakládacím nebo vykládacím prostoru možné střetnutí s pozemními jednotkami nepřítele.

Po osách převozu se vysílají čelné průzkumné skupiny, do nichž se zařazují tanky nebo obrněná polopásová vozidla, protitankové a pěší jednotky na autech, auta a motocykly pro spojení, radiové stanice, chemické a ženijní jednotky.

Boční průzkum se provádí ve vzdálenosti 20 až 30 km od osy převozu zvláštními průzkumnými jednotkami, které jsou sestaveny ze 2 až 3 tanků nebo obrněných polopásových aut, 1 až 2 čet pěchoty na autech s protitankovým dělem a s pojítky.

Vzdálenosti pozemní průzkumné skupiny od čela předvoje bývají ve dne 25 až 30 km, v noci 15 až 20 km. Boční i čelní průzkumné skupiny vysílají průzkumné hlídky na vzdálenosti 2 až 3 km.

b) Zajištění

Zajištění při automobilních převozech organizuje se na těch zásadách jako při pochodu.

Do předvoje se dává až $\frac{1}{3}$ pěchoty a $\frac{1}{2}$ dělostřelectva proudu, tanky, obrněná polopásová auta, ženijní a chemické jednotky.

Do zadního voje při převozu z bojiště do týlu dává se z proudu divise prapor zesílený dělostřelectvem, ženijními a chemickými jednotkami.

Vzdálenost předvoje od hlavních sil závisí na situaci a rychlosti proudu a kolísá od 20 do 30 km, vzdálenost čelního oddílu 10 až 15 km ($\frac{1}{2}$ hodiny jízdy), čelní záštity jsou vpředu na vzdálenost 3 až 5 km (5 až 10 minut jízdy).

Ochrana nakládacích a vykládacích prostorů se organizuje podle zásad zajištění při ubytování jednotek.

Protiletcecká obrana převážené divise se organizuje v prostoru nakládání až do prostoru vykládání v to.

K tomuto účelu se použije protiletadlových prostředků jak divise, tak automobilních útvarů a všech prostředků přidělených na dobu převozu.

Zajišťují se místa největšího nahromadění aut a nebezpečné úseky na ose.

V proudech se rozmisťují kulometry převážených jednotek i automobilních jednotek.

Pro hlášení služby se používá síť hlášení služby a organizují se zvláštní hlídky, které se vysílají do vzdálenosti 15 km od nakládacích nebo vykládacích míst.

Protitanková obrana proudu se zabezpečuje rozdělením protitankových děl a protitankových jednotek v proudu a také jejich pohybem po rovnoběžných silnicích.

3. Politická práce při automobilním převozu divise

Pozornost politických orgánů má být zaměřena na zabezpečení vysokého politicko-morálního uvědomění převážených automobilních jednotek, aby převoz byl proveden včas, utajeně, aby při převozu panovala vysoká uvědomělá kázeň, aby bylo šetřeno fyzických sil, válečné výzbroje a výstroje aby byla zachována pohotovost vojsk k bojové činnosti.

Politickou práci za převozu organizuje zástupce velitele pěší divise pro politické věci.

Zástupci velitelů automobilních útvarů pro politické věci se mu podřizují na dobu převozu se všemi svými pracovníky. Politické orgány věnují zvláštní pozornost přípravě stranického a mládežnického aktivu a rozmístění politických orgánů v proudu a jeho sledech.

Udržují vojíny v znalosti bojové situace, politického života strany a mezinárodní situace.

K své činnosti využijí zastávek a odpočinků.

Politické orgány organizují všestranný politický průzkum obydlených míst na osách, zvláště těch, kde se předpokládají odpočinky. V těch mají získávat také obyvatelstvo pro vypětí všech sil k aktivní pomoci armádě.

Povinností politických orgánů je stále vyvíjet úsilí k zabezpečení nejpřísnějšího zachování vojenského tajemství, k boji se špiónáží a záškodníky.

4. Plán převozu

Plán převozu, který zpracovává štáb převážené pěší divise, obsahuje

- organizaci průzkumu cest, nakládacího a vykládacího prostoru;
- pořadí a dobu soustředění vojsk a automobilních útvarů;
- organizaci vlastního převozu;
- plán materiálního vybavení nakládacího prostoru a jeho bojové zajištění;
- plán nakládání;
- vysílání sledů proudu a vykládání;
- plán protiletcecké a protitankové obrany;
- plán protichemické ochrany;
- plán silničních a mostních prací,
- plán regulace dopravy,
- nařízení politického, zdravotnicko-veterinářského rázu;
- a plán materiálního zabezpečení.

Velitelé automobilních útvarů zpracovávají:

- plán přípravy svých útvarů k převozu (technická prohlídka vozidel, příprava a vstrojení vozidel),
- plán materiálně-technického zabezpečení automobilních útvarů (PHM, náhradní součástky, dílny a vyprošťovací prostředky);
- plán soustředění automobilních útvarů před nakládáním a
- plán soustředění automobilních útvarů po vyložení.

Jakmile dostane velitel divise rozkaz k převozu, nečeká na výsledky všech kalkulací pro převoz, nýbrž ihned rozhodne o organizaci průzkumu nakládacích prostorů, osy převozu, vykládacích prostorů a o organizaci vlastního převozu.

Je-li dostatek času, organizuje se průzkum s předpokladem, že se využije všech jeho výsledků k zpracování plánu. Není-li dostatek času, organizuje se průzkum postupný. Tento průzkum se provádí tak, že jedna část průzkumu prozkoumá osy převozu až k místům zastávek (odpočinků) a své zprávy dodá do počátku převozu. Druhá část průzkumu prozkoumá zbývající část osy a k výsledkům tohoto průzkumu se

přihlédne teprve za zastávky (odpočinku).

Aby se zkrátila doba k přípravě převozu, může štáb, který převoz nařídil, organisovat svými prostředky předběžný průzkum osy převozu a vykládacích prostorů a doručit veliteli pěší divise již výsledky těchto průzkumů.

Průzkum nakládacích prostorů se provádí nezávisle na průzkumu osy převozu.

5. Nakládací prostor

Nakládací prostor divise vyžaduje rozsahu 40 až 50 km² a dělí se na nakládací prostory útvarů divise.

Pro pěší pluk je třeba nakládacího prostoru v rozsahu 15 km² a dělí se na nakládací prostory praporů s rozsahem asi 1,5 km². Praporní nakládací prostor se skládá: z vyčkávacích míst automobilních jednotek před nakládáním, míst pro soustředění převážených jednotek, nakládacích míst a ze seřadistiš naložených vozidel do sledu proudu.

Průzkum nakládacích prostorů a cest v nich organisují a provedou velitelé útvarů divise na základě rozkazu divise za přítomnosti důstojníka štábu divise a příslušných velitelů automobilních útvarů. Velitelé převážených útvarů během průzkumu určují na místě svým jednotkám nakládací prostory, stanoví cesty a pořádek pohybu uvnitř nakládacího prostoru, vydají směrnice o způsobu zastírání, a pořadí úpravy nakládacích prostorů a rozdělují prostředky pro tuto úpravu.

Velitelé praporů, dělostřeleckých oddílů a samostatných rot na základě pokynů svých představených provádějí společně s příslušnými veliteli automobilních jednotek průzkum svých nakládacích prostorů a rozdělují je na nakládací místa setnin.

Vydají na místě potřebné pokyny o způsobu jejich úpravy, o rozsahu zastírání, protiletcecké a protitankové zbraně.

Velitelé setnin si na místě upřesní pořadí nakládání a neprodleně organisují úpravu nakládacích míst.

Po ukončení průzkumu nakládacích prostorů schvaluje velitel divise nakládací prostory, rozdělení sil a prostředků, potřebných k úpravě nakládacích prostorů, plán regulace dopravy v nakládacím prostoru a jeho zabezpečení. Všechna tato řešení zpracuje štáb divise v náčrtu nakládacího

prostoru s uvedením cest pohybu jednotek uvnitř jednotlivých nakládacích prostorů, cest výjezdů sledů proudu na předpokládané osy převozu, míst regulačních orgánů, telefonních stanic a rozmístění obrany nakládacího prostoru.

Opatření k organisaci protiletcecké a protitankové obrany a protichemické ochrany se vydají dílčími rozkazy.

6. Výpočet potřeby motorových vozidel

Zároveň s průzkumem osy převozu a nakládacích prostorů se provádí výpočet potřeby vozidel pro automobilní převoz. Výpočet provádějí štáby útvarů za spoluúčasti důstojníka štábu automobilních útvarů.

Za základ výpočtu se berou tabulky obloženosti nákladních aut. Kalkulace se provádí v tomto pořadí:

1. určuje se, které útvary (oddíly, setniny) divise mají být převáženy a které se přesunou vlastním pochodem; sestaví se jejich početní stav,

2. určuje se druh vozidel a celkové jejich množství, nutné k nakládání materiálu, koní, vozů, jež mají být převezeny, a stanoví se počet osob, který bude zároveň s nimi na těchto autech převážen,

3. určí se počet osob, který možno umístit na autech vlastního počtu pěší divise;

4. stanoví se počet vozidel nutných k převozu zbytku osob;

5. na konec se stanoví celkové množství potřebných nákladních aut pro převoz.

Na základě těchto výpočtů sestaví štáb pěší divise s určeným důstojníkem automobilní jednotky plán rozdělení automobilních útvarů (motorových vozidel) k převozu podřízených jednotek.

Výpisy z tohoto plánu rozešle štáb divise příslušným převáženým a automobilním útvarům.

Převáženým útvarům je tento výpis podkladem pro organisaci sestavy sledu proudu a upřesnění plánu nakládání. Automobilní útvary připraví na základě tohoto výpisu své součásti k převozu a diriguji je do nakládacích prostorů převážených útvarů, kde ve vyčkávacích prostorech útvarů provedou veškeré přípravné práce pro nakládání. Přesun do těchto prostorů se provádí zpravidla v noci a umístění automobilních

útvary v tomto prostoru musí být bezpečně zastřeno. Setrvání automobilních útvarů ve vyčkávacím prostoru závisí na přípravách k převozu a na čase pro oddech řidičů.

7. Regulace pohybu a spojení při automobilním převozu

Řízení pohybu při převozu se zabezpečuje vypracováním grafikonu převozu, včasným příchodem jednotek divise do příslušných nakládacích prostorů, odstraněním překážek na ose převozu a udržováním přísné dopravní kázně.

Organisace regulace závisí na podmínkách, za kterých bude prováděn převoz.

Jsou-li osy převozu obsluhovány silničními jednotkami armády (fronty), provádí regulaci dopravy na nich dosavadní regulační orgány, jejichž síť se podle potřeby zesiluje prostředky převážené pěší divise. Půjde-li o silnice neobsluhované, musí organisovat regulaci dopravy po dobu převozu převážená pěší divise svými prostředky a prostředky automobilních útvarů určených k převozu.

V některých případech může být regulace dopravy zabezpečena již štábem jednotky nařizující automobilní převoz pěší divise. Regulaci v nakládacích a vykládacích prostorech organisuje vždy velitel převážené pěší divise za použití prostředků automobilních útvarů.

Osy převozu se rozdělují na regulační úseky v délce 60 až 70 km.

Pro řízení práce jednotlivých regulačních úseků určuje se hlavní regulační stanice — regulační středisko. Za základ regulace se berou úhrnné grafikony dopravy po osách převozu. Grafikony vypracuje štáb organisující regulaci pohybů.

Zpracovávají se na základě tabulky převozu divise a plánů jiných druhů převozů a přesunů na těchto osách.

Výpis z těchto grafikonů se oznamuje příslušným útvarům podle proudu a dává se také regulačním orgánům pro potřebu při jejich práci.

Velitelé regulačních úseků na základě plánu divise a grafikonů rozmístí regulační stanice a regulační hlídky ve svém úseku; organisují potřebné spojení a vytyčují na silnicích znaky.

Spojení regulačního úseku s hlavní regu-

lační stanicí (střediskem regulace) organisuje se podle nařízení a prostředků této hlavní regulační stanice (střediska).

Základním pojátkem je telefon (stále nebo polní vedení) a radio.

Doplňkovými prostředky jsou motocykly a osobní auta. Po dobu převozu mohou velitelé proudů (sledů proudů) použít spojovací sítě regulačních orgánů.

8. Dokumentace při automobilním převozu

Po vyřešení všech otázek organisace automobilního převozu vypracovává štáb pěší divise bojový rozkaz, k němuž přikládá tabulku převozu a nařízení o organisaci průzkumu, spojení, regulace pohybu v bojovém zajištění, politickém a materiálně technickém zabezpečení převozu.

Doporučuje se pořídit také náčrt nakládacího prostoru a sestavy proudů.

V rozkaze se uvádějí zprávy o nepříteli, o sousedech, úkol divise, organisace převozu a úkol útvarů (sestava na ose převozu, vzdálenosti, doby a nakládací prostory, způsob protiletectvé a protitankové obrany, protichemické ochrany, prostor soustředění divise a automobilních útvarů po vyložení). Průchodiště, rozchodiště, odpočinky a místa případného doplňování pohonnými hmotami se uvádějí v tabulce převozu.

Velitelé (štáby) převážených útvarů vydávají rozkazy a připojují k nim výpisy z tabulky převozu. Mají mít pořízeny náčrty nakládacích prostorů a sestavy sledů proudu.

Velitelé sledů proudu vydávají ústní rozkazy a náčrty sledu proudu podřízeným jednotkám.

9. Nakládání

Nakládání vyžaduje vhodného skrytu, příslušných zajišťovacích opatření s důrazem na protiletectvou obranu, pečlivé organisace pohybu k nakládacím místům a k výjezdu na osu převozu.

Nakládání musí být provedeno podle plánu, aby v stanovený čas bylo možno vyjet na osu převozu.

Může být prováděno dvojím způsobem. Při prvním způsobu není zvláštních nakládacích míst pro koňe, vozy a materiál; celá

jednotka se nakládá na jednom nakládacím místě a nakladní auta jedou k nakládání v tom pořadí, v jakém budou zařazena při převozu. Při druhém způsobu jsou organizována zvláštní nakládací místa pro koně, vozy a materiál. Tento způsob zjednodušuje přípravu nakládacích prostorů, dovozuje lépe využít speciálních nakládacích zařízení a nakládacích pracovních skupin, zkracuje dobu nakládání, je však organizací složitější.

Tohoto způsobu bývá pro jeho výhody nejčastěji používáno.

Nakládací prostor se musí připravovat ihned po ukončení jeho průzkumu. Do přípravných prací náleží: úprava cest příjezdu pro automobilní jednotky, zařízení nakládacích míst a úprava cest výjezdu.

Není-li speciálních nakládacích zařízení k nakládání koní, povozů a těžkého materiálu, připravují se nakládací zemní rampy, pro které se využívají vyvýšeniny přiléhající k nakládacímu místu. Nakládací místa se označují tabulkami s číslem sledu proudů a číslem nakládacího místa. Nakládací místo má mít délku pro každé auto při nakládání: osob 10 až 15 m, koní a vozů 20 až 25 m. Práce se konají podle plánu schváleného velitelem sledu proudů.

Plán nakládání obsahuje:

- a) náčrt nakládacího prostoru s rozdělením na nakládací místa, která jsou očíslována;
- b) vyčkávací místa pro auta před nakládáním a seřadiště proudů po naložení;
- c) cesty pro automobilní jednotky;
- d) rozdělení sil, prostředků a zvláštních zařízení mezi sledy proudů;
- e) dobu pohotovosti nakládacího místa;
- f) kdo je odpověden za zařízení nakládacích míst.

Velitelé sledů určují pro každé nakládací místo velitele nakládání. Velitel automobilní jednotky, na jejíž vozidla se nakládá, je prvním pomocníkem velitele nakládání. Druhý pomocník se určuje z počtu převážených jednotek.

První pomocník odpovídá za včasný příjezd aut a jejich umístění v nakládacím místě; druhý pomocník odpovídá za včasný příchod převážených jednotek, za organizaci a práci nakládacích skupin. Velitelé útvarů osobně a skrze své štáby kontrolují chod nakládání a tvoření sledů proudů.

O chodu nakládání hlásí periodicky veliteli divise, jehož štáb kontroluje ještě zajišťovací opatření nakládacího prostoru, protiletčkovou a protitankovou obranu, protichemickou ochranu a p.

10. Organizace vlastního převozu

Při organizování převozu stanoví velitel pěší divise síly a prostředky pro průzkum a přípravu silnic a vykládacího prostoru, pro regulaci a pro zabezpečení manévru za převozu.

Pro případ rozrušení cest za převozu vysílá se ve všech případech bez ohledu na stav osy převozu průzkumná skupina. Jejím úkolem je průzkum a přezkoušení objektů na ose převozu, průzkum míst zastávek a odpočinku, včasné provedení opatření pro protichemickou ochranu a průzkum vykládacího prostoru.

Průzkumná skupina pracuje pod ochranou bojového průzkumu nebo předvoje.

Síla a sestava průzkumné skupiny závisí na situaci, délce a stavu osy převozu, podmínkách povětrnostních a na roční a denní době.

Při zjištění překážek, které nemůže průzkumná skupina včas odstranit, organizuje průzkum objížďky, její vytyčení a zařazení.

Není-li možná objížďka, hlásí to ihned veliteli divise a organizuje práci k odstranění překážky všemi prostředky skupiny. Při dlouhém zdržení vybírá pro proud vyčkávací prostor, zařídí sjezdy a cesty uvnitř tohoto prostoru.

Za převozu se zpravidla umísťuje štáb divise v čele hlavních sil jednoho z proudů, štáby pluků v čele svých pluků.

Sledy proudů vedou osobně velitelé sledů nebo jejich pomocníci (velitelé automobilních útvarů a součástí).

Předjíždět proud se povoluje jen autům velitelským, spojovacím, bojového zajištění, zdravotnickým a orgánům regulace dopravy. Při střetnutí s nepřitelem v době provádění převozu řídí se velitel proudů a velitelé sledů proudů ustanoveními pro vedení střetného boje.

Velitel sledu proudů, jenž narazil na nepřitele, hlásí to ihned veliteli proudů, uvědomuje následující nebo sousední proudy a činí všechna opatření, aby uvolnil osu převozu pro pohyb následujících sledů.

Jakmile byly převáženy jednotky vyloženy, provádí velitel automobilních jednotek podle rozkazu velitele sledu proudy opatření k bojovému zajištění svých jednotek a materiálu, jenž zůstal na autech. Velitel sledu proudy určí také pro toto zajištění nezbytné síly a prostředky. Vozový park se odstraňuje z osy převozu do skrytu tak, aby bylo možno po ukončení boje rychle naložit vojsko pro další pohyb.

Při napadení nepřátelským letectvem nařizuje velitel sledu zvětšit rychlost jízdy a vzdálenosti mezi vozidly. Pohyb se nepřerušuje. Protiletadlové prostředky zahajují palbu po nepřátelských letounech. Pro technickou prohlídku aut a k oddechu personálu se určují zastávky v trvání 15 až 20 minut každé dvě hodiny.

Při vzdálenosti vyžadující více než 6 až 8 hodin nepřetržité jízdy určuje se zastávka trvající 2 až 3 hod.

Při zastávce shromažďují velitelé sledů proudy podrobné zprávy o všech událostech během jízdy a organisují opatření k připojení aut, která nedojela, nebo k jejich výměně ze zálohy.

Při vhodných cestách se za odpočinku proud rozptýlí a velitelé jednotek organisují opatření k zastírání, používajíce přírodních skrytů.

Do prostoru odpočinku nutno vyslat včas prostředky protiletdecké obrany, jestliže nebyly dány přímo průzkumné skupině, jejíž velitel má organisovat protiletdeckou obranu prostoru odpočinku.

Udržení pořádku na zadu sledu proudy se zabezpečuje službou technické pomoci. Jejím úkolem je uvolnit osu odsunem nepojízdných aut do skrytých míst nebo alespoň z jízdní dráhy, pomoci při opravách, poskytnout zdravotnickou a veterinářskou pomoc.

11. Organizace vykládání vojsk

Pro utajení převozu provádí se vykládání zpravidla v noci. Vykládání ve dne vyžaduje spolehlivého zabezpečení vykládacího prostoru stíhacím letectvem a ostatními aktivními prostředky protiletdecké obrany.

Vykládá se ve zvlášť připraveném (vyšším štábem organisujícím převoz nebo štábem převáženě divise) vykládacím prostoru, nebo jestliže to situace vyžaduje, i v pro-

storu nepřipraveném. Vykládací prostor má vyhovovat týmž podmínkám jako prostor nakládání.

Štáb divise má znát již v prostoru nakládání výsledky průzkumu vykládacího prostoru a prostoru soustředění a za zastávky má organisovat bojové zajištění vykládání, přípravu vykládacího prostoru regulací a spojení v něm, východ vojsk a automobilních útvarů do prostoru soustředění po vyložení.

Jestliže vznikly nějaké změny, pokud jde o prostor vykládací, učiní velitel divise nové rozhodnutí a ihned je oznámí vojskům.

Protože útvary přijíždějí k vykládání postupně, možno určit jeden a týž prostor pro dva útvary, čímž se ušetří čas na přípravu vykládacího prostoru.

Pracovní skupiny určené k přípravě vykládacích míst jedou v čele proudy a do vykládacího prostoru se vysílají z místa odpočinku tak, aby přibýly na místo 2 až 3 hodiny před příjezdem sledů proudy.

Zároveň s těmito skupinami se vysílají ubytovatelé, kteří organisují přípravu odchodu jednotek do prostoru soustředění a rozmístění útvarů v tomto prostoru. Při nenadálém vykládání dá štáb divise útvarům i průzkumné skupině pokyny o nových prostorech vykládacích. Štáby útvarů uvedou sledy proudy a vydají na místě ústní rozkazy o vykládání a dalším úkolu jednotek. Jakmile velitel předvoje nebo hlavních sil dostane rozkaz k vykládání v novém prostoru, ihned organisuje velitelský průzkum vykládacího prostoru a určuje síly a prostředky pro rychlou přípravu vykládacích míst (zemní rampy, organisaci regulace atd.).

Když je to nutné, vykládají se káry a povozy bez všech můstek a ramp; koně třeba vykládat pomocí můstku nebo ramp a jen v krajním případě přikročit k vykládání „vyskakovaním koní“.

12. Závěr

Podle zkušeností z Velké vlastenecké války docházelo k převozům pěší divise dosti často. Aby převozem byl získán čas, je třeba jej pečlivě a rychle organisovat. Organizace převozu divise je složitější než organizace normálního pochodu divise, a je tedy třeba, aby příslušné štáby a oddělení

tylu prováděly již v míru řádný výcvik v plánování převozu. Je rovněž důležité, aby i určité nácvičky byly prováděny u všech útvarů. Zvláště nutné je organisovat výcvik v převozu vojsk u automobilních jednotek.

Tu půjde o výcvik malých automobilních

jednotek a o práci štábu automobilních vyšších jednotek.

Při tom při všem se můžeme učit od našeho skvělého vzoru — Sovětské armády, která dovedla příkladně vyřešit převozy vojsk auty v rozsahu největším v dějinách těchto převozů.

Prameny:

1. Rokovodstvo po avtomobilnym perevozkam vojsk Krasnoj Armii.
2. Plk. doc. Pern: Avtomobilnye perevozky.
3. Článek časopisu „Tyl i snabženie Krasnoj Armii 7/1943; Plk. A. Ševlev: Avtomobilnye perevoznaky stalinskogradskom frontu v oseni g. 1942.

Prameny:

1. Rokovodstvo po avtomobilnym perevozkam vojsk Krasnoj Armii.
2. Plk. doc. Pern: Avtomobilnye perevozky.
3. Článek časopisu „Tyl i snabženie Krasnoj Armii 7/1943; Plk. A. Ševlev: Avtomobilnye perevozky na stalinskogradskom frontu v oseni 1942 g.

STUDIUM A UPLATŇOVÁNÍ SOVĚTSKÉ VOJENSKÉ VĚDY, JEDEN Z NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH ÚKOLŮ VOJENSKÝCH AKADEMIÍ

Brig. gen. František Houra

Československá armáda položila v letošním roce pevné základy pro budování vysokých vojenských škol v rozsahu a s náplní, které jsou nutné k urychlené výstavbě nové lidové demokratické armády. Vzorem pro jejich organizaci a výstavbu jsou slavné vojenské akademie Sovětské armády, které dovedly vychovat velitelské a technické kádry tak vysokých kvalit, že mistrně dovedly vojska k úplnému vítězství za Velké vlastenecké války.

Prvním úkolem vojenských akademii je vychovat a připravit pracujícím lidu, KSČ a vlasti naprosto oddané důstojníky pro vyšší velitelské funkce a pro funkce jak ve vševojskových štábech taktických a operačních, tak i ve štábech druhů vojsk, štábech technických a týlových.

Nelze se však spokojit pouhou výchovou kádrů. Souběžně s tím musí být vojenské akademie středisky, která soustavně studují sovětskou vojenskou vědu a svými vysoce kvalifikovanými důstojníky zabezpečují jednotný a správný výklad i její chápání, jakož i uplatňování při výcviku.

Bez znalosti sovětské vojenské vědy nelze úspěšně vychovávat nové kádry takové úrovně, aby se mohly důstojně řadit po bok kádrů Sovětské armády. K šíření vojenské vědy je pak třeba vychovat kádry vědeckých pracovníků. Je tedy velikým úkolem našich vysokých vojenských škol, aby po zabezpečení vyučování přistoupily k organisování a rozvíjení vojenské vědecké činnosti. Tento obor byl až dosud zanedbáván. A přece bez studia a rozvíjení vojenské vědy nelze jít rychle kupředu, nelze v praxi provádět bojovou a politickou přípravu vojsk.

Úkolem tohoto článku je naznačit, jakým způsobem je třeba postupovat, abychom pokročili na našich akademiích rychle vpřed i v tomto oboru.

Jednou z největších předností Sovětské

armády proti kterékoli kapitalistické armádě je, že je vyzbrojena nejpokrokovější vojenskou vědou. Tato věda vstřebala vše nejlepší z vojenského umění minulosti a na základě velikého marxisticko-leninského učení stanovila cesty vývoje vojenství v soudobých podmínkách. Soudruh Stalin učí, že vojenská věda kromě otázek vojenského umění s jeho složkami strategií, operačním uměním a taktikou zahrnuje i ekonomické a morální otázky státu. Umění vedení soudobé války znamená ovládat všechny formy války i všechny výsledky vědy v této oblasti. Dovedně je spojovat, rozumně upotřebit a včasné užít té nebo oné formy podle situace. I tu, vedoucí úlohu má jeden obor vědy, jehož znalost je pro bolševiky ve všech oborech nepostradatelná. „Tímto oborem je marxisticko-leninská věda o společnosti, o vývojových zákonech proletářské revoluce, o vývojových zákonech socialistické výstavby, o vítězství komunismu“ (Stalin, Otázky leninismu, str. 593).

Chceme-li na našich vojenských akademiích úspěšně studovat a rozvíjet vojenskou vědu, musíme si uvědomit uvedené skutečnosti. V době, kdy starší velitelský a učitel-ský sbor stále ještě musí překonávat pozůstatky buržoasních vojenských teorií, které znají jen vojenské umění v úzkém buržoasním pojetí s jeho složkami strategií a taktikou, má správné pojetí sovětské vojenské vědy mimořádný význam. Je třeba mít stále na zřeteli tu širokou obsahovou náplň, kterou zaujímá vojenská věda; nediť se na ni odděleně, nýbrž pojímat ji vcelku s ostatními obory vědy. V Sovětském svazu je tato jednota zajištěna „Komitetem po dělam vyššej školy“ při „Sovětu ministrů“, který zároveň pracuje v těsném styku s ministerstvem vysokých škol. V onom komitétu má každá vysoká škola, i vysoké školy vojenské své oddělení, po případě experty. K zabez-

pečení vědecké činnosti je u každé vysoké školy zřízena vědecká rada vysoké školy, která je vědeckým střediskem příslušného oboru.

Vrcholnou celostátní vědeckou institucí je „Akademie nauk“, která sdružuje nejvýznamnější učence jako skutečné nebo dopisující členy.

Výchově vědeckých kádrů je věnována velká péče. Vysoké školy vychovávají nové kádry vědeckých pracovníků jak civilních, tak i vojenských.

Růst vědeckého pracovníka je podmíněn soustavným vědeckým studiem, jehož výsledky se musí objevit v disertačních a vědeckých pracích.

K zvýšení úrovně a k povzbuzení k vědecké práci jsou na sovětských vojenských akademiích obdobně jako na civilních vysokých školách zavedeny vědecké hodnosti a akademické tituly. Přiznáním těchto hodností a titulů získává ten, kdo titul dostane, značné výhody morální i materiální.

Vědecké pracovníky vybírá vojenská akademie z nejlepších svých absolventů. Ti jsou ustanovováni „adjunkty“ (aspiranty). Během aspirantury se tito důstojníci pod vedením náčelníků kateder připravují k disertační práci. Po přihlášení práce k obhajobě, po jejím obhájení a uznání před vědeckou radou akademie aspoň jako dobrou, je jim přiznán titul „kandidát vojenských věd“. Na př. gen. Gastilovič dostal za úkol rozpracovat thema: „Útočné operace armády v horách“. Gen. Gastilovič, který velel armádě ve Velké vlastenecké válce, vložil do své práce bohaté a cenné poznatky, které byly velkým přínosem pro výcvik i pro další studium této otázky, a byl mu za to přiznán titul „kandidát vojenských věd“.

Z toho je vidět, že se vědecká práce zabývá otázkami vojenského umění dosud ne plně vyřešenými, přináší nové podněty ke studiu, řeší vojenské otázky nejbližší budoucnosti, rozvoje techniky, vojenského umění, naznačuje, kam spěje vývoj v tom nebo onom oboru. Nelze tedy považovat za vědeckou disertační práci na př. prosté sestavení přednášky „Útok pěší divise na polní obranu nepřítele“ nebo „Obrana sboru“ atd., protože tato tematika je vyřešena (viz předpisy). Jakožto vědeckou práci možno pokládat na př.: „Soudobá válka a ekonomie“ nebo „Manévr na obklí-

čení a zkušenosti z druhé světové války“ — „Velení tankovým vyšším jednotkám v útoku“ — „Likvidace velkého obklíčeného uskupení“ a p.

S přiznáním titulu kandidáta bývá spojeno i přiznání hodnosti docenta, je-li kandidát učitelem na vojenské akademii a osvědčil-li se jako pedagog.

Další růst vědeckých kádrů je zajištěn tím, že kandidát vojenských věd rozpracuje uložené nebo zvolené obtížné thema týkající se aktuálních otázek. Zpracovanou disertační práci na doktora vojenských věd předloží vědecké radě akademie a ta po přezkoušení ostatních podmínek, po přezkoušení kandidáta ze znalosti nejméně dvou jazyků, aby mohl studovat cizí literaturu, po určení několika oponentů a prostudování práce pozve kandidáta k obhajobě. Jestliže kandidát úspěšně obhájil svou práci, která je cenným přínosem do vojenského myšlení, vědecká rada podá „Sovětu ministrů“ návrh na přiznání vysokého titulu „doktora vojenských věd“. Zároveň s tím bývá starším učitelům přiznána vědecká hodnost profesora.

Zvlášť vynikajícím vědeckým pracovníkům pak může být přiznán titul „**zasloužilý vědecký pracovník**“.

Zasloužilý vědecký pracovník je tedy ten, který obohatil vojenskou vědu určitými novými prvky myšlení, novými způsoby provádění operací, nebo novým a dokonalejším použitím bojové techniky, což při uplatnění v praxi zvýšilo úspěchy v boji, zmenšilo vlastní ztráty a přispělo tak k rychlejšímu dosažení vítězství nad nepřítelem (na př. Iljušin, Děgtarjov a jiní).

Jmenování skutečným nebo dopisujícím členem Akademie nauk nebo akademikem je vrcholným vyjádřením uznání vědecké práce.

Takovým způsobem je všeobecně zajištěn v Sovětském svazu růst vědeckých kádrů, bez nichž není možná soustavná a úspěšná vědecká činnost a šíření vojenské vědy. Posluchači vysokých akademií znajíce tuto perspektivu, důležitost studia i rozvíjení vojenské vědy, sami usilovně studují a jsou vedeni svými učiteli k vědecké práci, aby rozmožnili počet vědeckých pracovníků.

Zmínil jsem se širě o kádrech vědeckých pracovníků, protože vytvoření vědeckých

kádrů na vojenských akademiích i v armádě v našich poměrech má mimořádný význam.

Bez vytvoření těchto kádrů bychom se nedostali rychle vpřed v šíření sovětské vojenské vědy.

Aby vojenské akademie splnily uložené úkoly a vychovaly kádry nového typu, musí být oním orgánem generálního štábu, který nejuspěšněji bude rozšiřovat sovětskou vojenskou vědu.

Hlavní úloha připadá katedrám akademií. V katedrách podle všeobecných učebních cílů stanovených pro ten nebo onen směr vojenské akademie, podle časových rozvrhů a pokynů velitelství se zpracovávají učební programy a tematické plány, podle kterých se vyučuje. Náčelník katedry se všemi učiteli katedry odpovídá za to, že přednášky a cvičení budou zpracovány a skutečně provedeny podle zásad sovětské vojenské vědy.

Aby katedry mohly tento důležitý úkol splnit a vydávat ideologicky i odborně správné věci, musí vědecky pracovat.

Vědeckou činnost na katedře řídí náčelník katedry.

Na vojenské akademii byli u každé katedry určeni vědečtí sekretáři voleni z nejlepších učitelů, kteří mají pevné taktické a operační znalosti a jsou schopni samostatně myslet o všech problémech vojenského umění.

Na pravidelných zasedáních kateder se pak směle kritisují vojensko-theoretické otázky, posuzují zpracované přednášky a cvičení.

Kritiku je třeba provádět bez bázně před představenými, má-li se dosáhnout ideologické a odborné čistoty.

Dosud se vyskytovala určitá ztrnulost v rozpracování otázek soudobé vojenské teorie. Někteří zpracovatelé se příliš obírali tematikou daleké minulosti. Na některých shromážděních se vyslovovaly pochvaly zpracovatelům z řad vedoucích učitelů. Takové věci nepřispívají ke zvýšení kvality vyučování. Vojenská věda jako každá jiná věda může se úspěšně rozvíjet za předpokladu tvůrčí bolševické kritiky a sebekritiky. Toho musí být pamětlivi vedoucí pracovníci akademií, jejich političtí pracovníci i stranické orgány. Zároveň s tím musí akademie konat velikou práci v oblasti kritiky reakčních vojenských teorií buržoas-

ních států. Nestačí jen věrně přeložit článek z buržoasního vojenského tisku s odůvodněním, že se tím učíme znát protivníka. Je třeba zaujmout kritické stanovisko k obsahu článku s hlediska sovětské vojenské vědy, chceme-li dát posluchači správný obraz o nepříteli.

Všechny přednášky, cvičení a články vycházející z kateder musí být schváleny na zasedání kateder a o schválení musí být sepsán zápis. Ukázalo se účelným přizvat ke schvalovacím shromážděním i představitele posluchačů. Tím jsou posluchači přímo zainteresováni na tvůrčí činnosti akademie a na její tvůrčí práci. Při takovémto postupu se přednášky schválené náčelníkem katedry, na vyšších stupních náčelníkem akademie nebo jeho zástupcem, stávají závaznými, aniž mohou být dále kritizovány posluchači.

Sestavením ideologicky i odborně správných přednášek a cvičení nekončí práce katedry. Je třeba mít záruku, že sovětská vojenská věda bude správně a věrně posluchačům přednesena.

Tato otázka je tím důležitější v době, kdy vojenské akademie musí nejen školit nové kádry, ale i vychovávat učitele ke školení těchto kádrů.

Za těchto poměrů se ukázalo nutným sestavit u kateder methodické komise a na methodických shromážděních s učiteli probrat, jakým způsobem má být plánovaná tematika podána posluchačům.

Za správné methodické a jednotné provedení odpovídají náčelníku katedry a veliteli starší taktičtí vedoucí, přidělení jednotlivým fakultám od katedry všeobecné taktiky a operačního umění, po případě z vedoucí katedry toho nebo onoho oboru.

Vojenské akademie se však nemohou omezit na studium a šíření vojenské vědy jen v rámci akademie. Musí šířit sovětskou vojenskou vědu v celé armádě. Nesmějí ustrnout na dosaženém stupni. Jejich úkolem je vojenskou vědu dále rozvíjet.

Orgány, které plní tento úkol, jsou vojensko-vědecké součásti a školní rada, určená generálním štábem, se stálým vědeckým sekretářem akademie. Na sovětských vojenských akademiích se používá názvu vědecká rada.

Výběr členů této rady převážně s akademickými tituly má zaručovat úspěšné rozvíjení vojenské vědy.

Vědecká rada akademie má být vrcholným orgánem pro posouzení

- učebních programů i thematických plánů akademie a ročního výsledku práce akademie, fakult a kateder,
- učebně metodických otázek a zkušeností získaných při práci akademie, fakult a kateder,
- thematických plánů vědecko-výzkumné práce a
- individuálních plánů aspirantů.

Má právo

- přiznat hodnost asistenta akademie,
- posuzovat a navrhopvat kandidáty na hodnost docenta a profesora akademie,
- udělovat akademický titul kandidáta vojenských věd a navrhopvat udělení titulu doktora vojenských věd.

Má tedy vědecká rada akademie veliký vliv na vyučování a šíření vojenské vědy i výběr vědeckých kádrů nejen na akademii, ale i na rozvíjení vojenské vědy vůbec.

Při našich akademiích byly zřízeny školní (vědecké) rady teprve letos. Bude třeba organizovat práci, hledat a vychovávat kádry vědeckých pracovníků, získávat prameny, zpracovávat přednášky, články a využívat všech jiných prostředků, aby bylo umožněno studium a šíření sovětské vojenské vědy.

Při této práci se akademie neobejdou bez součinnosti s civilními vysokými školami všech oborů.

Bude třeba stále čerpat z bohaté studnice sovětských vojenských akademií, které jsou nositelkami sovětské vojenské vědy. Bude třeba plně využít pomoci Sovětské armády, naší učitelky, která nám stále pomáhá.

Bude třeba navázat styk — pokud to bude možné — i s vojenskými vědeckými institucemi armád zemí lidových demokracií, které se stejně jako my učí z bohatých zkušeností a vědomostí Sovětské armády.

A při tom při všem bude třeba se neomezovat jen na úzký rámec vojenského umění tak, jak to činí vojenští odborníci kapitalistických států. Je třeba mít těsný styk s veškerým životem politickým a ekonomickým a neustále zvyšovat morální faktor. Je třeba sledovat i imperialistické agresory v Korei a Vietnamu, abychom se naučili znát a nénavídet nepřítele.

Je třeba vyvinout velké úsilí k ovládnutí a využití soudobé techniky, ovládané člověkem s vysokým morálně politickým uvědoměním, aby tato technika byla zhoubou pro ty, kteří ji chtějí užít k agresivním účelům proto, aby zvýšili zisky kapitalistů ovládajících monopoly.

Ovládnutím sovětské vojenské vědy a jejím šířením přispějí vojenské akademie podstatně k zvýšení bojové, operační i politické přípravy armády, která je jednou ze složek zabezpečujících udržení míru.

V ovládnutí a rozvíjení vojenské vědy přísluší veliká úloha i posluchačům akademií. Někteří z nich mají i bojové zkušenosti. Nelze však zapomínat, že dnešní posluchači zítra nastoupí samostatnou práci v nejrůznějších oblastech vojenského dění, jsouce povinni směle kráčet kupředu.

Posluchačům našich akademií je třeba připomenout moudrou radu M. I. Kalinina, který sovětským posluchačům řekl: „Hluboké znalosti vojenské odkrývají perspektivu tvůrčí vojenské činnosti na válečném poli. Ten, kdo si myslí, že vystačí jen s vrozeným rozumem ve snaze, aby jím zaměnil znalosti získané studiem vojenských předmětů, zkrachuje v době války na bojišti a jeho jednotka za jeho nezkušeného vedení nebude pevná. Tenkrát teprve pozná, že není způsobilý k vojenskému dílu.“

Ani starší důstojníci nemají právo spoléhat jen na množství starých znalostí a zkušeností. Vlast od nich žádá, aby studovali sovětskou vojenskou vědu a rozvíjeli své znalosti.

Z otázek, které jsem v tomto článku rozvinul jen velmi všeobecně, vyplývá, že naše vojenské akademie čeká nemalý úkol při studiu a rozvíjení sovětské vojenské vědy. Bude třeba velikého úsilí velitelského a učitelského sboru i posluchačů, abychom překonali dosavadní nedostatky. Říďme se při tom i my slovy maršála Sovětského svazu Bulganina:

„My vojáci nezapomínáme, že život jde kupředu, že se vojenství nepřetržitě a rychle rozvíjí. Abychom byli vždy na výši k splnění svých úkolů, musí naše vojenské kádry dále rozvíjet a vést kupředu sovětskou vojenskou vědu, nejpokrokovější vědu, odpovídající našemu pokrokovému společenskému zřízení.“

Naše lidově demokratická vlast, náš pracující lid v čele s KSC a naše armádní velení nám skýtají takové podmínky pro splnění úkolů, o nichž se nám dříve ani nenilo.

Je tedy naší povinností naučit naše kádry

sovětskému vojenskému umění a šířit sovětskou vojenskou vědu tak, jak to od nás vyžaduje náš pracující lid, naše spojení se Sovětským svazem, tak, jak nám to přikazuje náš vrchní velitel, prezident republiky Klement Gottwald.

Použité prameny:

Sovětské: Vyššaja škola — vydala Sovětská nauka, Moskva 1945.
Článek v sovětském časopise Krasnaja zvezda 233/1950.

VĚDECKÁ PRÁCE SOVĚTSKÝCH DŮSTOJNÍKŮ

Poznámka redakce: V předchozím článku ukazuje brig. gen. František Houa jaké úkoly jsou před našimi vojenskými akademii pokud se týče studia a šíření sovětské vojenské vědy. Článek o vědecké práci sovětských důstojníků ukazuje, jak dovedou sovětské důstojníci při své normální služební činnosti ještě vědecky pracovat. I v tom se řídí jejich příkladem.

Život sovětských lidí, naplněný kypící tvůrčí prací, a naše socialistická skutečnost dávno zavrhlý představu o tom, že je možno vědecky pracovat jen v tichu akademických nebo universitních kabinetů a laboratoří.

Mezi lidmi, kteří byli poctěni čestným titulem laureáta Stalinovy ceny za uskutečnění vědecké práce, za vynálezy a za základní zdokonalení metod ve výrobě, nejsou pouze ctihodní učenci. Mezi laureáty jsou lidé z přímé praxe, kteří získali vědecké a technické znalosti za přispění strany Lenina a Stalina a pustili se na odvážnou cestu novátorství a vědeckých výzkumů.

Také mezi sovětskými důstojníky je nemálo takových, kteří mají dobré bojové zkušenosti a kteří úspěšně spojují svou praktickou činnost s plodnou vědeckou prací. Takové spojování se blahodárně projevuje jak ve služební činnosti důstojníků, tak na růstu jejich vojenské způsobilosti.

Vážně, po bolševicku, přistupují k vědecké práci mnozí důstojníci, profesori oděského dělostřeleckého učiliště.

Tak na příklad profesor politické ekonomie, pplk. Goněnko, který má hluboké a mnohostranné theoretické znalosti, pocituje neustále nespokojenost s dosaženými výsledky a den ze dne se snaží zvyšovat svou vědecko-theoretickou úroveň.

Soudruh Goněnko se nezabývá vědeckou prací prvý rok. Spojovat tuto činnost s přímými služebními povinnostmi není totiž snadné. Nezkušenému se může stát, že takové vážné zatížení navíc, které bere důstojníkovi nemalou část času a energie, se může projevit negativně na plnění jeho služebních povinností. — Avšak v životě tomu bývá často naopak. Zkušenost totiž ukazuje, že vědecký růst nejen že neztěžuje, ale naopak ulehčuje služební činnost důstojníka a dělá ji cílevědomou a úspěšnou.

Právě takový vliv má vědecká práce na praktickou činnost důstojníka Goněnka. V učilišti je znám jako jeden z nejlepších

profesorů, který se stará, aby kursisté nabývali pevných znalostí a snaží se jim dát vše nové a užitečné, co sám získal při vědecké práci.

V prosinci 1946 po pečlivé přípravě obhájil svou disertační práci a dosáhl stupně kandidáta ekonomických věd. Jeho vědecká práce byla zaměřena na důležité problémy rozvoje socialistického hospodářství, zejména na perspektivy rozvoje kolchozního hospodářství v kraji na sever od Azovského moře a při dolním Dněpru.

Při přípravě disertační práce mu velmi pomohla knihovna Akademie věd Ukrajinské SSR. Materiál však nezískával jen z bohaté literatury; účastnil se též geologické výpravy, se kterou prošel pěšky celou jižní Ukrajinu. Mnoho materiálu získal stykem s lidmi pracujícími na plánování a budování hospodářství.

Jeho kandidátská disertační práce byla vysoko oceněna členem Akademie věd ukrajinské SSR s. Jasnopolským.

Soudruh Goněnko se rozhodl pokračovat v této vědecké práci a dal si za úkol napsat doktorskou disertační práci o socialistickém rozmístění výrobních sil na Ukrajině.

Jako přípravu k disertační práci napsal pplk. Goněnko knihu „Socialistický systém hospodářství — základ růstu kolchozu“ a více jak 10 článků pro periodický tisk. Navštěvuje schůze předsedů kolchozů oblastí a přednášky význačných odborníků.

Přednášky pplk. Goněnka z politické ekonomiky vynikají vysokou ideovostí, uměním spojovat theoretické otázky se sovětskou skutečností a jasně zdůvodněnou kritikou hospodářství kapitalistických zemí.

S. Goněnko není jediným příslušníkem oděského dělostřeleckého učiliště, který se stará o svůj vědecký růst.

Major Kravecký splnil kandidátské minimum a pracuje na disertační práci. Podplukovník Ščerbina plní kandidátské mi-

nimum při aspirantuře na Oděské státní universitě. Jako externisté na dělostřelecké akademii složili zkoušky z úplného kursu dva další důstojníci, aniž by přerušili svou normální službu. Nyní studují jako externí adjunkti na Akademii dělostřeleckých věd.

Soudruh Voronovský složil s výtečným prospěchem zkoušky na filosofické fakultě. V osobním plánu tohoto soudruha je věnováno význačné místo vědecké práci v oboru dělostřeleckého materiálu. Přípravuje se ke zkoušce z tohoto předmětu a zpracovává referát o výpočtu bezzákluzových zbraní.

Úspěšná vědecká práce důstojníků a její těsné spojení se služební činností závisí v mnohém na umění cílevědomého využití času. O tom byly shromážděny u důstojníků dělostřeleckého učiliště cenné zkušenosti. Přesně plánují svůj osobní čas, zabývají se vědeckou prací každodenně, neboť

každá přestávka dvou, tří dnů se ihned jasně projeví v plnění plánu.

Vysoká osobní organizovanost a bolševická vytrvalost při zdolávání obtíží jim umožňují nejen správně spojovat plnění služebních povinností a vědeckou práci, ale ještě najít čas k návštěvě kulturních podniků.

Důstojníci Goněno a Voronovský bývají stejně často jako ostatní v divadle, v kině a věnují se i četbě jako jiní. Osobní knihovna soudruha Voronovského má více jak 500 svazků, mezi nimi díla všech klasiků ruské literatury.

Vědecký růst důstojníka bez přerušení praktické činnosti má velký státní význam. V tomto se projevuje vlastenectví sovětských důstojníků, jejich horoucí snaha upevňovat všemi silami mohutnost vlasti a vést k neustálému pokroku sovětskou vojenskou vědu.

(Podle časopisu Krasnaja zvezda z 25. 11. 1950 sestavil pplk. K. Pavelka.)

PROVEDENÍ PROTIÚTOKU V OBRANĚ

Pplk. F. Sverdlov

Během let 1948—1950 uveřejnily americké vojenské žurnály řadu statí o protiútocích v obraně.

V stati „Podnikat protiútok nebo nepodnikat“, otištěné v časopise *Military Review* v srpnu 1950, se naznačuje, že se soudobý útok i ofensiva ve většině případů vede masami vojsk, hlavně tankových, které mohou být rychle soustředěny v určených úsecích průlomu.

Obrana má obvykle ohraničené množství sil, často se provádí na široké frontě. Tyto podmínky dovolují rychlý průlom hlavního postavení obránce na dostatečně širokém úseku. Za rozhodného činitele v udržení zaujatých postavení a též i řešení základních úkolů obrany považují Američané protiútoky.

Cílem protiútoků podle amerických autorů je zničení proniklého nepřítele, obnovení ztraceného území a sestavy na něm.

To ovšem neznamená, říká se v uvedeném článku, že všichni velitelé, od velitele roty do velitele sboru, musí podnikat protiútok hned potom, jakmile se nepřítel vklíní do sestavy úseků obrany.

V mnoha případech není správné podnikat protiútok. Jeho provedení by bylo naopak škodlivé.

Každý musí sám podle situace rozhodnout, povede-li svými zálohami protiútok k obnovení postavení, zdali bude bojovat v postavení, nebo ustoupí na obrannou čáru připravenou v týlu.

Při průlomu obrany značnými silami nepřítele se v člancích doporučuje neprovádět dílčí protiútoky praporečnických, plukovních a často i divisních záloh. Tyto protiútoky nedávají záruku obnovy ztraceného postavení, protože jinak by přinesly jen zbytečnou ztrátu sil.

Záloh musí být v takových případech použito na připravených postaveních, aby se pokusily zadržet nebo zastavit (blokovat)

útočící jednotky nepřítele, způsobit jim co možná největší ztráty a zabezpečit zasazení divisních a často i sborových záloh do protiútoků.

Jestliže se nepříteli podařilo prolomit obranné postavení velkými tankovými silami, je podle mínění Američanů nutné, aby části, které jsou v postavení, uzavřely vznikající mezeru dříve, než by mohly další sledy nepřítele rozvinout dosažený úspěch. Takový úkol mohou splnit jen divisní a sborové zálohy.

Autor onoho článku dále píše, že dříve než se velitel rozhodne, jak použít záloh, musí prostudovat a zhodnotit tyto činitele: terén, podmínky časové i prostorové, poměr sil a možnost účasti záloh představeného velitele v protiútku.

Terén se počítá za jeden z nejdůležitějších činitelů majících vliv na rozhodnutí o protiútku.

Při vypracování plánu obrany musí být zálohy řízeny na úseky terénu důležité v taktickém smyslu, jejichž ztráta by třeba mohla znemožnit palbu a výhled do terénu před nimi. Úhrada ztráty takovýchto úseků je dostatečným podkladem k provedení protiútoků s cílem obnovit ztracené území.

Jestliže se protivník podle názoru velitele zmocnil druhořadých úseků obrany, musí pak být zastaven hromadnou palbou všech po ruce jsoucích palebných prostředků. Provádět v tom případě protiútoky plukovními a dokonce divisními zálohami Američané považují za neúčelné, protože těchto záloh může být využito pro úkoly daleko důležitější na směr hlavního úderu nepřítele.

Při malém vltomu nepřítele nejsou protiútoky rovněž účelné (podle mínění amerických autorů). V tomto případě je podle jejich názorů třeba se pokusit nepřítele zničit nebo ho donutit k ústupu soustředě-

ním paleb všech vlastních prostředků, zvláště dělostřelectva, na úsek obsazený nepřitelem.

Ve všech případech je nutné se postarat o zarámování vltomu nepřítel palbou a o zabránění rozšíření plómu udržení. nejdůležitějších prostorů.

Při rozhodnutí pro protiútok doporučují američtí autoři velitelům provést pečlivé zhodnocení „času a prostoru“, správně určit nejlepší moment protiútku a zvolit nejvýhodnější čáru (východiště protiútku), z které začínat. Čas na přípravu protiútku, který se počítá při rozhodnutí pro protiútok, obsahuje čas nezbytně nutný na provedení nejnntnějšího průzkumu, na vydání rozkazu, na shromáždění a přemístění zálohy k východišti. Nejlepším způsobem zkrácení času na přípravu protiútků jeví se předběžné plánování protiútků.

Plán protiútků doporučuje se sestavovat při organisaci obrany a má obsahovat rozkazy představeného velitele, možné směry protiútků, prostor soustředění záloh, cesty příchodu, možné čáry rozvinutí záloh, sestavu palebných prostředků podporujících protiútok, bojovou sestavu a organisaci součinnosti, opatření k dosažení překvapení protiútku, způsoby a signály velení a prostor shromáždění po splnění úkolu.

V okamžiku přijetí rozhodnutí pro protiútok doporučuje se všechny tyto otázky upřesnit.

Za účelné se pokládá provádět přesun pěchotních částí (rot, čet) do východiště protiútku jako výsadek na tancích (tankový výsadek). Tanky se pokládají za hlavní údernou sílu záloh pěšího pluku (22 tanků) i v pěší divisi (71 tanků).

Ve všech případech se v americkém tisku ukazuje, že je třeba mít na zřeteli, aby se plán protiútku uskutečnil podle možnosti beze změn, protože jakékoli změny mají za následek ztrátu času.

Za nejlepší okamžik pro protiútok se pokládá svitání. Noci se doporučuje použít k upřesnění plánu protiútku a na přípravu. Při určení času a prostoru provedení protiútku se doporučuje veliteli, aby počítal s tím, že proniklý nepřítel může být zesílen.

Velitel musí zhodnotit, pro koho pracuje čas, zda pro útočícího nebo pro obranu, a podle toho určit počátek protiútku.

Při přijetí rozhodnutí se klade důraz na správné určení poměru sil. Žádá se na veliteli, aby správně zhodnotil síly nepřítel a určil, nemůže-li nepřítel, maje přesilu, rozbít a opotřebovat sílu záloh obrany, čímž se mu ulehčí vzeti celého obranného postavení. Proto se v řadě článků zdůrazňuje, že velitel musí z počátku zastavit nepřítel palbou, získat výhodný nebo alespoň rovný poměr sil a toliko potom použít své zálohy k protiútku.

Podle názorů v uvedených člancích bývá i při poměrně slabém odporu útočnicka donucen dělat zastávky pro přeskupení, pro likvidaci ohnisek odporu atd. Jestliže se útok protivníka zpomalil, musí velitel bránící se vyšší jednotky (útvary) správně určit příčinu zpomalení. Je-li tou příčinou palba obrany, může obránce počítat, že tím jsou dány výhodné podmínky pro úspěšný protiútok. Jestliže příčina zpomalení útoku není způsobena palbou (podle zhodnocení obránce), doporučuje se tedy nepodnikat protiútok.

Podle Američanů nejlepším ukazovatelem, že útočník vyčerpal své síly (možnosti), jsou prováděné obranné práce na dosažené čáře bez přísunu záloh. Tento okamžik se pokládá za nejvhodnější k provedení protiútků.

Jestliže si však nepřítel i za těchto podmínek uchovává značnou převahu sil, musí se velitel pluku (divise) zřici protiútku svými zálohami. Těchto záloh může být pak použito, podle mínění autorů, současně se zálohami představeného velitele, které podnikají protiútok.

Při plánování protiútku, říká se v časopisech, musí velitel vyšší jednotky předvídat způsob použití záloh podřízených jednotek. Činnost plukovních záloh plánuje velitel divise, činnost divisních záloh — velitel sboru.

Velitel divise může použít své zálohy k samostatnému protiútku jenom s povolením velitele sboru.

Je-li takové povolení dáno, přechází divisní záloha obyčejně v sestavě jednoho pěšího pluku a tankového praporu po mocném palebném přepadu dělostřelectva a letectva do protiútku a snaží se vyjít v bok a tyl nepřítel. Přitom se doporučuje dát tankový prapor pěšímu pluku. Větší části pěchoty se používá jako tankového výsadku. Proti-

útoku se kromě zálohy divise mající hlavní úlohu účastní i zálohy pěších pluků.

Většina úamerických autorů píšících o této otázce v uvedených časopisech soudí, že po vklínění nepřítele do obranného pásma je možno obnovit souvislost obrany jedině mocným úderem značných sil, které jsou v záloze velitele sboru (obrněná divise).

Divisní zálohy podle mínění Američanů jsou určeny především k obraně na při-

praveném mezilehlém postavení s cílem zastavit postup útočícího nepřítele a tím umožnit obrněné divisi přesun do východiště protiútoků. V dalším průběhu se zúčastní záloha velitele pěší divise protiútoků palbou i úderem.

Protiútok obrněné divise se provádí po mocném palebném přepadu dělostřelectva a letectva, provedeném na celou hloubku sestavy útočícího nepřítele.

OBRANNÝ BOJ

Podle Polního řádu americké armády.

Hlavním cílem obranného boje, jak říká Polní řád americké armády, je získat čas k vytvoření příznivějších podmínek pro útok nebo vyšetřit síly na jednom úseku fronty k soustředění převahy sil a k dosažení úspěchu na úseku jiném.

Američané dělí obranu na posícní a manévrovou (ústupovou obranu, boj na zdrženou). **Vedení manévrové obrany** se vyznačuje omezeným odporem na jednom postavení s obnovením tohoto odporu podle potřeby na postavení jiném. Při manévrové obraně se boj přerušuje na každém postavení dříve, než se boj plně rozpoutá.

Posícní obrana se zřizuje okolo řady takticky důležitých prostorů, jejichž udržení zabezpečuje celistvost obranných postavení. Pásmo, spojující přední okraj obranných rajonů prvního postavení, nazývají pásmem hlavního odporu.

Je-li obranné postavení obsazeno vojsky delší dobu, může každý z obranných sledů vybudovat několik souvislých zákopových pásů spojených mezi sebou spojovacími zákopy. Tyto zákopové pásy jsou skrytými cestami příchodu ke všem jednotkám v postavení, což dává možnost přesunovat jimi vojska ke zmaření nepřátelského úderu; zákopové pásy skrývají skutečné rozložení obrany a zabraňují nepříteli proniknout do mezer mezi obrannými rajony.

Přesto je zajímavé, že řády a předpisy americké armády zdůrazňují, že se obranné postavení neskládá z řady okopů a zákopových pásů, nýbrž z obranných rajonů nerovnoměrně rozložených jak do šířky, tak i do hloubky.

Velký význam připisují Američané **kruhové obraně** vzájemně se podporujících takticky důležitých rajonů (opěrných bodů). V pokrytém a lesnatém terénu šířka rajonu obrany je menší než v terénu holém.

Američané přiznávají, že soudobé útočné prostředky vyžadují od obránce hluboce členěné obrany, rozdělení obrany na řadu obranných ohnisek (rajonů), mezi kterými jsou povinny působit mechanisované vyšší jednotky a protitankové skupiny.

Za protiofensivy Němců v Ardennách r. 1944 měly tyto rychlé mechanisované a protitankové skupiny neobyčejně důležitou úlohu v průběhu obranných bojů, které byli nuceni Američané vést. Když byla prolomena fronta 8. sboru 1. americké armády, přešly tyto rychlé protitankové skupiny ihned, opírajíce se o osady a využívající hlavně přirozených překážek, ke kruhové obraně. Tak byl vytvořen na úseku průlomu 65 km širokém a 80 km hlubokém značný počet obranných rajonů (ohnisek), které pohltily sílu úderu německých divísi a roztržily ho na jednotlivé směry. Nežli Němci likvidovali tyto „ostrůvky“ odporu, provedli Angloameričané mnoho přípravných opatření k likvidaci průlomu.

Protítok a provedení protiúderů se považuje za podstatu obranné činnosti a za přípravné období k přechodu do protiofensivy.

Zvláštní význam je přikládán **zálohám**. V Polním řádu je uvedeno, že si velitel armády musí udržet ve svých rukou zálohu potřebné síly a příslušného složení, aby jí mohl využít v kritickém okamžiku boje.

Názory Američanů na obranu je možno shrnout v podstatě takto: Obrana se skládá z řady hluboce členěných rajonů (ohnisek); v mezerách mezi ohnisky, přezávající důležitější směry, působí vojska, která využívají jako základny pro manévr rajonů přípravných ke kruhové obraně.

Taktická obrana se zřizuje kolem řady takticky důležitých rajonů nebo opěrných bodů; zákopové pásy se budují tehdy, když je obrana vedena dlouhou dobu.

Zálohy musí být rychlé, s velkým procentem tankových a protitankových vojsk; v sestavě zálohy je nutné mít výsadkové jednotky k řešení úkolů v týlu nepřítel před přechodem do protiofensivy.

Protitankové prostředky jsou členěny do velké hloubky tak, aby útok narážel na neustále rostoucí odpor na místech jsoucích a k manévru určených prostředků protitankové obrany.

Kostrou obrany je palba, hlavně dělo-

střelecká; používá se jí především k tomu, aby byly již na dalekých přístupech zmařeny všechny zámysly útočníka; k tomuto účelu je soustředována spousta dělostřelectva a munice, jejíž spotřeba není omezoována. Američané, využívající všech palebných prostředků, snaží se stůj co stůj o to, nepřipustit útočníka na ztečnou vzdálenost.

Letectvu je přikládána rozhodující úloha pro zmaření útoku a k vytvoření podmínek pro přechod do protiofensivy; letectvo je též jedním z nejdůležitějších prostředků k ničení nepřátelských uskupení, která pronikla do bojové sestavy obránce. Hromadnými údery ze vzduchu snaží se letectvo rozrušit komunikace, zmařit soustředění, desorganizovat nepřítele a zadusit jeho průlom dříve, než pronikne do prostoru dělostřelecké palby; letectvo spolu s protitankovými a mechanisovanými jednotkami ničí nepřítele, který se vklíní do obrany; letounů vyzbrojených raketovými zbraněmi se hojně používá k ničení tanků. Jako v útoku, tak i v obraně vidíme snahu Američanů přenést hlavní **tíži boje na techniku** (letectvo, palebné prostředky). Na technické

bojové prostředky je kladen úkol: způsobit nepříteli co nejtěžší ztráty a demoralisovat jej a teprve v posledním okamžiku se použije živé síly. Tím se konkrétně objasňuje ta skutečnost, že na pokrytém a lesnatém terénu, kde jsou palebné možnosti obranných zbraní omezeny, je vojskům dávána šířka rajonu obrany užší než v terénu holém. Obranu, tvrdí Američané, nutno vést podle zásady mobilnosti. Mobilnosti se dosahuje použitím krycích jednotek, zlepšením podmínek přesunu uvnitř obranného pásma, členěním vojsk do hloubky a vytvořením záloh způsobilých k rychlému manévru. Mobilnost a pevnost obrany jsou spojovány tak, aby bylo zabezpečeno udržení rajonů důležitých pro manévr bránících se jednotek. Řády doporučují zachovat co nejvíce sil pro protiútok nebo pro útok a oklamat nepřítele o rázu odporu, na který narazil.

(Zpracováno podle článků časopisu *Voennyj vestnik*, r. 1950/51, pojednávajících o obraně a o Polním řádu americké armády.)

VÁLEČNÉ ZKUŠENOSTI Z KOREJE

(Podle švýcarského časopisu „Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift“ číslo 3/1951 zpracoval plk. pěch. Svatopluk Rozmára.)

Pplk. G. Pickett, který byl od srpna 1950 velitelem tankového vojska 9. amerického sboru, píše v časopise „ARMOR“ o zkušenostech při použití tanků v prvních měsících války v Koreji.

1. Význam terénu v protitankové obraně byl přeceněn. Dobře vyzbrojený a energický obránce může použití tanků v horském terénu značně ztížit, nemůže je však zneškodnit. Terén sám o sobě nikdy před tanky nechrání.

2. Přesto, že se požaduje součinnost tanků s pěchotou, stalo se, že amerických tanků bylo použito v noci bez pěchoty k uzavření silnic.

3. Nedostatky ve výcviku nelze napravovat a doučovat se až v boji. K tankovým jednotkám byli přidělováni lidé, kteří sice vyrovnali početní nedostatky, ale neposílili bojovou sílu jednotky. Byli na př. přiděleni střelci, kteří ještě předtím nikdy nestříleli z tanků.

4. Udržování materiálu trpělo nedostatečně vycvičeným personálem. Špatný výcvik — špatné udržování — špatná pohotovost. Někteří materiální důstojníci přišli na myšlenku zavést obdobně jako u letectva „bojový oddíl“ a „udržovací oddíl“. Pohotovost byla tímto způsobem o něco zvýšena, avšak na vrub počtu bojovníků. Tvoření udržovacího oddílu z bojovníků se v amerických odborných kruzích považuje za „neproveditelný luxus“.

5. Velkých a těžkých vozů a vlečňáků dí-

lenských útvarů nedalo se v Koreji používat, poněvadž zablokovaly úzké silnice. Porouchané tanky byly místo odsunu opravovány na místě pojezdými dílenskými oddíly, které byly k tomu účelu organizovány.

6. Při letecké převaze nepřítele ukázala se nutnost zasazovat tanky v noci a ve dne je velmi pečlivě maskovat. Tanky se ve dne skryly do tunelů, domů a pod. Názor amerických odborných kruhů, že „raketová střelba letadel je koncem tanků“, ukázal se vysněným přáním.

7. Ukázalo se, že střela bazooky je velmi účinná. Dává bojovníkovi morální posilu proti jedné ze dvou zbraní, které se průměrný voják nejvíce obává (tanku a minometu). Problém je v tom, jak bazookou zasadit na dostřel, když tanky jsou doprovázeny pěchotou. Nedostatkem bazooky je malá počáteční rychlost střely, velmi zakřivená její dráha a s tím souvisí nepřesnost zásahu.

8. Horský terén měl takový vliv na radiové spojení, že muselo být použito dalších doplňujících radiových stanic.

9. Americké tanky M4, A3, E8 (Sherman s 76mm kanonem) a M24 (General Chafey s 75mm kanonem) při doprovodu pěchoty neobstály proti ruským tankům T34. Bylo jim proto používáno většinou k průzkumu, k zajištění boků. K doprovodu pěchoty pak muselo být používáno ponejvíce tanků M26 (Pershing) a M46 (Patton), obou typů s 90mm kanonem.

Poznámka redakce:

Zkušenosti tu uvedené jsou našim a sovětským tankistům, kteří se účastnili bojů za druhé světové války, dobře známy. Přesto je třeba si jich dobře pouštinout, abychom se takových samí ve vážném případě nedopouštěli.

Zejména je nutno si pouštinout poznatku o tom, že terén sám o sobě nikdy před tanky nechrání. Tomu je třeba rozumět tak, že každý terén lze pro tanky upravit a že se protitanková překážka stává skutečnou zábranou pohybu tanků jen tehdy, je-li dobře chráněna palbou. Kromě toho je třeba si všimnout zkušeností o nutné součinnosti tanků s pěchotou a jinými druhy vojsk, o důležitosti důkladné bojové přípravy a udržování bojové techniky, dále o nutnosti pečlivého a dovedného maskování tanků.

ODPOVĚDI NA DOTAZY ČTENÁŘŮ

Podle vzoru sovětských vojenských odborných časopisů zařazujeme do časopisu „Vojenská mysl“ rubriku „Odpovědi na dotazy čtenářů“. — V tomto čísle přetiskujeme z časopisu „Vojennij vjestnik“ odpověď redakce tohoto časopisu na dotaz jednoho z čtenářů na správné vysvětlení pojmů „boj, operace, sražení a bitva“. — Zaslějte redakci dotazy, zejména k ustanovením Polního řádu čs. branné moci. Požádáme odborníky, aby nejasné otázky v časopise vysvětlili.

BOJ, OPERACE, SRAŽENÍ, BITVA

Boj (Бой) je organisovaný ozbrojený zápas s protivníkem, v němž je činnost vojsk usměrněna co do cíle, času, místa a směru, a který probíhá v prostoru dovolujícím těsnou vzájemnou součinnost hlavních sil a prostředků (prvků bojové sestavy).

Boje vedou vyšší jednotky, útvary a součásti; prostor, ve kterém tyto jednotky vedou boj — se nazývají bojiště (Поле боя).

Cílem boje je napadnout protivníka a zničit ho (útočný boj), nebo odrazit útok a vytvořit výhodné podmínky pro napadení protivníka (obránný boj).

Boj je jediný prostředek k dosažení vítězství nad protivníkem. Jenom bojem může být dosaženo zničení živé síly a bojové techniky nepřítele a podlomení jeho morálních sil a schopnosti k dalšímu odporu. Cílem každého boje je porážka protivníka. Jenom rozhodný útok může způsobit úplné zničení sil a prostředků nepřítele.

Sražení (Сражение*) je řada bojů hlavních sil stran rozčleněných do šířky a hloubky a sladěných společným zámyslem, jediným cílem a časem a směřujících k vyřešení a splnění hlavního úkolu.

Sražení vzniká v průběhu operace tam, kde nepřítel klade odpor. Je-li sražení hlavní částí operace, účastní se ho všechny síly nebo hlavní část sil velké skupiny vojsk (armády, fronty nebo skupiny front). Operace se může skládat z jednoho nebo několika sražení, prováděných buďto současně nebo postupně za sebou.

Operace (Операция) je souhrn bojové činnosti prováděné velkým uskupením vojsk (armádou, frontou, skupinou armád anebo

několika frontami) v čase a v prostoru do šířky a do značné hloubky, jejíž jediným cílem je porážka určité velké skupiny vojsk nepřítele (útočná operace) nebo zastavení útoku nepřítele a získání času potřebného k organisaci protiúderu (obránná operace).

Hlavní složky operace jsou — boj, sražení a operační manévry. Operační manévry záleží v organisovaném pohybu vojsk, aby bylo dosaženo nejvýhodnějšího uskupení a aby byly sraženími zajištěny nejvýhodnější podmínky k provedení zničujícího úderu nebo k získání času na přípravu takového úderu. Provádí se za účelem vytvoření převahy sil v rozhodujícím směru (na směru hlavního úderu).

Operační manévry se provádí jednak před sražením, jednak v době sražení a střídá se s boji; na příklad při přenesení hlavního úderu, při obchvatu nepřítele a při vyvedení vlastních sil z pod úderu nepřítele.

Operace rozdělujeme:

a) podle druhů ozbrojených sil: (operace pozemní, letecké, výsadkové a kombinované);

b) podle rozsahu: (armádní, frontové, skupiny front);

c) podle cíle, úkolu a forem boje: útočné, obranné, operace na obklíčení atd.

Bitva (Битва) je souhrn sražení na frontě široké několik set kilometrů (dokonce i přes tisíc kilometrů) prováděných po delší dobu, jichž se zúčastní milionové masy, množství bojové techniky a jejichž výsledkem je splnění strategického úkolu. Zpravidla svádí bitvu několik mezi sebou společně pracujících front. (Z Velké vlastenecké války jsou na příklad nejznámější bitvy stalingradská, kurská, běloruská a berlínská). Bitvy se odehrávají na souši, ve vzduchu a na moři.

* V našich řádech a předpisech je tento výraz překládán slovem „boj“.

Informace o obsahu cizích vojenských odborných časopisů

Redakce *Vojenské mysli* projednává vyměňování *Vojenské mysli* za obdobné časopisy vydávané armádami zemí lidových demokracií, aby mohla o jejich obsahu podávat svým čtenářům informace a upozorňovat je na vhodné studijní prameny. Významné články budou překládány. Některé překlady budou otištěny ve *Vojenské mysli*, jiné budou zájemcům k dispozici v redakci.

K plnění tohoto úkolu potřebuje redakce spolupracovníky se znalostmi polštiny, bulharštiny, rumunštiny, maďarštiny, čínštiny a albánštiny.

Zatím dostala redakce *Vojenské mysli* jen obdobný časopis polský „*Myśl wojskowa*“ z října t. r.

Číslo má tento obsah:

Plk. Korta A.: Sedmé výročí bojů Sovětské armády a lidového polského vojska o část Varšavy na pravém břehu.

Brig. gen. Kadazanovič V.: O vzdušné blokádě velkého uskupení nepřítele, obklíčeného během útočné operace.

Kpt. Stempnevskij T.: Noční útok.

Plk. Lovačev A.: O zvláštnostech práce štábů při útoku s násilným přechodem přes vodní překážku.

Pplk. Zaleskij S.: Několik poznámek o vojenské terminologii a vojenském jazyce.

V rubrice o cizích armádách je článek pplk. F. Sverdllova: Protiútoky v obranném boji podle amerických názorů.

V rubrice „Poradna“ je článek pplk. I. Lidera: *Marxismus-leninismus o vzniku a podstatě válek*.

Kritika a bibliografie:

Plk. Gerhard J.: Michail Frunze — velký sovětský vojevůdce.

Mjr. Bortnovskij V.: Stanislav Vorcel.

I. G.: *Cesta porážky (O knize S. Vorcela, vydané v r. 1950 a pojednávající o porážce třetí francouzské republiky v roce 1940)*.

M. B.: *Pravda o druhé frontě*.

Zájemcům zašle redakce *Vojenské mysli* na požádání fotokopii některého z uvedených článků k studijním účelům.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Dr. Jaroslav Procházka (předseda), Václav Kratochvíl, Vlastimil Novák, František Houra, Jaroslav Dočkal, František Sukup, Josef Haman, Josef Knotek, Dr. Vojtěch Kohout, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce a administrace časopisu „Vojenská mysl“, Praha, pošt. úřad 190. Tiskárna vydavatelství čs. branné moci „Naše vojsko“. Vychází 4krát ročně. Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

UPOZORNĚNÍ REDAKCE

Časopisu *Vojenské rozhledy* bylo vytýkáno, že většina jeho původních článků byly zcela všeobecné úvahy, které nepřinášely zpravidla nic víc než to, co je známo z běžných předpisů a řádů. Na omluvu autorů je tu třeba říci, že do časopisu označeného „Výhradně pro služební potřebu“ nemohli psát jinak. Jestliže napsali článek konkrétnějším způsobem, nebylo ho možno vzhledem k utajení otisknout. Aby byla autorům dána po této stránce větší možnost při sestavování jejich prací, je **Vojenská mysl označena jako tajná písemnost. Toto označení však znamená, že s časopisem bude nutno bezpodmínečně zacházet jako s každou jinou tajnou písemností, a nepřipustit, aby se dostal do rukou osob, jimž není určen. Na rozdíl od ostatních odborných časopisů není tedy přípustné brát tento časopis ke studiu do soukromých bytů. Nebylo by však také správné, kdyby velitelé z opatrnosti časopis uzavřeli ve své pancéřové pokladně a nedali ho prostudovat všem těm důstojníkům, jimž je svým obsahem určen.**

Na konec připomínáme všem čtenářům časopisu, že časopis nenahrazuje řády a předpisy. Studie v něm otištěné je možno podrobit kritice a tím pomáhat k vyřízení názorů. Redakce časopisu každou kritickou odezvu čtenářů uvítá a podle potřeby otiskne.

Redakce časopisu bude odpovídat na dotazy důstojníků k ustanovením nově vydávaných předpisů, především k ustanovením Polního řádu čs. branné moci. Vzniknou-li někde při studiu tohoto základního našeho řádu nejasnosti nebo rozpory ve výkladu, obraťte se písemně na redakci *Vojenské mysli*.

Dopisy zasílejte jako služební korespondenci, podle povahy obsahu označenou jako obyčejnou, tajnou nebo přísně tajnou. Před odesláním dopisu jednotlivci nutno dát dopis k nahlédnutí veliteli útvaru. Útvary odesílají korespondenci pro redakci *Vojenské mysli* přímo na adresu:

Redakce časopisu „Vojenská mysl“, Praha, poštovní úřad 190.

Také korespondenci týkající se distribuce časopisu zasílejte na adresu redakce.

Příspěvky pro časopis zasílejte **ve dvou stejnopísech**, psané na stroji řídké, a **to jen po jedné straně papíru s 5 cm volným levým okrajem**,

Také na každém příspěvku musí být nahlédací poznámka příslušného velitele útvaru. Jde-li o příspěvek, v kterém jsou zřejmě chyby proti platným předpisům, upozorní na to autora článku jeho velitel útvaru a doporučí mu provedení úprav, po případě vhodného konsultanta při novém zpracování příspěvku.

Náčrty stačí přikládat jen k jednomu výtisku práce, musí však být nakresleny na průsvitce tuší.

Několikabarevným obrázkům se co možná vyhýbejte. Používejte při kreslení situačních náčrtů techniky známé ze sovětských vojenských odborných časopisů.

SITUACE V KOREJI

(listopad 1951)

PHJENG-JANG

VRCHNÍ VELITEL KOREJSKÉ LIDOVÉ ARMÁDY:
GENERAL KIM IR SĚN

VRCHNÍ VELITEL ODDÍLŮ ČÍNSKÝCH DOBROVOLNÍKŮ:
GEN. PEN TEH HWAI

Příloha k VOJENSKÉ MYSLI č. 1/51

POČÁTEK BOJŮ 25. 6. 1950
ZASAZENÍ ČÍNSKÝCH DOBROV.
25. 10. 1950

11. 4. 1950 sesazen vrchní velitel vojsk
OSN - gen. MacArthur

10. 7. 1951 zahájení jednání opři-
měří v Kesěngu (Kesong)

Kosěng

• Kumsöng

• Čerwon

Kimhwa

Mundung-ni

Sangnyong

Keseng

Imčjin

záp.
fronta

střední fronta

vých. fronta

38°

LEGENDA:

čára navrhovaná v říjnu t. r. velením
vojsk OSN k zastavení nepřátelství
demilitarizované pásmo navržené
dne 31. 10. 1951 delegací velitelů korejské
armády a oddílů čínských dobrov.

(Nakreslil: pplk. K. Pavolka)

SLOŽENÍ VOJSK OSN V KOREJI:

Vrchní velitel: americký gen. James Ridgway

Americké jednotky: 1. a 10. arm. sbor (pět PD,

jedna divize námořní pěchoty,

jeden pluk vys. vojska.

Anglické jednotky:

jedna divize britského společenství

národů složená z Britů, Kanadánů,

Australanů a Novozélandců.

Ostatní jednotky:

po jednom prapore Francouzů,

Holánďanů a Belgičanů. Jeden

pluk Portorikánců, menší jednotky

Reků, Turků, Hobešanů a Filipinců.

Zbytky divízi jihokorejských.

DOKUMENTACE - ZÁKLAD SYSTEMATICKÉ VĚDECKÉ PRÁCE DŮSTOJNÍKŮ

Ve vojenských odborných časopisech budou napříště otiskovány vhodně vybrané dokumentační záznamy o literatuře, která co možná souvisí s obsahem příslušného čísla časopisu.

Odběratelé časopisů si budou moci podle potřeby tyto záznamy vyjmout, rozstříhat a založit do příruční dokumentační kartotéky jakožto pomůcky pro případné pozdější vyhledávání pramenů ke studiu určité otázky.

Tím se velmi usnadní studium a uspoří mnoho času hledáním pramenů. Někdo nemá tak přesnou paměť, aby si natrvalo zapamatoval, kdy a v čem již dříve četl o věci, kterou má za úkol prostudovat. Tento nedostatek nahradí taková příruční dokumentační kartotéka, jejíž vedení si nevyžádá téměř žádnou námahu.

Dokumentační záznamy řadí v abecedním pořádku názvů autora nebo článků a knih anebo — a to je nejvýhodnější — podle třídnic mezinárodního desetinného třídění, které jsou vytištěny na každém dokumentačním záznamu nahoře vlevo od jména autora.

Pod stručným výtahem z obsahu článku (knihy) se uvádí počet obrázků, tabulek a p. a pramen, z něhož je záznam pořízen, t. j. rok, den a měsíc vydání, název časopisu, ročník, číslo sešitu a na kterých stránkách je článek otištěn.

Jde-li o knihu, je uveden rok vydání, místo, kým byla vydána, a značka knihy a knihovna, která knihu vlastní.

K založení dokumentační kartotéky uvádíme pro začátek alespoň hlavní rozdělení hesel Vojenská věda a vojenské umění, Obrana země a Druhy vojsk, označených čísly 355—358 (t. zv. „třídnicí“).

355 Vojenská věda a vojenské umění všeobecně

355.1 Armáda všeobecně (pozemní vojsko, letectvo a námořnictvo, a vojenský život).

355.2 Odvody všech sil a pomocných prostředků. Vojenské školství. Bojová příprava.

355.3 Organizace branných sil.

355.4 Všeobecně o válečné činnosti. Taktika. Operační umění. Strategie. Válečné dějiny.

355.5 Služba a taktika jednotlivých druhů vojsk. Výcvik jednotek a kádrů. Taktická cvičení.

355.6 Vojenská administrativa, materiální zabezpečení vojska.

355.7 Vojenské objekty (kasárny, tábory, vojenské ústavy, továrny a dílny).

355.8 Vojenský výstroj, výzbroj a technika.

356.1 Pěchota, rozdělení a organizace.

356.2 Služba štábů.

356.3 Administrativní a pomocná služba; organizace.

357 Jezdecké a motorisované útvary.

358.1 Dělostřelectvo.

358.119 Tankové a mechanisované vojsko.

358.13 Služba dělostřeleckého zásobování.

358.2 Ženíjní vojsko.

358.234 Železniční a automobilní služba. Dopravní oddíly.

358.236 Spojovací vojsko.

358.3 Technické služby.

358.4 Letectvo.

623 Válečná technika. Výroba zbraní.

Kdo má zájem o podrobnější seznam vojenských hesel desetinného třídění, nechť se obrátí na vojenské dokumentační středisko, které bylo zřízeno při Ústřední vojenské knihovně (viz TRMNO čl. 280/1950).

Taktika a operační umění

940.541(47):355.43(081)

Stalinské úderý. (Sborník o bojích Sovětské armády za Velké vlastenecké války.)

Popis a průběh operací a taktika Sov. armády za Velké vlastenecké války.

Útok, obklíčení a zničení nepřítele u Stalingradu. Vitebská operace. Rozdrcení nepřítele u Bobrujska, Minska. Operace na jihu, průlom u Kišiněva. Průběh bitvy u Kurska, útočné operace směrem na Orel a Bělgorod-Charkov. Volchovská a orelská operace, průlom německé obrany, pokračování a rozvinutí útoku voisk voroněžské fronty. Boje o Charkov. Poučky a závěry.

222 stran, 29 náčrtů, váz. 62 Kčs

1951, Praha, Naše vojsko

(ÚVK 7451/51)

940.542 (47 Stalingrad)

Stupov A. D.
Kokunov V. L.

62. armáda v bojích o Stalingrad

Bojová činnost 62. armády v bojích o Stalingrad v době od 17. 7. 42 do 2. 2. 1943.

Organisování armády, obranné a útočné boje, pouliční boje, stranicko-politická práce během bojů. Zkušenosti jednotlivých druhů vojsk, práce a příklady komunistů a komosolců.

220 str., náčrty, váz. 60 Kčs, brož. 30 Kčs

1951, Praha, Naše vojsko

940.541(47):355.424.5"1944—45"

Korolkov N.

Bronětankovyje i mechanizirovannyje vojska v periody rješajučich i zaveršajučich pobed Sovětskoj Armii v Velikoj Otčestvennoj vojne (1944—45 gg)

(Tanková a mechanisovaná vojska v období rozhodujících a konečných vítězství Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce — 1944—45 r.)

Deset historických stalinských úderů a účast tankových vojsk při nich. Rozhodující podíl Sovětské armády na vítězném ukončení války. Operace tankových a mechanisovaných jednotek v posledním údobí války v Evropě a proti Japonsku.

1951, X, Tankist, No 10, str. 8—14

Životopisy a dějiny

92 P. A. Rumjancev: 355.4(47)

Leščinskij L.

P. A. Rumjancev i jevo rol v razvitii taktiki ruskvoj armii. (P. A. Rumjancev a jeho úloha v rozvoji taktiky ruské armády.)

Taktika a vojenské umění jednoho ze zakladatelů ruského vojenského umění v druhé pol. XVIII. st. Charakteristika doby, ruské armády a její taktiky. Taktika Rumjancevova v sedmileté válce 1756—1862 a v rusko-turecké válce 1768—1874. Jeho činnost literární v oboru vojenských věd.

1951, 10. X., Vojennyj vestnik 31, čís. 19, str. 20—29

947.355.48(477.1)"1854/1855"

Tarle J. V.

Krymská válka

Podmínky a příčiny vzniku války, celková mezinárodní situace a diplomatická jednání. Popis a průběh války a jednotlivých bojů pozemních i námořních.

2 díly, ill., náčrty, dokumenty, 1200 str.

1951, Praha, Naše vojsko (vyjde v listopadu t. r.)

Vojenská výchova a výcvik

355.233:355.231

Všemerno ulučať metodičeskiju rabotu s prepodavateljami. (Všemožné zlepšovat metodickou práci s profesory.)

Úkoly profesorů vojenských škol a učilišť. Požadavek jejich vysokých znalostí odborných i politických, pedagogické schopnosti, metodika práce, semináře. Úkoly velitelů škol a kursů.

1951, 16. X, Krasnaja zvezda, No 243, str. 1

Z cizich armád

355.311.5(73):358#19.1

Ivanov A.

Bojevoje komandovanije bronětankovoj divisii SŠA v osnovnyh vidach boja. (Bojové velení v tankové divisi americké armády v hlavních fázích boje)

Organisace americké tankové divise. Způsoby boje a taktika v různých fázích boje. Organisace velení.

5 náčrtů

1951, IX, Vojennyj vestnik 31, čís. 18, str. 40—46

Vojenská technika

623.454.91+629.136.3

Pírko Zdeněk

Rakety

Raketa jako reaktivní motor, její vývoj a budoucnost, problémy kosmické lodě. Rychlost rakety a spotřeba pohonných látek. Základní rovnice raketové teorie a její použití. Rozbor dvou fyzikálních typů reaktivních motorů. Raketa v zemské atmosféře. Vnější balistika rakety. Problém pohonných látek a vlastností základních druhů pohonných látek. Problém spalovací komory a trysky. Různé konstrukce raket a raketové střelnice. Rakety při vědecké práci.

13 obr., literatura, 256 str.

1950, Praha, Naše vojsko

C18956/17

78.

Význam koreckých
korejských místopisných známků

-hang	..... hora, pohoří
-debe	..... masiv
-ilang	..... řeka
-in	..... ostrov
-ong	..... město
-gang	..... řeka
-gol	..... město
-hang	..... přístav
Ho	..... řeka
-kai	..... město
-li	..... město
-man	..... sídlo
-ni	..... město
-nui	..... město
-san	..... hora, pohoří
-san	..... hora, pohoří
-to	..... ostrov
-nog	..... město
-jun	..... jezero

MÉRITKO: 0 50 100 150

